

กรณีศึกษาและประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจากการทำงาน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีมุมมองในภาพรวม (overview) ที่ชัดเจนขึ้น ผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อมูลแบบคนใน เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพของบริบทด้านต่างๆที่แวดล้อมผู้หญิงอยู่ โดยจะนำเสนอใน 2 ประเด็นดังนี้

1. โครงสร้างระบบบริหารงานแบบราชการทหาร
2. สภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรการแพทย์
  - สภาพแวดล้อมเชิงกายภาพ
  - สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบชายเป็นใหญ่

โครงสร้างระบบบริหารงานแบบราชการทหาร

โรงพยาบาลในส่วนของกองทัพถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญทางสังคมแห่งหนึ่งเป็นศูนย์กลางการให้การรักษาแก่ผู้ที่เจ็บป่วยและเป็นศูนย์วิจัยทางการแพทย์โดยบุคลากรทางการแพทย์ในวิชาชีพต่างๆจะได้รับการประสานให้ทำงานร่วมกัน โดยอำนาจสูงสุดในการบริหารขึ้นอยู่กับแพทย์ หากพิจารณาจากระบบโครงสร้างในโรงพยาบาล ในส่วนของกองทัพนั้น พื้นที่ในโรงพยาบาล เป็นระบบที่มีการจัดลำดับชั้น (Hierarchy) อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากระบบการปกครองและโครงสร้างในโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพนั้น ใช้ระบบปกครองแบบทหารในการบริหารงานโดยตรง พิเคราะห์ได้จากกรเรียกหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลนั้นจะใช้การจัดระบบแบบทหาร โดยเรียกเป็น กรม กอง ต่าง ๆ ดังเช่น กรมแพทย์ทหาร ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแพทย์ทหาร การแพทย์โดยทั่วไป ตลอดจนการวิจัยและพัฒนากิจการแพทย์ ซึ่งโรงพยาบาล ในส่วนของกองทัพนั้นเป็นโครงสร้างหนึ่งซึ่งขึ้นตรงต่อกรมแพทย์ทหาร นอกจากนี้ ในส่วนของการบังคับบัญชาหน่วยย่อยของโครงสร้างมักใช้เรียกด้วยกอง เช่น กองรังสีกรรม กองออร์โธปิดิก กองพยาธิกรรม กองเภสัชกรรม เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างจากโรงพยาบาลรัฐ และเอกชนทั่วไปที่ใช้เรียกภาควิชาหรือหน่วย

ลักษณะการแบ่งหน่วยงานโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพ

ลักษณะการจัดผังงานขององค์กรจะแบ่งออกเป็นกองต่างๆ มีทั้งหมด 19 กอง โดยแต่ละกองจะมีหน้าที่หลักแตกต่างกันออกไป ผู้ศึกษาจะยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพรวมโดยสังเขป ในส่วนของงานส่วนกลาง ได้แก่ กองอำนวยการ มีหน้าที่ อำนวยการเกี่ยวกับงบประมาณ การเงิน การเบิกจ่ายเงินเดือน บัญชีทุกประเภท และกองบริการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการธุรการเวชระเบียนและสถิติ ในส่วนของทีมนำทางด้านคลินิก ได้แก่ กองตรวจโรค ผู้ป่วยนอก มีหน้าที่ดำเนินการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยอุบัติเหตุ และฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง และกองศัลยกรรม มีหน้าที่ ดำเนินการตรวจรักษาผู้ป่วยด้วยโรคทางศัลยกรรม ตลอดจนค้นคว้าวิจัย ความรู้ทางศัลยศาสตร์ ในส่วนของงานการศึกษา ได้แก่ กองแพทยศาสตร์ศึกษา มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาแพทยศาสตร์ การฝึกอบรม แพทย์ฝึกหัด ตลอดจนการผลิตสื่อสื่อทางการศึกษา โดยแต่ละกองจะมีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบซึ่งการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นกรม กอง แผนก และฝ่าย เป็นการให้ความหมายกับสิ่งที่ได้รับการจัดแบ่งพร้อมทั้งได้สร้างความเป็น "เรา" และความเป็นอื่นเพื่อเปรียบเทียบเสมอ ซึ่งความสัมพันธ์ภายในโครงสร้างโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพนั้นมีอำนาจชุดหนึ่งกำกับอยู่ ซึ่งทำให้เราเห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของวิชาชีพต่างๆภายในโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพที่ใช้ระบบการปกครองแบบระบบราชการทหารมีลักษณะเป็นแนวดิ่งหรือแนวดิ่ง (Horizontal Interaction)

แผนภาพที่ 3

แสดงการจัดผังงานของโรงพยาบาล

เนื่องจากโครงสร้างภายในโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพนั้นได้ใช้การจัดระบบแบบทหารโดยหน่วยงานที่เล็กที่สุดนั้นใช้คำว่า “กอง” ในการจัดแบ่ง ซึ่งภายในกองก็จะมีการแยกแผนกหน่วยย่อยลงไปอีก ในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์โดยทั่วไปลักษณะงานที่ทำเป็นงานกิจวัตร (routine) โดยมีความพิเศษแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ป่วยและหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เช่น กองเภสัชกรรมรับหน้าที่ในการตรวจสอบปริมาณยา การให้ยาและจ่ายยาให้กับผู้ป่วย กองการแพทย์มีหน้าที่ตรวจรักษาผู้ป่วยและดูแลการทำงานของแพทย์ กองการพยาบาลรับหน้าที่เกี่ยวกับงานพยาบาลทั้งหมด ในส่วนของงานพยาบาลจะได้รับการจำแนกย่อยออกไป โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ป่วยซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นความตายของผู้ป่วยในระดับที่ไม่เท่ากันอีกด้วย โดยทุกฝ่ายในทีมสุขภาพต้องประสานงานกันในงานบริการสุขภาพ การแบ่งแยกงานในลักษณะนี้ ล้วนมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้ป่วย/ญาติผู้ป่วย บุคลากรและเพื่อนร่วมงาน บุคลากรและผู้บังคับบัญชา ในระดับที่แตกต่างกัน

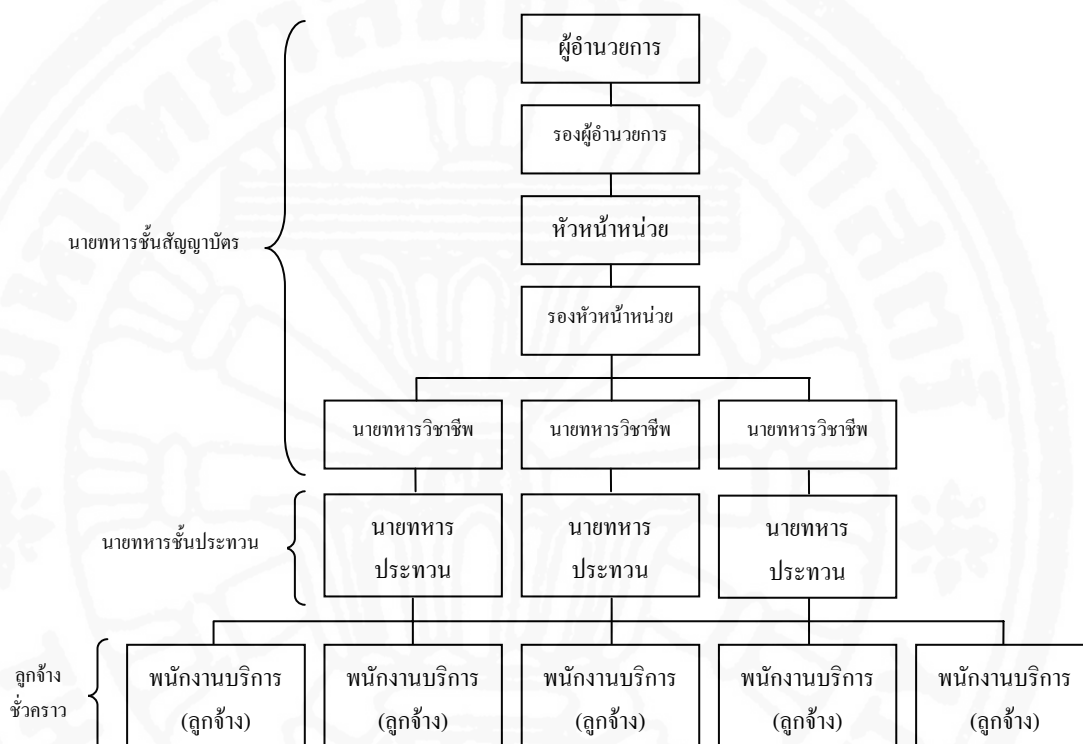
สายการบังคับบัญชา

ถ้ามองในระบบการบริหารงานของโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพ เป็นการปฏิบัติงานตามสายบังคับบัญชา ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าจะอยู่ที่โครงสร้างส่วนบน (super structure) ส่วนผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ที่มีอำนาจด้อยกว่าจะอยู่ที่ส่วนล่างของโครงสร้าง ซึ่งสายการบังคับบัญชา (chain of command) แบบทหารเป็นสายการบังคับบัญชาแบบหลายชั้น (multilevel-hierarchy) คือในหน่วยงานหนึ่งๆจะต้องมีผู้รับผิดชอบคนเดียวเพื่อป้องกันการสั่งงานซ้ำซ้อนกัน¹ เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนขึ้น ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนภูมิสายการบังคับบัญชาภายในแต่ละกองขึ้น

¹ เป็นการทำให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command)

“คู่มือโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด,” (กทม.: โรงพิมพ์ กรมแผนที่ทหาร, 2540).
(อัดสำเนา)

แผนภาพที่ 4
แผนผังสายการบังคับบัญชา

ในสายการบังคับบัญชาของแต่ละกอง ผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือผู้อำนวยการกอง ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในกองนั้นๆ ลักษณะสายการบังคับบัญชาทุกกองในโรงพยาบาลจะเป็นลักษณะเดียวกันหมดแต่อาจแตกต่างกันตำแหน่งที่ใช้เรียก เช่น ในกองพยาธิกรรม นายทหารวิชาชีพ(น.วิชาชีพ) จะบรรจุในตำแหน่งนายทหารเทคนิคการแพทย์ ส่วน นายทหารประทวนจะบรรจุในตำแหน่ง พนักงานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเมื่อผูกโยงสายการบังคับบัญชาแบบมีลำดับชั้น(Hierarchy)เข้ากับประเด็นการคุกคามทางเพศพบว่า โครงสร้างดังกล่าวนี้สามารถสร้างเงื่อนไขให้เกิดการคุกคามทางเพศในสถานที่ทำงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่มีสายการบังคับบัญชาแบบหลายชั้น² ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการกำหนดและควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทำตามระเบียบแบบแผน

² ธีรพงษ์ บัวหล้า, “รูปแบบทางพฤติกรรมกรรมการคุกคามทางเพศในองค์กรภาครัฐ,” น.23.

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ถือเป็นปฏิสัมพันธ์หนึ่งซึ่งสำคัญในการทำความเข้าใจบริบทแวดล้อมในโรงพยาบาลทหาร ขณะที่ผู้บังคับบัญชา คือ ผู้ถือ "คำสั่ง" และผู้ใต้บังคับบัญชา มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามเท่านั้น ทำให้บทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรอง (subordinate) โดยไม่สามารถโต้แย้งอะไรได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากระบบทหารจะยึดถือระเบียบวินัยการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการจัดการในระบบทหาร หากผู้ใต้บังคับบัญชาขัดขึ้นหรือไม่ทำตามคำสั่ง จะถือว่ามีผิดวินัยทหาร³ โดยผู้บังคับบัญชามีอำนาจโดยตรงในการลงโทษ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มีอำนาจในตนเอง (autonomy) ผู้ศึกษาได้พบเหตุการณ์การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือการไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เทคนิคการแพทย์ ที่พยายามเข้าไปร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชา "ผมขอเรียน...เนื่องจากไม่เห็นด้วยต่อระบบงานดังกล่าวที่เป็นคำสั่งลงมาเป็นเหตุให้ ผู้บังคับบัญชาท่านนั้นโกรธและว่ากล่าวเจ้าหน้าที่เทคนิคการแพทย์ผู้นั้น ด้วยเสียงที่ดัง "นี่เป็นคำสั่ง...คุณไม่มีสิทธิ์มาเรียน ไม่มีใครทำอะไรผมได้...คุณมีหน้าที่ทำตาม" ด้วยเหตุนี้การนำระบบปกครองแบบทหารมาใช้กับโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพ ก็เพื่อให้ง่ายต่อการปกครองและการควบคุม ซึ่งการถูกทำให้เป็นรองของผู้ใต้บังคับบัญชานี้เองสามารถสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในระบบที่ "ชายเป็นใหญ่" การเข้ามาควบคุม และแสดงอำนาจที่เหนือกว่าของผู้บังคับบัญชา อำนาจอย่างเป็นทางการที่ระบบมอบให้แก่ผู้บังคับบัญชานี้เอง หากนำไปใช้ในทางที่ผิดก็จะเกิดความเสียหายได้ ซึ่งหากนำมาผูกโยงกับประเด็นเรื่องการคุกคามทางเพศ จะพบว่า สายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชานี้เอง สามารถสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าใช้การคุกคามทางเพศเป็นเงื่อนไขในการให้รางวัล เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือแม้แต่การลงโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้

การปกครองและการลงโทษเมื่อทำผิดวินัย

เมื่อบรรจุเข้ารับราชการ ทหารจำเป็นต้องมีกรอบที่ควบคุมความประพฤติของฝ่ายทหารหรือที่เรียกว่า แบบธรรมเนียมทหาร⁴ ข้าราชการทหารต้องยึดมั่นในกฎ ข้อบังคับและระเบียบ

³ ถือเป็นการกระทำผิดวินัยทหารในข้อที่ 1. คือ ขัดขึ้น หลีกเลียงหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน (ติดตามรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก)

⁴ ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476

วินัย ซึ่งหากกระทำความดีหรือมีผลการปฏิบัติงานดีจะได้รับการพิจารณาให้บำเหน็จความชอบ คือ บำเหน็จ ยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ฯ แต่หากกระทำความผิด เช่น ผิดวินัยทหาร⁵ ต้องถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476 หากกระทำความผิดคดีแพ่ง ต้องถูกดำเนินคดีทางแพ่งเช่นเดียวกันกับบุคคลทั่วไป หากเป็นคดีอาญา ต้องถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทหาร

ในกรณีที่ข้าราชการทหารกระทำผิด ผู้ที่มีอำนาจในการลงทัณฑ์ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นผู้ลงทัณฑ์ชั้นใด รวมทั้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา จะเป็น ผู้รับทัณฑ์ชั้นใดจะเป็นไปตามตารางเทียบชั้นผู้ลงทัณฑ์ และผู้รับทัณฑ์ ส่วนจำนวนของทัณฑ์ที่จะลงมากน้อยเท่าใดนั้นเป็นไปตามตารางกำหนดทัณฑ์

ทัณฑ์ ที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดต่อวินัยทหาร มีกำหนดเป็น 5 สถาน คือ

1. ภาคทัณฑ์ คือ ผู้กระทำผิดมีความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใด แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏ หรือให้ทำทัณฑ์บนไว้
2. ทัณฑ์กรรม คือการให้ทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยามนอกจากหน้าที่ประจำ
3. กัก คือ กักตัวไว้ในบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้
4. ชัง คือ ชังในที่ควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้คำสั่ง
5. จำชัง คือ ชังโดยฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหาร

สำหรับการลงทัณฑ์ในกรณีที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศโดยตรงนั้นยังไม่มี การลงโทษที่เป็นแบบแผน การลงทัณฑ์ที่เทียบเคียงที่สุดคือการลงทัณฑ์ความผิดเกี่ยวกับความประพฤติ กรณีความผิดประพฤติตนไม่เหมาะสมในทางชู้สาว ระเบียบแบบแผนในการลงทัณฑ์มีดังนี้

⁵ การกระทำที่ถือว่าผิดวินัยทหารนั้น หมายถึง การกระทำใด ๆ ของทหารที่เกี่ยวกับ ความประพฤติ หากไม่เป็นไปตามแบบธรรมเนียมของทหาร กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ คำชี้แจง คำแนะนำ หรือ หลักปฏิบัติต่าง ๆ ของทหารแล้วถือว่าผิดวินัยทหารทั้งสิ้น

⁶ คู่มือนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ. 2544, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง, 2544), น. 21.

⁷ นอกจากทัณฑ์ที่กล่าวไว้นี้ ผู้กระทำผิดต่อวินัยทหาร อาจต้องถูกปลดออกประจำการ หรือถูกถอดจากยศทหาร แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นห้ามมิให้มีการคิดทัณฑ์ชั้นใหม่หรือใช้วิธีการลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาด มิฉะนั้นจะถือว่าผู้ลงทัณฑ์กระทำความผิดต่อวินัยทหารเสียเอง, เรื่องเดียวกัน.

ความผิดครั้งที่ 1 ภาคทัณฑ์

ความผิดครั้งที่ 2 กักไม่เกิน 7 วัน

ความผิดครั้งที่ 3 และครั้งต่อไป ชังไม่เกิน 7 วัน

สภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรการแพทย์

สภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรการแพทย์ถือเป็นประเด็นที่สำคัญในการทำความเข้าใจต่อบริบทที่แวดล้อมผู้หญิง เพราะภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มบุคลากรการแพทย์ ย่อมมีผลต่อระบบคิดหรือทัศนในการมองโลกของบุคคลกรกลุ่มนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งแน่นอนว่ากลุ่มบุคลากรการแพทย์ในแต่ละแห่งย่อมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ในรายละเอียดของมุมมองชีวิต ซึ่งพื้นที่ที่ผู้ศึกษาเลือกในการวิจัยคือโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพบก ก็จะมีรายละเอียดของแง่มุมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆเช่นกัน ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ประเด็นโดยมีรายละเอียดดังนี้

สภาพแวดล้อมเชิงกายภาพ

สถานที่

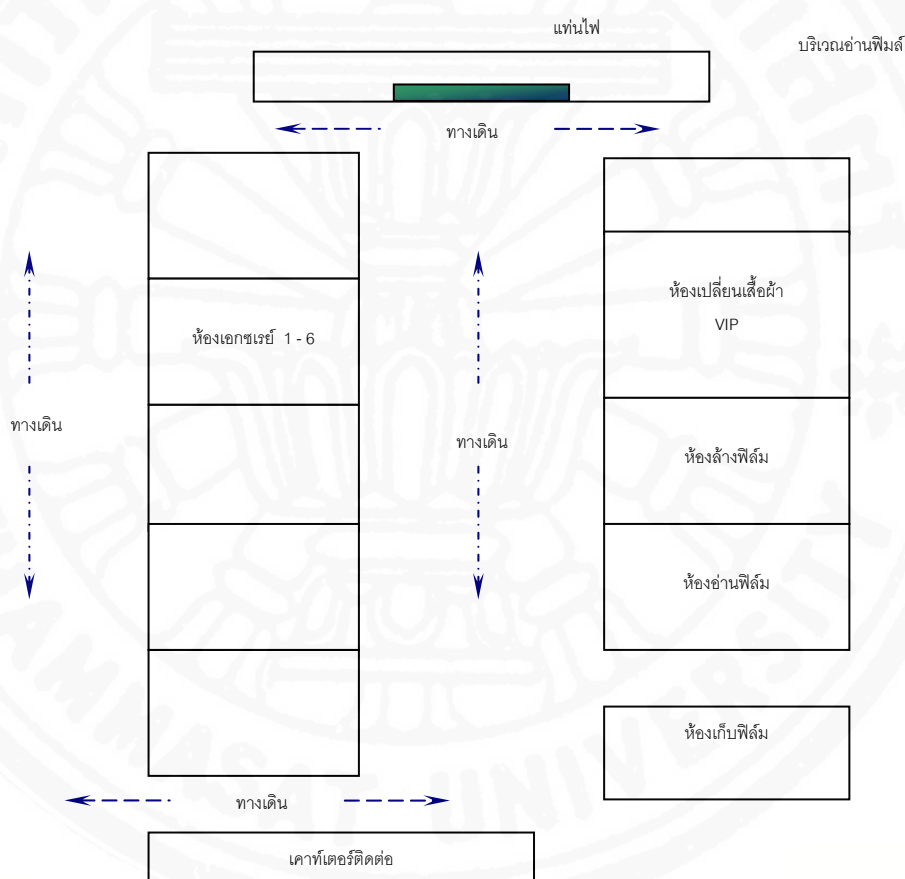
สภาพแวดล้อมในเรื่องของสถานที่ในการทำงานของโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพบก แบ่งตามลักษณะของโครงสร้างคือจะแยกเป็นกรม กอง แผนก ฝ่าย ตามการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละกอง ในการเก็บข้อมูลผู้ศึกษาต้องเข้าไปเก็บข้อมูลพร้อมทั้งใช้การสังเกต โดยจะเน้นเฉพาะกองที่ผู้ศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาต้องสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งลักษณะงานที่ผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติ ซึ่งลักษณะงานดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงต่อการถูกคุกคามทางเพศ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยผู้ศึกษาได้จำแนกตามแผนกงานดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงพยาบาล

เนื่องจากโรงพยาบาลเป็นที่สาธารณะซึ่งเปิดเพื่อรองรับผู้ใช้บริการทางด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมงจึงยากต่อการระวังภัยแม้จะมีเวรยามก็ไม่ค่อยทั่วถึง นอกจากนี้ สถานที่ ในบางจุดยังไม่ค่อยปลอดภัย เช่น บริเวณลานจอดรถในเวลากลางคืนยังค่อนข้างมืดและเปลี่ยวบริเวณหน้าอาคาร หรือหน้าโรงพยาบาลสภาพแวดล้อมในเวลากลางคืนก็เช่นเดียวกัน ค่อนข้างมืด และเปลี่ยว

2. กองรังสีกรรม มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงาน ด้านรังสีวินิจฉัย เวชศาสตร์นิวเคลียร์ การตรวจรักษาผู้ป่วยโรค ด้วยรังสีรักษา โดยแบ่งแผนกออกเป็น หน่วยรังสีวินิจฉัย หน่วยรังสีรักษา หน่วยเวชศาสตร์นิวเคลียร์

แผนภาพที่ 5
แผนผังภายในกองรังสีกรรม

มีการจัดแผนกอย่างเป็นระเบียบโดยด้านหน้าเป็นเคาท์เตอร์สำหรับผู้ป่วยและญาติ เมื่อมารับบริการ ด้านซ้ายมือประกอบด้วยห้องเล็กๆ 6 ห้อง คือ ห้องเอกซเรย์ 1-6 โดยแต่ละห้องภายในจะมีห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า เติงเอกซเรย์ เครื่องเอกซเรย์ ลักษณะห้องค่อนข้างทึบและผนังกันห้องค่อนข้างหนาทั้งนี้เพื่อป้องกันผู้ที่ผ่านไปมารับอันตรายจากรังสี ส่วนประกอบอื่นๆ ได้แก่ ห้องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ ห้องอัลตราซาวน์ ห้องตรวจเอกซเรย์พิเศษ ห้องล้างฟิล์มอ่านฟิล์ม เก็บฟิล์ม

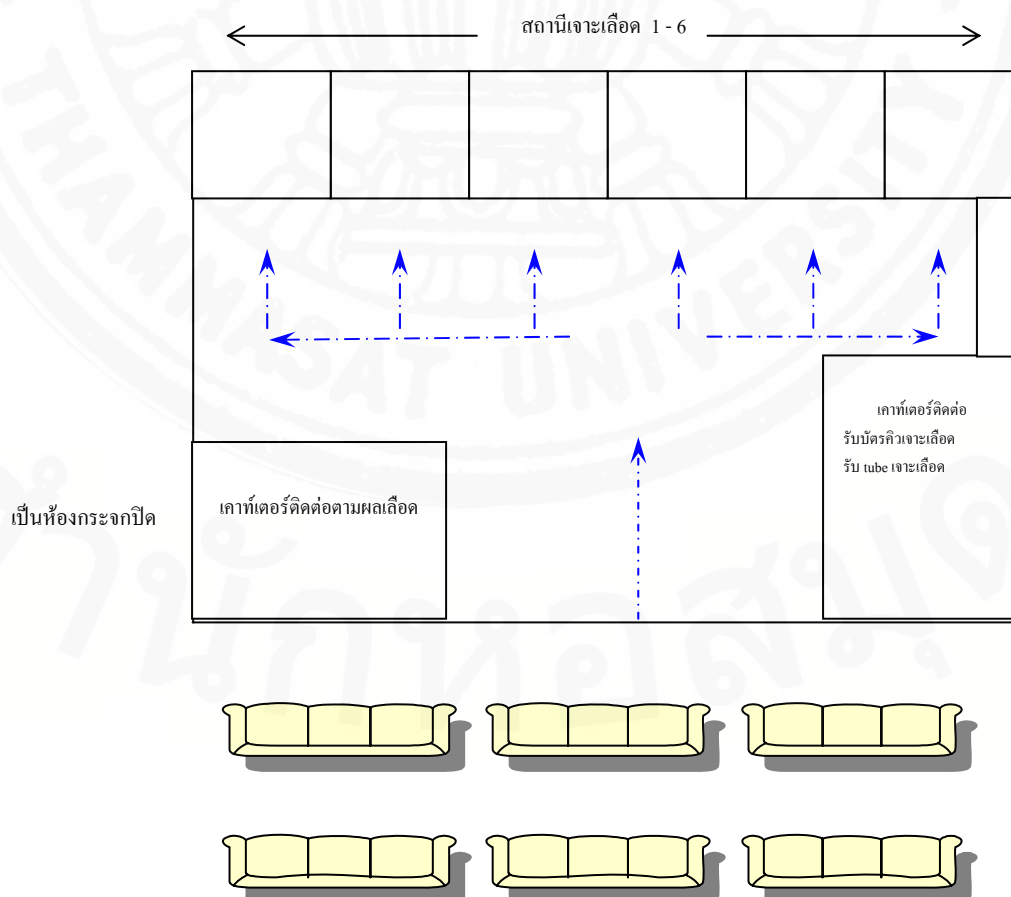

3. กองพยาบาล มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านพยาบาลวิทยาทั่วไป พยาธิวิทยา คลินิกพยาบาลกายวิภาค และงานนิติเวชศาสตร์ ซึ่งลักษณะงานจะเป็นงานทางด้านห้องปฏิบัติการ การตรวจวิเคราะห์สิ่งส่งตรวจ ผู้ศึกษาได้แบ่งสถานที่ที่เข้าไปเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน

3.1. ศูนย์รับส่ง ทำหน้าที่เจาะเลือดและคัดกรองสิ่งส่งตรวจในการตรวจทางห้องปฏิบัติการและกระจายงานไปตามหน่วยต่างๆในกองพยาบาล ลักษณะงานต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นจุดที่ให้บริการผู้ป่วยโดยตรง

การจัดแผนกเป็นระเบียบเรียบร้อย ประกอบด้วยเคาท์เตอร์ติดต่อกับจุดรับบัตรคิวสำหรับผู้มารับบริการเจาะเลือด ตามผลและรับผลตรวจวิเคราะห์ สถานีเจาะเลือด 6 สถานี และเก้าอี้ภายนอกห้องสำหรับผู้ป่วยและญาติที่มารับบริการ

แผนภาพที่ 6
แผนผังภายในศูนย์รับส่ง

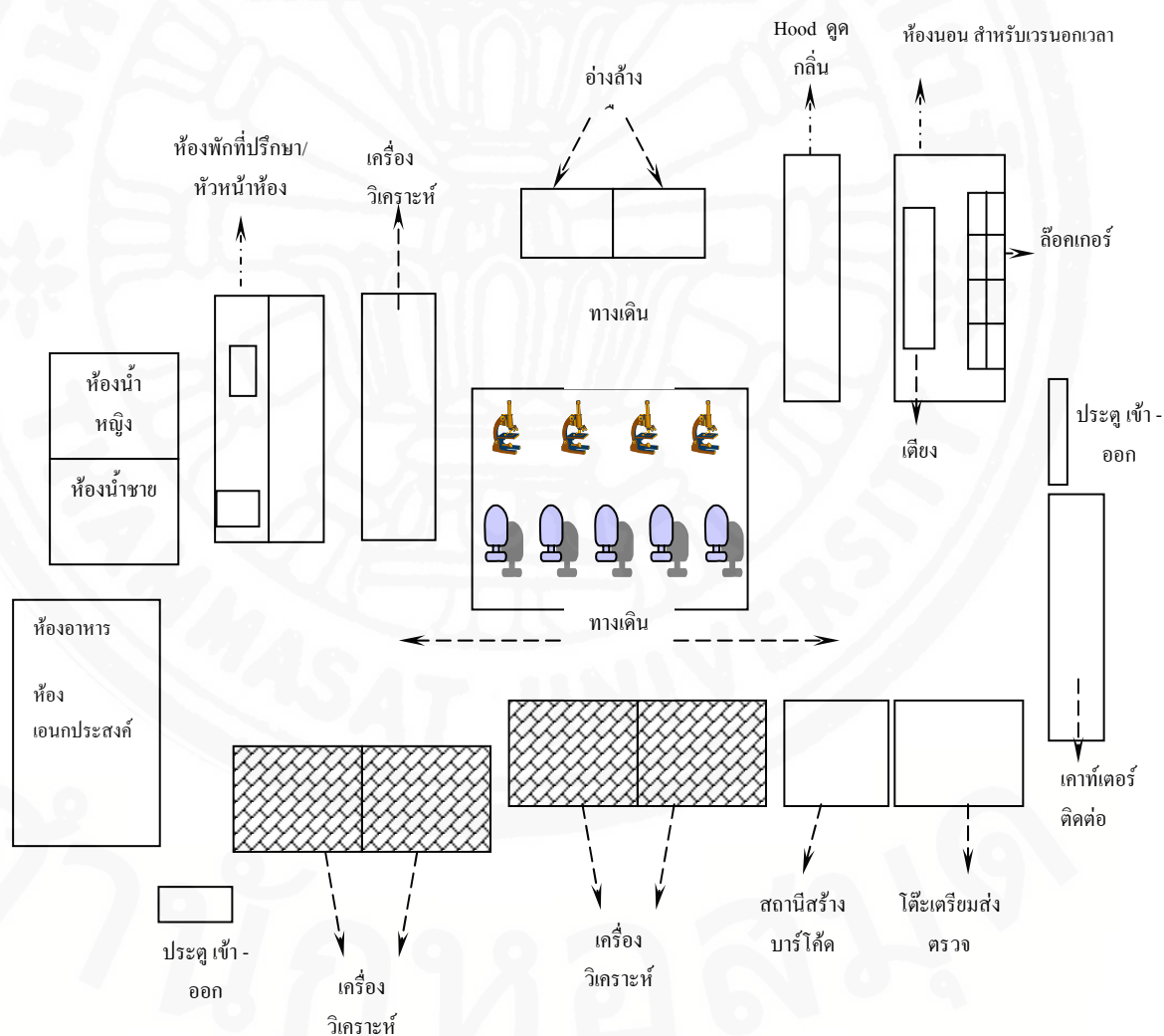

3.2 ห้องปฏิบัติการ เป็นส่วนงานที่ทำหน้าที่รับสิ่งส่งตรวจและวิเคราะห์ผล

การจัดแผนกค่อนข้างเรียบง่าย แต่สภาพในห้องค่อนข้างคับแคบเนื่องจากต้องใช้พื้นที่สำหรับเครื่องมือในการวิเคราะห์ค่อนข้างมากเนื่องจากเครื่องมือมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ประกอบด้วย เคาน์เตอร์รับสิ่งส่งตรวจ โต๊ะเตรียมสิ่งส่งตรวจและอุปกรณ์น้ำยาบางชนิด

แผนภาพที่ 7

แผนผังภายในห้องปฏิบัติการและห้องพักเวรนอกเวลาราชการ

3.3 ห้องพักเวรนอกเวลาราชการ เป็นห้องพักสำหรับเวรนอกเวลาราชการ (เวรป่วยและเวรเด็ก) พักผ่อนขณะรอปฏิบัติงาน เนื่องจากพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างจำกัดจึงทำให้ห้องพักเวร

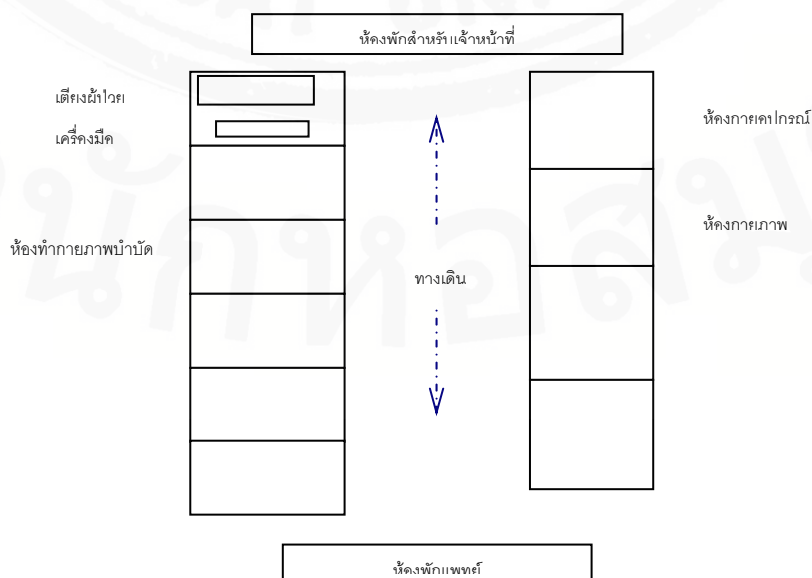
มีเพียงหนึ่งห้องเป็นเตียงสองชั้น ค่อนข้างมืดทึบ สภาพห้องค่อนข้างปิดมิดชิดไม่มีหน้าต่างหรือช่องระบายอากาศให้บุคคลภายนอกมองเห็นเข้าไปได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เวรเป็นผู้หญิงเหมือนกัน จะไม่มีปัญหา แต่หากในเวรนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ชายและหญิง โดยวิถีปฏิบัติฝ่ายชายจะเลี้ยงไปพักในห้องอเนกประสงค์

4. กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู มีหน้าที่ ดำเนินการรักษาผู้ป่วยโรคทางเวชศาสตร์ฟื้นฟูด้วยการฟื้นฟูสภาพและสมรรถภาพร่างกายให้หายเป็นปกติ ภายในกองแบ่งแผนกออกเป็นหน่วยบริการกลาง หน่วยไฟฟ้าบำบัด หน่วยฟื้นฟูสภาพ หน่วยบริการบนหอผู้ป่วยตึกอื่น ๆ

การจัดแผนกงานเป็นระเบียบเรียบร้อย บริเวณที่ตั้งของกองแยกอาคารเป็นส่วนสัดส่วนกับอาคารใหญ่ ทำให้ภายในกองมีพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างมากประกอบด้วยสองชั้น บริเวณชั้นล่างเป็น เคาน์เตอร์ติดต่อสำหรับผู้ป่วยและญาติ ส่วนด้านบนเป็นแผนกที่เกี่ยวกับงานเอกสารวิชาการ ส่วนชั้นบนเป็นส่วนที่ให้การรักษา การจัดแผนกค่อนข้างเป็นระเบียบและเนื่องจากลักษณะงาน และกลุ่มอาการของผู้ป่วยมีความแตกต่างกันจึงต้องใช้พื้นที่ใช้สอยมากเป็นพิเศษ ลักษณะงานทางกายภาพบำบัด จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนไฟฟ้าบำบัดและส่วนกายอุปกรณ์ ในส่วนของไฟฟ้าบำบัด จะประกอบด้วยห้องสำหรับทำกายภาพ ซึ่งห้องทำกายภาพนี้ลักษณะห้องจะแบ่งซอยออกเป็นห้อง เล็กๆ ประมาณ 7-8 ห้อง ภายในห้องค่อนข้างคับแคบเป็นห้องที่ค่อนข้างปิดมิดชิด เนื่องจากในการให้การรักษาต้องเป็นส่วนตัว ภายในห้องมีอุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้า เครื่องอัลตราซาวด์ เตียงผู้ป่วย ส่วนด้านบนสุดทางเดินจะเป็นห้องพักผ่อนสำหรับเจ้าหน้าที่

แผนภาพที่ 8

แผนผังภายในกองเวชศาสตร์ฟื้นฟู

5. กองการพยาบาล มีหน้าที่ดำเนินการในด้านบริการพยาบาล โดยแบ่งออกเป็น 2 แผนกหลักคือ แผนกพยาบาล ซึ่งจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานพยาบาลทั้งหมด และแผนกกิจกรรมพิเศษ ซึ่งจะมีหน้าที่ในการให้บริการพิเศษ เช่น การเตรียมการตามเทคนิคต่างๆ การควบคุมเครื่องมือทางรังสีกรรม เป็นต้น ซึ่งแผนกงานพยาบาลก็จะแยกย่อยออกเป็นงานพยาบาลตามหอผู้ป่วยต่างๆ อีก 8 ส่วน ตามกลุ่มอาการการเจ็บป่วยและระดับความรุนแรงของโรค เช่น หอพยาบาลผู้ป่วยนอก หอพยาบาลผู้ป่วยหนัก เป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมภายในแผนกส่วนใหญ่เป็นที่เรียบริ้อย ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลผู้ศึกษาได้สังเกตสภาพแวดล้อมภายในหอผู้ป่วยหนัก และห้องฉุกเฉิน สำหรับพยาบาลหอผู้ป่วยหนัก พยาบาลแผนกนี้จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านดูแลผู้ป่วยภาวะวิกฤตมีการทำงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลักษณะงานทำให้มีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับผู้ป่วยน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพยาบาลแผนกอื่น ๆ เนื่องจากผู้ป่วยอาการหนักมีความรุนแรงของโรคมมาก ส่วนพยาบาลห้องฉุกเฉิน ลักษณะงานทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติค่อนข้างมาก เนื่องจากมีผู้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมารับบริการในแผนกนี้ค่อนข้างมาก ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมภายในแผนกยังไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบริ้อย เนื่องจากการทำงานที่ต้องรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายผู้ป่วยหรืออุปกรณ์อยู่ตลอดเวลา

6. กองเภสัชกรรม มีหน้าที่ ดำเนินการรวบรวมความต้องการเบิก - จ่าย จัดหา ควบคุม เก็บรักษา ตรวจสอบยา และเวชภัณฑ์ตามความต้องการของหน่วยรักษาพยาบาล โดยแบ่งส่วนงานออกเป็น ส่วนต่างๆ ได้แก่ ธุรการ คลังยา คลังเวชภัณฑ์ ห้องยาผู้ป่วยนอก ห้องยาประกันสังคม ห้องยาผู้ป่วยใน งานผลิตยา และงานผสมยา

การจัดแผนกค่อนข้างเป็นระเบียบเรียบริ้อย แต่พื้นที่ใช้สอยน้อยเนื่องจากเป็นคลังยา ต้องเก็บยาปริมาณมาก ด้านหน้ามีเคาท์เตอร์ติดต่อสำหรับผู้มารับบริการ ส่วนด้านหลังเคาท์เตอร์จะเป็นคลังยาสำหรับเบิกจ่ายแก่ผู้ป่วย ลักษณะงานต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเนื่องจากลักษณะงานมีหลายส่วน หากเป็นงานปรุงยาก็จะมีปฏิสัมพันธ์น้อย ในส่วนงานเบิกจ่ายยาปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลภายนอกค่อนข้างมากแต่เป็นปฏิสัมพันธ์ทางด้านวาจาเท่านั้นไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วย เนื่องจากผู้ป่วยติดต่อได้เพียงเคาท์เตอร์ด้านนอกเท่านั้น

7. กองทันตกรรม มีหน้าที่ ดำเนินการตรวจรักษาผู้ป่วยโรคทางทันตกรรม แบ่งแผนกออกเป็น ทันตกรรมทั่วไป ศัลยศาสตร์ช่องปาก ทันตกรรมรักษาคลองรากฟัน ทันตกรรมสิ่งประดิษฐ์ ทันตกรรมสำหรับเด็ก

การจัดแผนก่อนข้างเป็นสัดส่วนและเป็นระเบียบเรียบร้อย ประกอบด้วยเคาท์เตอร์ติดต่อผู้มารับบริการ จุดนั่งรอสำหรับผู้มารับบริการ ถัดไปด้านในจะเป็นห้องตรวจ 1-8 ด้านในสุดจะเป็นห้องพักอเนกประสงค์สำหรับแพทย์ ลักษณะงานต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติ ผู้ป่วยค่อนข้างมากเนื่องจากการให้การรักษาโดยตรง

เวลาในการทำงาน

เนื่องจากการแพทย์เป็นงานที่มุ่งปฏิบัติ ดูแลและ รักษาผู้ป่วยให้หายจากสภาวะของโรคภาวะแทรกซ้อนต่างๆจนถึงการฟื้นฟูสุขภาพ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรการแพทย์ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ต้องมีการผลัดเปลี่ยนเวรการทำงาน ดังนั้น จึงมีการแบ่งระยะเวลาการทำงานในแต่ละวันออกเป็น 3 ระยะเวลา โดยช่วงแรก

<u>ระยะ</u>	<u>เวร</u>	<u>เวลา</u>
1	เวรเช้า	8.00 – 16.00 น.
2	เวรบ่าย	16.00 – 24.00 น.
3	เวรดึก	24.00 – 8.00 น.

ตั้งแต่เวลา 8.00 – 16.00 น. เรียกว่า “เวรเช้า” ช่วงที่สองตั้งแต่เวลา 16.00 – 24.00 น. เรียกว่า “เวรบ่าย” และช่วงที่สามตั้งแต่เวลา 24.00 – 8.00 น. เรียกว่า “เวรดึก” ซึ่งบุคลากรการแพทย์ต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ทั้งสามเวร คือ “เช้า-บ่าย-ดึก” ผลกระทบจากการขึ้นเวร เช้า-บ่าย-ดึก มีทั้งด้านสุขภาพความปลอดภัยและบทบาทในครอบครัวที่ต้องทำหน้าที่ของภรรยา หรือลูกสาวหรือแม่ โดยบทบาทในมิติหญิงชาย(gender role)ดังกล่าว ทำให้สังคมและครอบครัว มีความคาดหวังต่อผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงต้องรับผิดชอบงานมากขึ้นเป็นสองเท่า คือ ทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานเชิงซ้อน(double standard) ที่มีต่อผู้หญิงเท่านั้น นอกจากนี้ในส่วนของผลกระทบที่เกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย ถือเป็นประเด็นหลักสำคัญที่บุคลากรการแพทย์หญิงต้องเผชิญ ผลกระทบทางตรงจากเวลาในการปฏิบัติงานได้ส่งผลต่อความมั่นคงในการทำงานและความปลอดภัยของชีวิตในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษามองว่าปัจจัยสำคัญในเรื่อง “เวลา” ในการทำงานนี้เป็นมูลเหตุหนึ่งซึ่งเอื้อให้เกิดการคุกคามทางเพศได้ง่าย

สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบชายเป็นใหญ่

ชีวิตการทำงานบุคลากรการแพทย์

เมื่อก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงานในสายการแพทย์อย่างแท้จริง ต้องปรับตัวและฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ มากมาย ในบางครั้งภาพของความสง่างามและมีเกียรติในชุดสีขาว

ก็ไม่ได้สวยงามอย่างที่คิด เนื่องจากสภาพงานที่ต้องรับผิดชอบ ลักษณะงานที่ต้องขึ้นเวร ผลัดเปลี่ยนเช้า-บ่าย-ดึก ตลอดเวลา การทำงานภายใต้การส่งและรับเวร ทำงานแข่งกับเวลาต้องอาศัยทักษะและความรับผิดชอบในงานที่ทำ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ป่วย ทั้งยังถูกควบคุมจากกฎระเบียบของกองทัพ ตลอดจนการปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมของกลุ่ม และการปรับตัวเพื่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เช่น ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

บุคลากรการแพทย์จัดเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย(Subculture) ในกลุ่มบุคลากรทางวิชาชีพด้วยกันมักใช้ภาษาพูดที่เป็นศัพท์เทคนิค(technical words)ในการสื่อสารติดต่อกันจนเป็นปกติวิสัย การใช้ภาษาของวิชาชีพเหล่านี้ ทำให้บุคลากร รู้สึกถึงการมีกลุ่มทางสังคม การเป็นพวกเดียวกัน นอกจากนี้ยังแสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ทางการแพทย์ ซึ่งจะทำให้บุคลากรกลุ่มดังกล่าวแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคลากรการแพทย์ส่วนใหญ่ค่อนข้างคับแคบและวนเวียนอยู่ในโรงพยาบาล เนื่องมาจากลักษณะงานที่ต้องขึ้นเวรเช้า เหว่บ่าย และเวรดึก นอกจากนี้ทางโรงพยาบาลจะพยายามเตรียมที่พัก เช่น บ้านพักสำหรับบุคลากร หอพักแพทย์และพยาบาล ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก(facility)ต่างๆ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย ร้านอาหารซื้อโดยจัดให้อยู่บริเวณรอบๆโรงพยาบาล เพื่อความสะดวกในแง่การปกครอง การวางแผนงาน ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินก็สามารถเกณฑ์ไพร่พลได้โดยสะดวกรวดเร็ว สังคมที่มีลักษณะค่อนข้างคับแคบเช่นนี้ บุคลากรจึงมักสนิทสนมและจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่เป็นนิจ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ เพราะการทำงานที่ต้องขึ้นเวรเช้า เหว่บ่าย และ เหวรดึก ต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกันตลอด ดังเช่น ตัวผู้ศึกษาเองเคยควงเวร⁸กับพนักงานวิทยาศาสตร์คนอื่น ทั้งเวรเช้า บ่าย ดึก ติดต่อกัน ถึงสองวันสองคืน ต้องอยู่ด้วยกันแทบตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการทำงาน ต้องช่วยเหลือกัน ซึ่งในประเด็นนี้หากปฏิสัมพันธ์ต่อกันของบุคลากรเป็นไปในด้านบวก ความสามัคคีกลมเกลียว ก็จะช่วยเหลือกันทั้งเรื่องส่วนตัวและงาน แต่ทว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานหากเป็นไปในด้านลบ ก็จะส่งผลกระทบต่อตัวบุคลากรมากเช่นกัน เพราะจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมากกว่าสายงานอื่น ๆ หากเชื่อมโยงกับสภาพการทำงานที่ต้องรวดเร็วเนื่องจากเกี่ยวพันกับชีวิตความเป็นตายของผู้ป่วย นอกเหนือจากระบบบริหารงาน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ส่งผลกระทบต่อบุคลากร

⁸ ควงเวร หมายถึง การเข้าเวรทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการติดต่อกัน

ในระบบเกิดภาวะกดดันและเคร่งเครียดจนไม่อยากจะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่มารับบริการ บางครั้งอาจสร้างปฏิสัมพันธ์ทางลบ การทะเลาะเบาะแว้ง การดูถูกดูหมิ่น หรือการคุกคามในรูปแบบต่างๆ ขึ้นได้

นอกจากนี้ในประเด็นการใช้ชีวิตของบุคลากรทางการแพทย์ผู้ศึกษามองว่าวัฒนธรรมกลุ่มส่งผลกระทบต่อค่านิยม ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ ซึ่งในโรงพยาบาลในส่วนของกองทัพ วิถีปฏิบัติ ในการเข้าสังคมก็จะเป็นวิถีปฏิบัติแบบทหาร เช่น มักมีการเปรียบเทียบกันว่าหากอยากก้าวหน้าในอาชีพ ถ้าเป็นโรงพยาบาลทั่วไป(โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงพยาบาลที่เป็นโรงเรียนแพทย์) ก็ต้องขยันทำงานวิจัย หรือพัฒนาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ แต่หากอยากก้าวหน้าในโรงพยาบาลทหารต้องเข้าสังคมเป็น ซึ่งในสังคมทหารจะส่งผ่านขนบธรรมเนียมจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่น อยู่เสมอ เช่น การสอนการจิบไวน์ การเข้าสังคมด้วยการตีกอล์ฟ เป็นต้น วัฒนธรรมแบบผู้ชายที่ผู้ศึกษามองว่าเป็นวัฒนธรรมที่ควบคู่กับวัฒนธรรมทหารก็คือ วัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการกินเลี้ยงสังสรรค์ วาทกรรม “กินเหล้าเข้าสังคม” ได้ถูกผลิตซ้ำจากรุ่นสู่รุ่นและได้กลายเป็นวิถีปฏิบัติของผู้ชายในสังคม ละสำคัญมากในวัฒนธรรมทหาร เพราะการกินเลี้ยงสังสรรค์นำมาซึ่งระบบอุปถัมภ์และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นการเข้าสังคมอย่างหนึ่ง เป็นการเข้าหาผู้บังคับบัญชาอย่างหนึ่งเพราะช่วงเวลาที่กินเหล้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะยืดหยุ่น และเปิดช่องว่างให้เข้าถึงผู้บังคับบัญชาได้โดยง่าย เพราะโดยปกติแล้วปฏิสัมพันธ์แบบเจ้านาย-ลูกน้องจะเคร่งครัดมาก เมื่อเทียบกับวัฒนธรรมอื่นๆ

ความสัมพันธ์ชั้นพี่น้อง

การสืบสายสัมพันธ์ชั้นพี่น้องนี้ ก่อให้เกิดความสนิทสนมระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง จะเห็นได้ว่ารุ่นพี่ในวิชาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพยาบาล แพทย์ เทคนิคการแพทย์ มักจะใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “พี่” กับรุ่นน้องที่มาใหม่ ถึงแม้ช่วงห่างระหว่างวัยจะมากกว่าคำว่า พี่-น้องก็ตาม กลายเป็นวัฒนธรรมที่หล่อหลอมการปฏิบัติระหว่างกันและกันจากรุ่นสู่รุ่น เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ชั้นญาติพี่น้องในสังคมไทย ที่ผู้เยาว์วัยกว่าจะต้องเคารพผู้ที่สูงวัยกว่า หรือที่เรียกว่า ระบบอาวุโส(seniority) ส่วนหนึ่งของระบบพี่น้องทำให้การทำงานราบรื่นและผู้ร่วมงานรู้สึกสบายใจและมีความสุขในการทำงาน คือ การช่วยเหลือกันและกัน เอื้อเฟื้อกัน

ระบบ SOTUS⁹ เป็นประเพณีอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมทหาร เริ่มตั้งแต่การเข้ามาฝึกงาน

⁹ระบบความสัมพันธ์แบบอาวุโส(SOTUS) หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ที่ให้ความเคารพผู้อาวุโสกว่า รวมถึงถึงการสร้างความสามัคคี มีน้ำใจและเสียสละซึ่งกันและกันในหมู่คณะ ดังความหมายตามตัวย่อตั้งนี้ S seniority หมายถึง การเคารพผู้อาวุโสกว่า O order หมายถึง การรับฟังคำสั่ง T tradition หมายถึง การยึดถือ ประเพณีอันดีงาม U unity หมายถึง ความสามัคคีกันในหมู่คณะ และ S spirit หมายถึง ความมีน้ำใจซึ่งกันและกัน

การเป็นลูกจ้าง หรือหลังจากบรรจู้เข้ารับราชการทหารแล้ว จะผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรมหลักสูตรทางการทหาร โดยจะมีรุ่นพี่เข้ามาควบคุมเพื่อแสดงให้เห็นว่า ควรเคารพรุ่นพี่ที่อาวุโสกว่าเสมอ ทำให้ระบบวิชาชีพนี้นำไปอย่างราบรื่นโดยปกติระบบอาวุโส เป็นระบบที่ดี ทำให้คนมีสัมมาคารวะ ทำให้รู้สึกอบอุ่น มีที่ปรึกษา ทั้งยังมีประโยชน์ในแง่การ ปกครองด้วย แต่ถ้าใช้ระบบนี้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อระบบได้เช่นกัน ในบางครั้ง อาจเป็นการปิดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดเห็นของพี่ที่จะต้องถูกต้องจะต้องเชื่อฟังเถียง ไม่ได้ ต้องเป็นคนอ่อนน้อมง่าย จะต้องยอมตามพี่ในทุกระดับ และต้องปรับตัวตลอดเวลา สิ่ง เหล่านี้นับว่าเป็นผลเสียของระบบอาวุโส นอกจากนี้หากเชื่อมโยงระบบอาวุโสกับความสัมพันธ์ ระหว่างหญิง-ชาย (sex relation) สามารถก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ที่ไม่เท่าเทียมกันได้ รุ่นพี่ผู้ชายสามารถแสดงอำนาจของผู้ที่อาวุโสกว่าโดยการข่มขู่ บังคับหรือ หว่านล้อมให้ยินยอมคล้อยตามได้ นอกจากนี้รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง อาจ ก่อให้เกิดช่องว่าง (space) ในการตีความถึงความสัมพันธ์ ความสนิทสนมหรือหยอกล้อที่รุ่นพี่ ผู้ชายปฏิบัติต่อรุ่นน้องผู้หญิง และส่งผลกระทบต่อทัศนคติการมองปัญหาและการตีความ ในความเข้าใจที่ฝ่ายชายปฏิบัติต่อหญิงอีกด้วย

วัฒนธรรมแบบผู้ชาย (male culture)

เมื่อพิจารณาอัตราส่วนระหว่างบุคลากรผู้หญิงและบุคลากรผู้ชายในโรงพยาบาลใน ส่วนของกองทัพบกพบว่า มีสัดส่วนเท่ากับ 16-35 : 84-65¹⁰ ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้ สมาชิกที่มี จำนวนมากกว่าจะมีสถานภาพเป็น “คนกลุ่มใหญ่” และสมาชิกที่มีจำนวนน้อยกว่าจะมีสถานภาพ เป็น “คนกลุ่มน้อย”

โดยปกติสมาชิกกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่าจะเป็นผู้ควบคุมกลุ่ม¹¹ และวัฒนธรรม ของกลุ่มในหลายวิถีทางจนสามารถเรียกกลุ่มนี้ได้เป็น “ผู้ครอบงำ” (dominants) หากพิจารณา อัตราส่วนหญิงต่อชายในโรงพยาบาลจะพบว่า การแบ่งแยกอย่างสุดขั้วระหว่างสมาชิกทั้งสอง

¹⁰ อัตราส่วน 16-35: 84-65 เรียก “กลุ่มเอียง” (tiled group) ผู้ศึกษาจำแนกกลุ่มตามแนวคิด ของ Kanter ,อ้างถึงใน สุธรรม นันทมงคลชัย “พยาบาลชาย: วิถีชีวิต การทำงานปัญหา และการ ปรับตัว.” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2526), น.22.

¹¹ อัตราส่วน 1-15:99-85 เรียกกลุ่มเบ้ (skewed group) สมาชิกที่จำนวนมากกว่าจะ ควบคุมกลุ่ม เรียก “ผู้ครอบงำ”,อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน, น.22.

ประเภทจะลดความรุนแรงลง แต่ทว่าในวัฒนธรรมแบบทหาร วัฒนธรรมแบบผู้ชายก็ยังคงเข้มข้นดังเดิมไม่ว่าอัตราส่วนของผู้หญิงจะเพิ่มขึ้นเท่าไร

วัฒนธรรมทหารถูกประกอบสร้างจากวัฒนธรรมของชาติประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ภูมิประเทศ และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนสร้าง “แบบอย่างลักษณะ” ความเป็นทหารของชาติ¹² วัฒนธรรมทหารถูกประกอบสร้างขึ้นจากความจำเป็นในสนามรบ การกระทำทุกอย่างของคนในกองทหาร หมายถึงชัยชนะ หรือ ความพ่ายแพ้และความตาย ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี และการช่วยเหลือปกป้องพวกพ้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลของการรบและการมีชีวิตรอดกลับออกจากสนามรบ ในสมัยโบราณ สามัญชนเพศชายถูกเกณฑ์ไปรับใช้กษัตริย์ และเป็นกำลังทหารในการปกป้องชาติศัตรู ผู้ชายจึงมีหน้าที่ออกรบ ส่วนผู้หญิงได้รับการจี้จำกัดขอบเขตการเคลื่อนไหวให้อยู่แต่ในบ้าน เนื่องด้วยภาวะสตรีระทางธรรมชาติ ตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงจึงจำกัดอยู่แต่ในบ้าน ส่งผลให้การแบ่งบทบาทหน้าที่ระหว่างหญิงชายในสมัยโบราณมีการแบ่งแยก ที่ชัดเจน และเนื่องจากการออกรบเป็นหน้าที่ของผู้ชาย จึงทำให้ทหารมีสัญลักษณ์ที่เป็น “ผู้ชาย” เป็นโลกของผู้ชาย ผู้ศึกษาจึงมองว่า วัฒนธรรมทหารจึงไม่ใช่อุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่แบบธรรมดา แต่หมายถึง อุดมการณ์แบบผู้ชาย ระบบของผู้ชายที่สร้างขึ้น ออกแบบขึ้นสำหรับผู้ชาย และสงวนไว้เพื่อผู้ชายโดยเฉพาะ ดังนั้นวัฒนธรรมทหารจึงมีลักษณะที่มีความเป็นชายเข้มข้น (Hypermasculinity) และยิ่งหล่อหลอมวัฒนธรรมดังกล่าวเข้าไปประกอบสร้างเป็น อัตลักษณ์ของทหารที่เป็นปัจเจกชนด้วย

จากทัศนคติของสังคมและในหมู่ทหารเองที่มองว่า การเป็นทหารเป็นงานของผู้ชาย และการที่วัฒนธรรมทหารมีลักษณะความเป็นชายเข้มข้น รวมถึงการอบรมสั่งสอนในวัยเด็กให้เด็กชายและเด็กหญิงมีความต่างกัน ซึ่งเป็นการประกอบสร้างทางสังคมให้ผู้หญิงมีลักษณะที่ต่างอย่างตรงกันข้ามกับผู้ชาย จึงไม่ง่ายนักที่ผู้หญิงจะสามารถเป็นหล่อหลอมเอาวัฒนธรรมทหารของผู้ชายมา เป็นอัตลักษณ์ของตนเองได้ ผู้หญิงที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทหารจึงอาจถูกมองว่าเป็นคนนอก หรือผู้อื่นที่ไม่ใช่ “พวกเรา” (The others) เสมอ และผู้หญิงยังถูกเบียดขับให้อยู่ชายขอบของสังคม¹³ ซึ่งภายใต้การปกครองด้วยระบบชายเป็นใหญ่นี้ ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะที่เป็นรอง

¹² “Williamson Murray, “Military Culture Does Matter,”

<<http://www.fpri.org/fpriwire/0702.199901.murray.military.culture.dosematter.html>>, 2005.

¹³ Colonel Elizabeth Brooks, “Sexual Harassment : The weak preying on the perceived weaker,” . *Connections* 7 (2005):5.

ในหลายมิติ ตัวอย่าง ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ การกีดกันและเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง แม้ผู้หญิงจะสามารถเข้าสู่พื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ของผู้ชายได้ แต่ผู้หญิงยังคงมีสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับบ้าน (homemaker) ผู้หญิงจึงถูกผลักดันให้บรรจุในตำแหน่งสนับสนุนการรบ (support position) เท่านั้น¹⁴ โดยให้บรรจุผู้หญิงในส่วนของงานเอกสาร สารบรรณ เสียเป็นส่วนใหญ่ห้ามบรรจุในอัตราที่เกี่ยวข้องกับการรบโดยตรง¹⁵ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้หญิงสามารถออกรบได้เหมือนกับผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายมีสัญลักษณ์ ที่มีความแข็งแกร่ง กล้าหาญ มีความสามารถที่หลากหลาย และได้รับตำแหน่งปฏิบัติการโดยตรง (operational position) ผู้ศึกษาจึงมองว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นระบบของผู้ชายอย่างแท้จริง เนื่องจากสามารถมองเห็นถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจน แตกต่างจากระบบความสัมพันธ์แบบชายเป็นใหญ่ในวัฒนธรรมองค์กรอื่น หากเรามองอย่างผิวเผินเราอาจมองไม่เห็นความแตกต่างที่ถูกจัดวางไว้อย่างแยบยล

ภราดรภาพ (Brotherhood)

ความสามัคคีของทหารเป็นรูปแบบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบภราดรภาพ ในกลุ่มภราดรภาพทั่วไป คือการที่ปัจเจกชนที่มีความชอบ-ความสนใจร่วมกันการมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (หรือเรียกได้ว่า มี Inter-subjectivity) จึงได้สร้างรูปแบบแนววิถีปฏิบัติของกลุ่มขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือความสนใจที่มีร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงหมายถึงความเหมือนกันของคนในกลุ่มจากการสร้างหรือมีวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งจะดูกลับอัตลักษณ์เฉพาะบุคคลออกไป ให้เหลือแต่อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มเท่านั้น หากผู้ใดในกลุ่มภราดรภาพแสดงอัตลักษณ์ที่ต่างไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางตรงกันข้าม ก็จะถูกมองว่าเป็นคนอื่นซึ่งจะถูกขับออกไปหรือได้รับการแทรกแซงลงโทษทางสังคม เพื่อปรับพฤติกรรมให้เป็นเหมือนกับคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ในกลุ่มภราดรภาพทั่วไป เมื่อปัจเจกบุคคลออกจากกลุ่มก็จะละทิ้งอัตลักษณ์ของกลุ่มกลับมาอัตลักษณ์ของตนเอง อีกครั้งแต่อัตลักษณ์ร่วมในกลุ่มภราดรภาพของวัฒนธรรมทหารเป็นอัตลักษณ์ที่คงทนและลึกซึ้งกว่าอัตลักษณ์ร่วมทั่วไป จากการที่ทหารเป็นอาชีพและอัตลักษณ์นี้จะติดตัวตลอดเวลาจนกว่าจะเลิกอาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นวัฒนธรรมทหารสร้างขึ้นจากความจำเป็นในการอยู่รอดในสนามรบ อัตลักษณ์ร่วมของทหารจึงหมายถึงชีวิตและความเป็นความตาย หากการคุกคามทางเพศเป็นอัตลักษณ์ร่วมที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมทหารโดยที่มีความหมายของความ

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ คู่มือนายทหารสัญญาบัตร พ.ศ. 2544, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร:อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิซซิง, 2544), น. 19.

กล้าหาญรองรับ วัฒนธรรมการคุกคามทางเพศในหมู่ทหารจึงง่ายที่จะเผยแพร่ แต่ยากที่จะหยุดยั้ง หรือทำให้หมดไปได้ เนื่องจากต้องปรับ อัตลักษณ์ให้เข้ากับอัตลักษณ์ร่วมของวัฒนธรรมกลุ่ม เพื่อให้ได้รับการยอมรับ หรือคนที่ไม่เห็นด้วยก็จะต้องแสดงอาการนิ่งเฉยเพราะอาจถูกแทรกแซง ลงโทษ หรือขับออกจากกลุ่มได้หากแสดงการคัดค้าน

วาทกรรมรักพวกพ้อง “ไม่ฆ่าน้อง ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน” ที่ยึดถือกันอยู่ใน วัฒนธรรมทหาร เป็นลักษณะระบบอาวุโส (seniority) ของระบบภารดรภาพ คือนอกจากการ เคารพเพื่อฟังผู้อาวุโส ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด แต่การที่สังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ ทำให้ ระบบอาวุโวยังรวมถึงความรักเพื่อนพ้องน้องพี่ไว้ด้วย กล่าวคือผู้มีอาวุโสสูงกว่าหรือมีอำนาจ มากกว่าต้องปกป้องเพื่อนพ้องน้องพี่ที่เป็นพวกตน แม้จะกระทำผิดหรือเป็นการไม่ยุติธรรมต่อฝ่าย ตรงข้าม กฎของภารดรภาพในลักษณะเช่นนี้ หากเชื่อมโยงเกี่ยวกับประเด็นการคุกคามทางเพศจะ เป็นปัจจัยอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศ เนื่องจากผู้อาวุโส เจ้านายหรือผู้มี ตำแหน่งอำนาจสูงกว่าจะต้องออกตัวปกป้องพวกพ้องของตน ไว้ก่อน

ความเป็นชาย (masculinity)

คิมเมล (Kimmel)¹⁶ กล่าวถึงความเป็นชาย(masculinity) ว่าเป็นการให้ความหมาย โดยสังคม ที่มีอิทธิพลมาจากทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมศาสนา รวมทั้งเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงถือว่า ความเป็นชายเป็นการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม(cultural construction) รูปแบบของความเป็น ชายนี้เป็นสิ่งสำคัญของบุคคล บุคคลที่มีลักษณะความเป็นชาย สังคมคาดหวังว่า จะต้องมีความ กระตือรือร้น เป็นตัวของตัวเอง เข้มแข็งมีอำนาจ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์มี ความสามารถในการรुक้าเข้าไปในร่างกายของหญิง และประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเป็นคนมี สัมพันธ์ทางเพศแบบต่างเพศ(heterosexual being)

สำหรับในสังคมและวัฒนธรรมทหาร ก็เช่นเดียวกัน การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัฒนธรรม ทหารยังเป็นการผลิตซ้ำทางเพศสภาพ การตอกย้ำถึงความเป็นชาย โดยวิถีปฏิบัติ ทักษะคติ ความคิดของกลุ่มคนในสถาบัน เป็นสิ่งกำหนดบุคลิกลักษณะ และบทบาทของผู้ชายในวัฒนธรรม ว่าต้องเป็นผู้มีความเข้มแข็ง อดทน มีการตัดสินใจที่ดี มีอำนาจและเป็นผู้นำ ในสังคมทหารความ เป็นชายได้รับการพิสูจน์ ด้วยการแสดงความกล้าหาญ(ในการออกรบ หรือการปฏิบัติหน้าที่)

¹⁶Kimmel, 1992 ,อ้างถึงในอนุชิต สว่างแจ้ง. “การให้ความหมาย “ความเป็นชาย” และ “การมีเพศวิถี”ที่ส่งผลต่อรูปแบบของพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการวางแผนครอบครัว,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล,2546).

การแสดงความเสียสละ เช่น พี่เสียสละให้น้อง หรือแม้แต่การแสดงน้ำใจ (spirit) เหล่านี้ล้วนเป็นการพิสูจน์ความเป็นชายในด้านบวกทั้งสิ้น ส่วนการพิสูจน์ความเป็นชายในด้านลบ ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจน คือ “การกินเหล้า” วัฒนธรรมกินเหล้าเข้าสังคมถือเป็นแบบแผนปฏิบัติของผู้ชายในสังคม ซึ่งหากผู้ชายคนใดไม่นิยมการดื่มเหล้าสังสรรค์ จะถูกมองว่าไม่มีสังคม ไม่เข้ากลุ่ม ไม่เข้าพวก และถือว่าเป็นภาวะอันตรายและถูกดูหมิ่นจากผู้ชายที่ใช้ชีวิตตามนี้ นอกจากนี้ความเป็นชาย(ในทัศนคติของผู้ชายบางคน)อาจพิสูจน์ด้วยการแข่งขันกันจับผู้หญิง การมีสัมพันธ์กับผู้หญิงหลายคนพร้อมๆกัน และหากเชื่อมโยงกับประเด็นการคุกคามทางเพศ การคุกคามทางเพศในบางรูปแบบที่ไม่รุนแรงนัก เช่น การคุกคามด้วยวาจา การเล่าเรื่องตลกลามก(dirty joke) การวิพากษ์วิจารณ์ผู้หญิงกลับกลายเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงความเป็นผู้ชาย เมื่อผู้ชายอยู่รวมกลุ่มกัน เป็นการแสดงสิ่งที่นำมาซึ่งอำนาจ นอกจากนี้การที่ผู้หญิงได้เข้ามาในพื้นที่ของผู้ชาย ความเป็นหญิงยังเป็นการเติมเต็มในการแสดงความก้าวร้าวของความเป็นชายอีกด้วย¹⁷ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ศึกษามีมุมมองว่า การคุกคามในบางรูปแบบดังกล่าวไม่ใช่การให้ความสุขทางเพศแก่ผู้ชาย เนื่องจากไม่มีสัมพันธ์ทางเพศ (Intercourse) แต่เป็นความสุขของการได้เล่นกับอำนาจในสองลักษณะ คือ ในสังคมที่มีลำดับชั้นของอำนาจ (hierarchy) เช่น ในสังคมทหารผู้ที่มีอำนาจจำเป็นต้องแสดงการตอกย้ำถึงอำนาจที่มีอยู่ของตนและเมื่อความเป็นชายหมายถึง การมีอำนาจในกรณีผู้ที่อยู่ต่ำกว่าอำนาจกว่าก็จะพยายามหาช่องแหกกฎหรือโครงสร้างของสังคมเพื่อทำให้ตนรู้สึกว่าจะสามารถต่อสู้หรือไม่ได้สยบยอมต่ออำนาจตลอดเวลา (การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดจากเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา) การคุกคามทางเพศ จึงเป็นการแสวงหาทางออกของการรู้สึกด้อยอำนาจของชายในระบบ และเครื่องมือในการถ่วงระบบชายเป็นใหญ่เอาไว้

กรณีศึกษาและประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจากการทำงาน

การนำเสนอประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจากการทำงานของบุคลากรการแพทย์ทั้ง 11 รายนี้เพื่อบอกตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงที่ร่วมแบ่งปันข้อมูลว่าเธอเป็นใคร (นามสมมุติ) เธอมีตำแหน่งหน้าที่อะไร เธอถูกคุกคามทางเพศอย่างไร เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตัวเธออย่างไรและเธอมีกระบวนการในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

¹⁷Eva Isaksson, “Introduction,” In Women and the Military System, ed. Eva Isaksson (New York: Harvester.Wheatsheaf, 1988), p. 5.

การศึกษาเรื่องประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจากการทำงานในกลุ่มบุคลากร
การแพทย์หญิงในโรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงกลาโหมประกอบด้วยข้อมูลของผู้หญิงที่ถูกคุกคาม
รูปแบบและลักษณะของการถูกคุกคาม ผลกระทบจากการถูกคุกคาม และการแก้ปัญหา
ของผู้ถูกคุกคาม โดยผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองผ่านการเล่าเรื่องและการสัมภาษณ์
แบบเจาะลึกพบว่า ผู้เสียหายบางกรณีได้ดำเนินการร้องเรียนตามขั้นตอนของกองทัพ
และผู้เสียหายบางกรณีเลือกที่จะไม่ร้องเรียนและดำเนินการตอบโต้ด้วยตนเอง ซึ่งแต่ละ
กรณีศึกษามีวิธีการในการโต้ตอบที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมในขณะนั้น ดังนั้น
ในการจำแนกข้อมูลผู้ศึกษาจึงได้แบ่งกรณีศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. การคุกคามทางเพศที่ดำเนินการตามขั้นตอนของกองทัพ
2. การคุกคามทางเพศที่ไม่ดำเนินการตามขั้นตอนของกองทัพ
  - 2.1 การโต้ตอบแบบฉับพลัน
  - 2.2 การโต้ตอบแบบประนีประนอม
  - 2.3 การอดทนหรือจ่ายอมต่อเหตุการณ์

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นก่อนเข้าสู่กรณีศึกษาผู้ศึกษาได้สรุปตารางเพื่อให้เห็น
รายละเอียดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ชำนาญการหอสมุด

ตารางที่ 1
แสดงรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

	นาม สมมติ	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา	ตำแหน่งงาน	ประสบการณ์ การทำงาน	ดำเนินการ / ไม่ ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ	การแก้ปัญหา หลังจากไม่ ดำเนินการตาม ขั้นตอนกองทัพ
1.	คุณเอ๋	40	หย่าร้าง	ปริญญาตรี	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	3 ปี	ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ	-
2.	คุณอ้อย	27	โสด	ปริญญาตรี	นักศึกษาฝึกงาน	6 เดือน	ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ	-
3.	คุณ วรรณ	55	สมรส	มัธยมศึกษา ตอนต้น	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	10 ปี	ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ	-
4.	คุณแจ็ก	21	โสด	ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นต้นปวช	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	2 ปี	ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 1)	-
							ไม่ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 2)	การโต้ตอบ แบบฉับพลัน
							ไม่ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 3)	การโต้ตอบ แบบฉับพลัน
5.	คุณโบว์	21	โสด	มัธยมศึกษาตอน ปลาย	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	3 ปี	ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 1)	-
							ไม่ดำเนินการตาม ขั้นตอนของกองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 2)	การอดทน หรือจำยอม ต่อ เหตุการณ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	นาม สมมติ	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา	ตำแหน่งงาน	ประสบ การณ์ ทำงาน	ดำเนินการ / ไม่ ดำเนินการตาม ขั้นตอนของ กองทัพ	การแก้ปัญหา หลังจากไม่ ดำเนินการ ตามขั้นตอน กองทัพ
6.	คุณเพ็ญ	38	แม่หม้าย	มัธยมศึกษาตอน ปลาย	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	5 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ	การได้ตอบ แบบ ฉับพลัน
7.	คุณตึก	24	โสด	มัธยมศึกษาตอน ปลาย	ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)	2 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ	การได้ตอบ แบบ ฉับพลัน
8.	คุณน้อง	29	โสด	อนุปริญญา	นายทหารชั้น ประทวน (พนักงาน วิทยาศาสตร์)	7 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ	การได้ตอบ แบบ ฉับพลัน
9.	คุณอ้วน	31	โสด	ปริญญาตรี	นายทหารสัญญา บัตรนัก กายภาพบำบัด	9 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 1)	การได้ตอบ แบบ ฉับพลัน
							ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ (ถูกคุกคามทาง เพศจากคนที่ 2)	การอดทน หรือจ่ายอม ต่อ เหตุการณ์
10	คุณแก้ว	25	โสด	ปริญญาตรี	ลูกจ้างชั่วคราว (เทคนิคการแพทย์)	3 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ	การได้ตอบ แบบ ประนีประน อม
11	คุณน้ำ	32	โสด	ปริญญาตรี	นายทหารชั้น สัญญาบัตร	9 ปี	ไม่ดำเนินการ ตามขั้นตอนของ กองทัพ	การอดทน หรือจ่ายอม ต่อ เหตุการณ์

การคุกคามทางเพศที่ดำเนินการตามขั้นตอนของกองทัพ

กรณีศึกษาที่ 1 คุณเอ๋ อายุ 40 ปี ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี วุฒิมัธยมศึกษา ปริญญาตรี (รัฐศาสตร์) สถานภาพ หย่าร้าง ตำแหน่งงาน : ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

ผู้ศึกษารู้จักคุณเอ๋ด้วยการแนะนำของคุณน้ำ เนื่องจากทั้งสองสนิทกันเป็นการส่วนตัว ครั้งแรกที่พบคุณเอ๋ เธอตกใจและพูดคุยกับผู้ศึกษาอย่างเป็นกันเอง คุณเอ๋เป็นผู้หญิงหน้าตาดี เธอดูเยาว์วัยกว่าอายุจริง รูปร่างเล็ก มนุษย์สัมพันธ์ดี และเธอมีลูกติดหนึ่งคน เมื่อผู้ศึกษาแจ้งความจำนงกับเธออีกครั้ง เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เรื่องราวของเธอเพื่อเป็นกรณีศึกษา เธอให้ความร่วมมือแต่เธอขออนุญาตที่จะไม่เล่ารายละเอียดมากนัก เนื่องจากเธอไม่อยากให้ใครทราบว่าเป็นเธอ

เธอเล่าว่าผู้คุกคามนั้นเป็นหัวหน้าเธอ เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ตอนที่เธอเข้ามาทำงานใหม่ๆ นั้นเขาดูแลและพูดจากับเธอเป็นอย่างดี "เมื่อก่อนแกพูดจะจำกับพี่ทุกคำ...แต่เราก็พอมองออกแกคิดอะไร" เธอพยายามรักษาสายสัมพันธ์เพียงแคเพื่อนร่วมงาน เจ้านายกับลูกน้องเท่านั้น เพราะเธอทราบว่าหัวหน้าของเธอมีนิสัยเจ้าชู้กรุ่มกริม ชอบผู้หญิงสวยเมื่อผู้ศึกษาถามเธอว่าเธอถูกคุกคามอย่างไรบ้างเธอเล่าให้ฟังว่า "ก็มีมองด้วยสายตากรุ่มกริม บ่อยที่สุดเลยมีอยู่ครั้งหนึ่งพี่กำลังก้มเก็บของแล้วแกนั่งอยู่ใกล้ๆ ก็ไม่ได้ก้มมากนะนิดเดียว...แกมองมาที่หน้าอกพี่เวลาที่ก้ม...คือมองตาม...น่าเกลียดมาก...พอพี่เงยหน้าขึ้นมาแกก็ยิ้มมีเลศนัย" แล้วพี่ทำอะไร "พี่ก็ไม่ได้ทำอะไรเขาหรอก...คนใช้ยืนอยู่เยอะอายเขา แคซิงตาใส่แล้วทำท่าไม่พอใจ" แล้วหลังจากนั้นมีเหตุการณ์อื่นอีกมัย "แกก็ชอบมาบ้วนปัสสาวะกับพื้นนั่นแหละ...บางทีก็เข้ามาจับแขน...น้องเอ๋จะทานข้าวหรือยังจะ คือบางทีแกก็ทำที่เล่นที่จริง...เพราะพี่ก็เห็นแกเล่นมุขนี้กับผู้หญิงทั้งนั้นเลยไม่ได้ถือสาหาความอะไร" แล้วเธอก็ได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ เธอโกรธและรู้สึกเหมือนโดนดูถูก โดยเขาได้ยื่นข้อเสนอโดยอ้างว่ารู้จักกับผู้ใหญ่ระดับเจ้ากรมและสามารถช่วยให้เธอได้บรรจุเป็นลูกจ้างประจำ¹⁸ เพื่อแลกกับการมีเพศสัมพันธ์ "พี่นะโกรธมากเลย...ตกใจด้วย...แต่พี่ก็ไม่ได้ด่าเขาไปหรอกนะ...เพราะแกชอบใช้วิธีพูดแบบที่เล่นที่จริง...พี่ก็พูดเรื่อยๆ ไป ว่าอย่ามาล้อพี่เล่น...ไม่ใช่เด็กๆ แล้ว เดี่ยวลูกสาวพี่ได้ยินจะตกใจ" แล้วพี่ได้เล่าเรื่องนี้ให้ใครฟังบ้างมัย "พี่ก็เล่าให้เพื่อนฟัง เขาแนะนำให้พี่ไปฟ้อง ผอ.กองนะ...พี่ก็เลยไปเล่าให้ ผอ.กองฟัง เวลาแกถาม

¹⁸ การบรรจุเป็นลูกจ้างประจำมีความมั่นคงกว่าลูกจ้างชั่วคราว เนื่องจากมีสวัสดิการต่างๆ และขึ้นเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นทุกปี

เราก็อ้ำๆ อึ้งๆ เล่าไม่ค่อยออก...อายเหมือนกัน เพราะแกเป็นผู้ชาย...แกเลยเรียกหัวหน้าพี่เข้าไปเคลียร์ด้วย...แกไม่ยอมรับ...แกก็แก้ตัว “ผมแค่ล้อคุณเล่นผมจะทำอย่างนั้นได้จริงที่ไหน”...พี่เลยหมดคำพูด เพราะแกยืนยันอย่างนั้น” แล้ว ผอ.กอง ได้ลงโทษอะไรเขามั้ยคะ “แกก็ได้แค่ตักเตือนว่าไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้อีก...ไม่มีลงโทษทัณฑ์บนอะไรพี่ก็ยังคงอยู่ที่ห้องเดิม หรือแกคิดว่าเพราะพี่เคยแต่งงานมีลูกแล้วไม่ค่อยเสียหาย ชักเท่าไร...ไม่ใช่สาวฯ” อะไรทำให้พี่คิดอย่างนั้น ผู้ศึกษากามอย่างสงสัย “ก็ขนาดพี่เคยโดนคนใช้แซว วันนั้นรอง ผอ.กอง ขึ้นไปที่ศูนย์ แกอยู่ด้วยแกได้ยืนแกยังไม่ว่าอะไรเลย...คิดมากยัยเอ๋ลูกโตแล้วนะไม่ใช่เด็กสาวฯ”

นอกจากนั้นเธอยังได้เล่าเหตุการณ์ที่เธอได้ยินมาเกี่ยวกับหัวหน้าของเธอว่าเขาเคยทำลักษณะนี้มาแล้ว “พี่ก็ได้ยินมาจากเพื่อนว่า...หัวหน้าเซลล์ที่ขายเครื่องมือแพทย์เคยเล่าว่า...หัวหน้าพี่แกเคยขอหัวหน้าเซลล์...พอดีแกชอบเซลล์ผู้หญิงที่เคยเข้ามา แกบอกว่าถ้าช่วยให้แกได้ไปกับน้องเขา แกจะลือคสเปกน้ำยาไว้ให้เลย บริษัทจะมีรายได้อีกเยอะ...หัวหน้าเซลล์แกปฏิเสธ (อย่างนุ่มนวล) แกก็บอกว่าน้องเขาเป็นผู้หญิงเขาคงไม่ยอม...แต่แกกลับมาเล่าที่บริษัท แกบอกน้องว่าไม่ต้องเข้าไปแล้ว “ชายของไว้วัยไม่ได้ชายตัว” แล้วแกก็ย้ายเขตให้น้องไปอยู่เขตอื่น ส่งเซลล์ผู้ชายไปแทน...ขนาดหัวหน้าเขายังห่วงลูกน้องเขาเลย...แต่ก็นะ น้องเขายังโสดยังไม่มีลูกเสียหายเยอะกว่าพี่ (เธอพูดด้วยน้ำเสียงน้อยใจแถมเหน็บแนม) ...” แล้วเหตุการณ์หลังจากนั้นเป็นอย่างไรบ้างคะ ดีขึ้นมั๊ย (ผู้ศึกษากามกลับเข้าเรื่องเดิม) “หลังจากนั้นแยกว่าตอนยังไม่ไปฟ้องอีกคะ...ตั้งแต่นั้นมาแกก็จ้องหาเรื่องพี่ตลอด ทำอะไรผิดพลาดนี่เขียนรายงานฟ้องอย่างเดียว...แล้วพูดจานี่ คนละเรื่องกับเมื่อก่อนเลยนะ...บางทีว่าพี่ให้คนใช้ได้ยินก็มี...มีอยู่เหตุการณ์หนึ่งพี่รับไม่ได้เลย...คือแกเขียนรายงานว่าพี่ประพฤติตัวไม่ดี แต่งตัวไม่เรียบร้อย ว่าพี่ผมแดง¹⁹ เขียนรายงานฟ้อง...พี่ก็เห็นหัวแดงเกือบทั้งกอง...แกก็จะเล่นงานแต่พี่” แล้วพี่แก้ปัญหาอย่างไรคะ “ที่นี้พี่เลยทะเลาะกับแกทุกครั้งที่แกหาเรื่อง...พี่จะเถียงให้แกรำคาญ อยู่ไม่ได้จะย้ายกอง...ก็ได้ผล ผอ. เรียกพี่ไปพบพี่ขอย้าย เขาก็ให้พี่ย้าย.. คือถ้าไปขอปกติไม่ให้ย้ายหรอกเพราะที่ศูนย์ขาดคน แล้วคนใช้ก็เยอะมากที่มีอยู่ก็ไม่พอ” ในคำถามสุดท้ายผู้ศึกษากามเธอถึงความต้องการและข้อเสนอแนะต่อองค์กรเธอให้ข้อมูลว่า

“อยากให้มึหน่วยงานสำหรับเรื่องร้องเรียนโดยเฉพาะ และอยากให้องค์กรเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อประเด็นดังกล่าวด้วย...ไม่ใช่ว่าเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แล้วไม่ใส่ใจ เพราะมันลุกลาม เป็นเรื่องใหญ่ ได้เสมอ ที่สำคัญควรสนใจและปฏิบัติ อย่างเท่า

¹⁹ ผมแดง ในความหมายของผู้ให้ข้อมูล หมายถึงการเปลี่ยนสีผม ซึ่งตามระเบียบข้อบังคับในหน่วยงานราชการทหารห้ามข้าราชการและลูกจ้าง เปลี่ยนสีผม โกศ ดัด หรือยัดผม

เทียบกันไม่ใช่เลือกปฏิบัติเพราะทัศนคติส่วนตัวหรือมองว่าใครเสียหายน้อยกว่าใคร.. คนแต่งงานมีลูกแล้วก็มีสิทธิไม่ชอบและ ถูกคุกคามเหมือนกัน...เพราะเวลาทำงาน, เงินเดือนเราก็ได้รับเท่ากัน...เราก็น่าจะมีสิทธิในการได้รับการคุ้มครองเท่ากัน”

กรณีศึกษาที่ 2 คุณอ้อย อายุ 27 ปี ประสบการณ์ทำงาน 6 เดือน สถานภาพโสด ตำแหน่งงาน : นักศึกษาฝึกงาน

ปัจจุบันคุณอ้อยมิได้ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่สังกัดในกระทรวงกลาโหม แต่ทว่าเธอเคยมาฝึกปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลา 6 เดือน ผู้ศึกษาเคยได้ยินเรื่องราวของเธอจากเพื่อนร่วมงานและรุ่นพี่และเห็นว่าเรื่องราวของเธอน่าสนใจ จึงพยายามติดต่อเธอโดยผ่านทางเพื่อนๆของเธอ ในครั้งแรกเธอปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล แต่ผู้ศึกษาพยายามพูดคุยกับเพื่อนของเธอว่าเรื่องราวของคุณอ้อยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เธอจึงตอบตกลงแต่จะให้ข้อมูลเพียงคร่าวๆเท่านั้น ซึ่งการพูดคุยเพื่อสัมภาษณ์ในครั้งนี้ผู้ศึกษาจำเป็นต้องใช้การสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ เนื่องจากเธอทำงานอยู่ในโรงพยาบาลต่างจังหวัดซึ่งระยะทางไกลมาก

คุณอ้อยไม่ใช่ผู้หญิงนำตาสวย รูปร่างผอม ผิวคล้ำ(ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อนร่วมงาน)เธอเล่าให้ฟังว่า เหตุการณ์นี้เกิดเมื่อ 5-6 ปีก่อนเธอเข้ามาฝึกงานในโรงพยาบาล เป็นเวลา 6 เดือน ได้รู้จักกับผู้คุกคามซึ่งเป็นนายทหารชั้นประทวน อายุประมาณ 28 ปี (ในเวลานั้น) ผู้คุกคามมีภรรยาแล้ว ขณะที่ฝึกงานอยู่พี่ป๊อง(ชื่อสมมติ) ได้เข้ามาดูแลเธอ ช่วยงานต่างๆ ขณะฝึกงาน จึงสนิทสนมกัน และเธอก็ทราบว่าเขามีภรรยาแล้วจึงไม่คิดจะก้าวล้ำเส้นไปกว่าคำว่า “พี่น้อง” เธอเล่าว่าในวันที่เกิดเหตุเป็นวันปีใหม่จึงได้ไปงานเลี้ยงปีใหม่ด้วยกัน เธอได้ดื่มเหล้าร่วมกับเขาและเพื่อน ๆ เขาซึ่งมีทั้งหญิงชาย ด้วยความเมามายเธอจึงไม่รู้ตัวว่าเกิดเหตุการณ์อะไรกับเธอบ้าง เมื่อเธอตื่นขึ้นมาก็พบว่านอนอยู่ในห้องเขา เธอตกใจและอับอายมากไม่กล้าไปฝึกงานที่โรงพยาบาลอีก เธอพยายามที่จะติดต่อเขาเพื่อแก้ปัญหาแต่เขากลับพยายามหลบหน้าเธอ

อ้อยได้เล่าให้ใครฟังบ้างมี ผู้ศึกษาถามเธอ “หนูคิดอัดใจมากเลยพี่...เลยเล่าให้พ่อฟัง... พ่อโกรธมากพาหนูไปเอาเรื่องที่กองเลย” แล้วเหตุการณ์เป็นอย่างไร “เขารับเรื่องไว้แต่ไม่ลงโทษให้...ผอ.กอง(ในสมัยนั้น) คงไม่ได้ส่งเรื่องต่อไปยังผู้บังคับบัญชาข้างบน...เขาพูดประนีประนอมเดี๋ยวผมจะสอบสวนให้...แล้วเรื่องก็เงียบไป” แล้วอ้อยคิดว่าเป็นเพราะอะไร “ไม่แน่ใจเหมือนกันพี่...เขาอาจจะมองว่าหนูไปกับเขาเอง ไปให้ทำหรือไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงจะไปกินเหล้า...” ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เพื่อนร่วมงานเธอซึ่งอยู่ในเหตุการณ์สมัยนั้น พี่ป๊อง(ชื่อสมมติ)ได้ให้ความเห็นว่า

“บางที่ผู้บังคับบัญชาเขาก็ชอบไถ่เกลี้ยแบบนี้แหละ...ไม่อยากจะให้มีเรื่อง...แต่ตอนนั้นพี่ได้ข่าวว่าพี่ป๊อง ต้องวิ่งเต้นหาผู้ใหญ่ให้ช่วยนำดูเหมือนกัน มันเกือบ

ถูกออกจากราชการ...ต้องทำเรื่องย้ายไปราชการต่างจังหวัดอยู่พักหนึ่งรอเรื่อง
เงียบๆหน่อยแล้วถึงกลับมา”

ในประเด็นคำถามสุดท้ายผู้ศึกษาได้สอบถามเธอถึงความต้องการในการให้
ความช่วยเหลือขององค์กรเธอตอบว่า

“อยากให้หน่วยงานมีการได้ส่วนที่โปร่งใสกว่านี้ ไม่ใช่ปล่อยให้เรื่องเงียบหายไป
เฉยๆเราเป็นคนรอ คนเสียหายก็ทุกซีก... และอยากให้องค์กรให้ความช่วยเหลือ
อย่างยุติธรรม ไม่ใช่เพราะเราไม่ใช่คนข้างใน เลยช่วยเราแค่นี้...ซึ่งในกรณีนี้
ถ้าเราเป็นลูกน้องเขาเหมือนกันเขาคงจะช่วยเหลือเรามากกว่านี้”

กรณีศึกษาที่ 3 คุณวรรณ อายุ 55 ปี มีประสบการณ์ทำงานในโรงพยาบาลถึง 10 ปี
สถานภาพสมรสแล้วตั้งแต่อายุ 17 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตำแหน่งงาน : ลูกจ้าง
ชั่วคราว (พนักงานบริการ)

คุณวรรณเล่าว่าเธอถูกคุกคามจากเพื่อนร่วมงานในห้องเดียวกัน โดยรูปแบบของ
การคุกคามนั้นส่วนใหญ่เป็นการลวนลามด้วยคำพูดลามก รวมทั้งการลวนลามทางด้านร่างกาย
เธอเล่าว่า “ก็รู้เนาะว่ามันไม่คิดอะไร...มันแก้งล้อนเล่นเพราะว่าเราแก่ปานนี้แล้ว...แต่มันไม่ชอบ
รำคาญมากด่ามันมันก็ยังทำ” เธอเล่าว่าเธอโดนจับข้อมือและหน้าอกอยู่บ่อยครั้ง

“เครียดไว้ทำงานไม่ได้ตั้งใจ...ยายมาจับนมหน่อยสิ” เธอเล่าบางที่ผู้คุกคามก็เดินมา
ใกล้ๆ “ยายจับกันหน่อยเดะ” แล้วก็บีบข้อมือเธอโดยไม่เกรงใจ ไม่ว่าเธอจะด่าว่าอย่างไรก็ยัง
คุกคามเป็นประจำ บางทีก็ชอบมาเล่าเรื่องตลกลามกให้เธอฟัง บางทีก็ล้อเลียนเธอด้วยถ้อยคำ
ลามก “ยายเหี่ยวแห้งอย่างเงี้ย...ตัวเลยไม่เอา” “แล้วเวลามัน พุดนะมันตะโกนเสียงดังได้ยินกันทั้ง
ห้อง...อายก็อายไม่รู้จะทำยังไง โดนจนชินจนหายอายแล้วละ...” นอกจากนี้เธอยังบอกอีกตัวอย่างหนึ่ง
“วันนั้นพี่ไม่สบายเลยลาป่วยแล้วมาหาหมอ แล้วแวะมาเอาของที่ห้องทำงาน... ไม่รู้มันเห็นต้อง
ทำงานคนเดียวหรือว่าไง...มันก็เอาอีกแล้ว แหวะพี่ด้วย ภาษาลามกที่มันชอบพูด “ไม่สบายนอน
แก้ผ้ารอตาเบ๊ยก(สามี)...คงรอตาเบ๊ยกนานละสิ...เสื้อผ้าไม่ใส่เลยหนาว...เลยไม่สบาย”...คนอื่นได้
ยินก็หัวเราะขำกันแต่พี่อายมาก ๆ เลยรู้มัย...คุณมันพูดแต่ละคำสิ...แล้วบอยด้วยนะสารพัดจนพี่จำไม่
ค่อยได้แล้ว” “คนอื่นในห้องทำงานยังมาถามพี่เลยที่ไม่เบ๊ยกหรือ ทนได้ยังไงเนี่ย... เบ๊ยกเหมือนกัน
แหละเหมือนเป็นที่ระบายนามณ์ของมันยังงี้ก็ไม่ว่า...บางทีไม่ค่อยอยากจะทำงานเลย...เบ๊ยก
เหมือนกันนะ... ถ้าหยุดงานได้ที่หยุดเลย...คือคนอื่นอาจจะมองว่าพี่สนิทกันแต่มันทำเกินไป
นะ...ใช้แค่คำพูดยังพอทน...แต่มันชอบมาจับมาบีบนี่สิ” แล้วพี่เคยฟ้องร้องหัวหน้า หรือผอ. บ้าง
มัย “โธ้ยหัวหน้าแกไม่มีเพาเวอร์หรือ...ว่าอะไรยังไม่มีใครเชื่อเลย...จำได้ว่ามีอยู่ครั้งมันก็มาจับ
กันพี่ พี่ก็ด่ามันใช้แต่้ม(ชื่อสมมติ)อย่าเล่นแบบนี้สิวะ...หัวหน้าก็ได้ยินแกก็เดินเข้ามาเตือน

“แต่มออย่าเล่นแบบนี้ไม่ดี ยังไงพี่วรรณแกก็เป็นผู้หญิง...” พี่ก็เคยไปฟ้องรองผอ.กองนะแกก็เรียกได้แต่ไม่ไปตักเตือน...แต่มันเป็นคนหัวแข็งอยู่แล้ว...กลับมามันไม่พูดกับพี่เลย มันโกรธประมาณว่าแค่นี้ต้องไปฟ้องด้วย...มันไม่พูดกับพี่เป็นเดือนเลยนะ แล้วบางที่พี่ก็ลำบากทำงานด้วยกันต้องพึ่งพามันอยู่ บางที่พี่ก็ต้องยืมเงินมัน (พูดอายๆ) ยังไงดีแหละ...มันจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันไม่พูดกับมันก็ได้...แต่พอกลับมาพูดกันมันก็เล่นกับพี่แบบนี้อีก นอกจากนี้เธอเล่าว่าผู้ร่วมงานก็พูดทะเลาะลามกลามปามกับเธอเหมือนกัน จนเธอมองว่าเป็นเรื่องปกติ “แต่พี่ก็ว่างานแบบเราโดนน้อยอยู่แล้ว อย่างน้อยก็ไม่ต้องทะเลาะกับคนไข้ เพราะอยู่แต่ในห้องแลบ(Lab) ก็มีแต่เพื่อนร่วมงาน...อย่างพวกศูนย์รับส่ง(ทำหน้าที่เจาะเลือดคนไข้ทั้งหมดแล้วกระจายงานไปตามห้องแลบ ต่างๆ) งานหนักต้องพบปะกับคนไข้หรือผลต่างคนต่างเครียด”

กรณีศึกษาที่ 4 คุณจิ๊ก อายุ 21 ปี ประสบการณ์ทำงาน 2 ปี สถานภาพ โสด วุฒิ การศึกษา ปวช. ตำแหน่งงาน : ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

ผู้ศึกษารู้จักคุณจิ๊กเป็นอย่างดี เนื่องจากเคยทำงานร่วมกัน คุณจิ๊กเป็นเด็กมีรูปร่าง อ้วน สูงใหญ่และไม่ใช้คนสวย เธอเป็นคนขี้อายและพูดจาตรงไปตรงมาไม่ค่อยยอมใคร เธอทำงานในตำแหน่งลูกจ้างหรือพนักงานบริการ หน้าที่ของเธอ คือ ป้อนข้อมูลคนไข้และลงผลวิเคราะห์ในห้องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งงานในห้อง แล็บ จิปาถะอื่นๆ อีก เช่น เตรียมอุปกรณ์ เตรียมส่งตรวจเพื่อให้นักเทคนิควิเคราะห์ เธอได้เล่าเหตุการณ์ที่เธอถูกคุกคามทางเพศให้ผู้ศึกษาฟัง ในฐานะ น้องปรับทุกข์ให้พี่ฟัง และก็ด้วยความบังเอิญที่เราได้รับประทานก๋วยเตี๋ยวที่ร้านเดียวกัน เราได้นั่งคุยกันถึงเรื่องระบบงานและบุคลากรแล้วเธอก็เอยขึ้นมาลอยๆ ว่า “แต่พี่อั้น (ชื่อสมมุติ) หนูว่าแปลกๆ ชอบมาถูหลังหนู...หนูอาจจะคิดไปเองก็ได้” เธอตัดบทไม่แน่ใจว่าจะเล่าดีหรือไม่ ผู้ศึกษารู้สึกตกใจเนื่องจากผู้คุกคามท่านนี้ผู้ศึกษารู้จักเป็นอย่างดี จึงซักถามรายละเอียดต่อ “แต่โบว์ก็เคยโดนเหมือนกัน” เพื่อนสนิทของเธอซึ่งเป็นลูกจ้างในห้องเดียวกัน ส่งเสียงสมทบ “ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ใช่เรื่องบังเอิญแล้วละ ไหนแล้วให้พี่ฟังสิ” ผู้ศึกษาพูดแกมบังคับให้เล่า เนื่องจากรู้สึกสงสารและเป็นห่วงน้องโดยลืมนึกไปเสียสนิทว่ากำลังตามหากรณีศึกษาอยู่เหมือนกัน แล้วเธอก็สองก็สลับกันเล่าประสบการณ์เลวร้ายที่เธอประสบเหตุการณ์ ต่างๆ ที่ผู้ศึกษาคาดไม่ถึง ได้ถูกถ่ายทอดจากปากของเธอในวันนั้น ผู้ศึกษาเพียงรับฟังและให้คำแนะนำในฐานะที่ปรึกษาเพียงอย่างเดียว ตั้งใจว่าจะขอสัมภาษณ์พวกเธออีกครั้งในโอกาสหน้า

หลายวันต่อมาผู้ศึกษาชี้แจงกับเธอโดยตรงว่ากำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้อยู่และอยากขอสัมภาษณ์เธอ เธอตอบว่า “หนูยินดีพี่...หนูว่ามันมีประโยชน์พี่ทำเลย” คำตอบนั้นทำให้ผู้ศึกษารู้สึกประทับใจ และรู้สึกมีกำลังใจที่จะเดินทางต่อไป ครั้งนี้ข้อมูลต่างๆ พรั่งพรูออกจาก

ปากของเธอมากกว่าครั้งแรกหลายเท่า เธอเล่าว่าเธอถูกคุกคามบ่อยมากจากผู้ชายถึง 3 คน ในห้องทำงาน

ในกรณีของคุณจิ๊ก เธอถูกคุกคามทางเพศมากกว่าหนึ่งครั้ง คือ เธอถูกคุกคามทางเพศจากผู้ชายถึง 3 คน และ 1 ใน 3 คนนั้นคุกคามทางเพศเธอมากถึง 3 ครั้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศซ้ำซาก เช่นเดียวกับกรณีของคุณโบว์ แนวทางการตัดสินใจหาทางออกและได้ตอบกลับในแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบริบทที่เกิดเหตุการณ์ ผู้ศึกษาจึงจำแนกกรณีศึกษาตามการโต้ตอบของผู้ถูกคุกคาม

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 1 (คุณจิ๊ก)

ผู้ชายคนหนึ่ง พี่วีระ (ชื่อสมมุติ) อายุประมาณ 50 ปี ตำแหน่งนายทหารชั้นประทวน ซึ่งเธอเล่าว่าชอบลวนลามเธอด้วยคำพูด และกายสัมผัส“แกชอบมาจับเอว ลูบขี้นึ้นลูบลง...จิ๊กจำน่ารักนะเนี่ย...อีกครั้งก็คล้ายๆ กัน แกมาจับหัวไหล่ลูบขี้นึ้นแหละพี่” แล้วจิ๊กทำยังไงผู้ศึกษาถามต่อ “หนูด่ากลับเลย...อะไรป่าเดียวฟองเมียเลย... หาเศษหาเลยอยู่เรื่อย... แกหัวเราะไม่ได้ รู้สึกรู้สึสาเลย...ที่นี้ พี่อ๊อด (เพื่อนร่วมงาน) แกเห็นก็เลยช่วย “ป่าทำงานได้ไง น้องเป็นผู้หญิงนะ แล้วแกก็ไปฟอง ผอ. กองให้เลย โดนหมอเรียกไปเตือน... แต่หมอนิด (ผอ. กอง) ช่วยเหลือดี พี่แกไม่ชอบมากๆ เรียกหนูไปคุย บอกว่าถ้าเจออีกให้รีบมาฟ้องแกเลยนะ ไม่ต้องกลัว แล้วหลังจากนั้นเป็นอย่างไรผู้ศึกษาถามต่อ “ป่าแกก็เลิกไปพักหนึ่งนะพี่...บางทีก็มาเริ่มๆ อีกแล้ว พุดหวานกุ่มกุ่ม...เหมือนแกเก็บอาการไม่อยู่...แต่ก็ไม่ได้ฟ้องหมออีกหรอก มันพอทนใช้วิธีด่าแกเอา แก่แล้วยังยอมให้เด็กด่า”

กรณีศึกษาที่ 5 คุณโบว์ อายุ 21 ปี ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี สถานภาพโสด วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

ในครั้งแรกที่ฟังเรื่องราวจากปากของเธอ เธอเล่าพร้อมๆ กับเพื่อนสนิทของเธอ (คุณจิ๊ก) หลังจากที่ผู้ศึกษาขอสัมภาษณ์คุณจิ๊ก เป็นการส่วนตัวไปแล้วจึงนัดคุณโบว์ เพื่อขออนุญาตเปิดเผยเรื่องราวและนัดสัมภาษณ์เธออีกครั้งหนึ่ง คุณโบว์เป็นเด็กผู้หญิงที่ภายนอกดูห้าว ๆ เสียงดังแต่จริง ๆ แล้วเธอขี้อาย เธอตัวเล็กค่อนไปทางอวบ หน้าตาธรรมดา แต่ก็น่ารักเอ็นดู ภายใต้การพูดคุยกันเธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่าเธอถูกคุกคามทางเพศหลายครั้ง จากผู้ชายถึงสองคน

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 1 (คุณโบว์)

ผู้ชายคนหนึ่ง พี่วีระ (รายละเอียดเดียวกับที่คุกคามจิ๊ก) เธอเล่าว่าวันนั้นเธอก็ทำงานปกติ เอาสิ่งส่งตรวจไปส่งให้พี่วีระซึ่งนั่งทำงานอยู่ “เขายื่นลูกอมให้โบว์เม็ดหนึ่ง(เสียงเธอพูดเว้นช่วง)... อ๊ะผมให้ลูกอมคุณ...ผมให้ลูกอมของผม...โบว์อึ้งเลยพี่ ตอนแรกงงแกให้ทำไมลูกอม...แล้วน้ำเสียงแกมันสุดจะบรรยาย...หนูอึ้งพูดไม่ออกเลย...ยื่นหน้าซาเลยพี่” “แค่นี้ยังไม่พอ...พอตอน

เย็น 2-3 วันถัดมา หลังสี่โมงเย็น...โบว์ต้องเคลียร์งานเพราะเดี๋ยวต้องไปอยู่เวรอีกห้อง ก็เหลือโบว์กับพี่วีระสองคน แปลกใจเหมือนกันทำไมแกยังไม่กลับบ้าน เห็นแกทำนั่นทำนี่ไม่เสร็จซักที ปกติแกรีบกลับบ้านจะตาย...แกคงเห็นไม่มีใคร...มาอีกแล้ว...วันนั้นผมให้ลูกอมคุณทำไมคุณไม่อม...ของผมรสตินะ...อมสิคุณ...อมสิ..." พอดีพี่เม่น(เพื่อนร่วมงาน) เดินมาจากห้องอาหารได้ยินเข้า แกก็ถามเสียงดัง..."เมื่อไหร่พี่ว่าอะไรนะ" ...หน้าป่าแกซีดมากเลย แกคงตกใจที่คนอื่นได้ยิน" วันรุ่งขึ้นพี่เม่นก็ไปฟ้องผอ.กองให้...แกเลยโดนเรียกไปตักเตือนทำทัณฑ์บน... หมอนิดโกรธมาก...แกชู้ว่าถ้าฉันได้ยินใครรายงานเธออีก จะสั่งขังเลย แล้วบรรยายกาศหลังจากวันนั้นเป็นอย่างไร "ไอ้โฮพี่...ป่าวีระแกเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือเลย... พุดกับโบว์นะ ครับทุกคำเลย...ครบเสียงดังเลยเหมือนแกลัวมาก...แต่ก็เป็นได้สักพัก บางทีก็มากระนะนะกระเนบโบว์...เดี๋ยวนี้เค้าเด็กหมอ แต่จะต้องไม่ได้คุณอย่าไปยุ่งกับเค้านะ (เธอเลียนเสียงกระนะนะกระเนบประกอบ)...พุดใส่คนอื่น หลังจากนั้นแกก็เลิกเลยมัย "แกไม่ใช้วิธีพุดแต่แกมอง...คนอื่นยังรู้เลยพี่...พี่ฮึดยังมาเตือนหนูเลย...โบว์เอ็งระวังตัวหน่อยนะ แกขอบใจมองรูปร่างโบว์...มองบ่อยมากเลยพี่...จ้องแบบสำรวจ...บางทีแกมองก็ขุ่นลุกเลย"

วิเคราะห์

กรณีศึกษาที่ 1-5 ข้างต้น เป็นกรณีซึ่งได้มีการร้องเรียนตามขั้นตอนของกองทัพโดยผู้คุกคามมีสถานภาพแตกต่างกัน โดยในกรณีศึกษาที่ 1 ถูกคุกคามจากผู้บังคับบัญชา กรณีศึกษาที่ 2 ถูกคุกคามจากรุ่นพี่ กรณีศึกษาที่ 3 ถูกคุกคามจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนกรณีศึกษาที่ 4 และ 5 มีผู้คุกคามมากกว่า 1 คน และเป็นผู้คุกคามรายเดียวกันทั้งสองกรณี คือเป็นผู้บังคับบัญชา

รูปแบบการคุกคามทางเพศ มีทั้งการสร้างสภาพการทำงานที่เป็นปฏิปักษ์และแบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยลักษณะของพฤติกรรมการคุกคามมีทั้งฉนวนลามด้วยสายตาและคำพูด ฉนวนลามด้วยวาจา การพูดล้อเลียนส่อนัยทางเพศ พุดสองแง่สองง่าม การพูดเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ การสัมผัสทางร่างกายรวมถึงการล่อลวง เพื่อมีเพศสัมพันธ์การฉนวนลามด้านร่างกาย เช่น ลูบ จับต้องเนื้อตัว และการกอด

ปฏิกริยาตอบโต้ของผู้ถูกคุกคามทางเพศ 2 กรณีเลือกที่จะพุดจาประนีประนอม 1 กรณีโต้ตอบกลับด้วยวาจา และ 1 กรณีนิ่งเงียบ ตกใจ อึ้ง ส่วนอีกกรณีถูกคุกคามขณะไม่ได้สติ มีผู้ถูกคุกคาม 3 คนใช้กระบวนการร้องเรียนขององค์กร คือ ร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง และ ผู้คุกคามอีก 2 คน ไม่ได้เรียกร้องผู้บังคับบัญชาโดยตรงแต่มีเพื่อนร่วมงานเรียกร้องให้ 3 ใน 5

กรณีได้รับการช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาโดยเรียกผู้คุกคามไปตักเตือน ส่วน 2 กรณีไม่ได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งทั้ง 5 กรณีมีข้อสังเกตที่เป็นรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างของหน่วยงาน(กอง)มีขนาดเล็ก ทำให้ไม่มีรูปแบบของการกล่าวโทษร้องทุกข์อย่างเป็นทางการ ซึ่งเอื้อให้ผู้ถูกคุกคามมีช่องทางในการเข้าร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาได้ง่าย ทั้งนี้กระบวนการช่วยเหลือจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ จึงมักขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาโดยตรงว่าจะตระหนักและให้ความสำคัญต่อประเด็นปัญหาของผู้บังคับบัญชามากเพียงใด

การกล่าวโทษร้องทุกข์ในบางครั้ง นอกจากจะไม่เป็นผลแล้ว อาจก่อให้เกิดผลร้ายและทำให้สถานการณ์เลวลง ดังเช่นในกรณีของคุณเอ๋ เนื่องจากผู้คุกคามเป็นผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเหนือโดยตรง ซึ่งในกรณีนี้เธอถูกกลั่นแกล้งและเลือกปฏิบัติ

มีแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้คุกคามฉวยโอกาสหรือล่อลวงผู้เสียหาย ให้เดินทางมากับตน โดยล้าพั้งแล้วฉวยโอกาสขณะผู้คุกคามไม่ได้สติ

สถานภาพตามกฎหมายและอายุของผู้เสียหายมีผลต่อการตระหนักรู้ต่อปัญหาขององค์กรดังเช่น กรณีของคุณวรรณ ซึ่งมีสถานภาพสมรสและอายุค่อนข้างมาก แม้จะถูกคุกคามซ้ำซาก กลับกลายเป็นเรื่องของการหยอกล้อปกปิดระหว่างเพื่อนร่วมงาน ส่วนหญิงในสถานภาพแม่หม้าย กลับทำให้เรื่องร้อนเรี่ยราดน้ำหนักร และไม่น่าเชื่อถือ

ระเบียบวินัยข้อบังคับของทหาร สามารถเอื้อให้ผู้คุกคาม เกิดความเกรงกลัวในการลงโทษทางวินัย ดังเช่นในกรณีของคุณจิ๊กและคุณโบว์ เนื่องจากผู้คุกคามเป็นนายทหารชั้นประทวน

การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานเป็นแรงสนับสนุนหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก และช่วยเหลือให้ผู้หญิงมีทางออก หรือทางเลือกใหม่ได้ ดังเช่นกรณีของคุณจิ๊กและโบว์ ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ด้วยการร้องเรียนผู้บังคับบัญชาให้แทน

ตารางที่ 2
 ผลสรุปการถูกคุกคามทางเพศที่ดำเนินการตามขั้นตอนของกองทัพบก

หัวข้อ	คุณเชื้อ	คุณอ้อย	คุณวรรณ	คุณฉีก	คุณใบไม้
1. ตำแหน่งงาน และ ประสบการณ์ทำงาน	- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงาน นักร้อง) -ระยะเวลาทำงาน 3 ปี	- นักศึกษาฝึกงาน -ระยะเวลาทำงาน 6 เดือน	- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงาน นักร้อง) -ระยะเวลาทำงาน 10 ปี	- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงาน นักร้อง) -ระยะเวลาทำงาน 2 ปี	- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงาน นักร้อง) -ระยะเวลาทำงาน 3 ปี
2. ผู้ติดตาม	- หัวหน้างาน นายทหารชั้นสัญญาบัตร	- รุ่นพี่ที่ทำงาน นายทหารชั้นประทวน	- เพื่อนร่วมงาน	- รุ่นพี่ที่ทำงาน นายทหารชั้นประทวน	- รุ่นพี่ที่ทำงาน นายทหารชั้นประทวน
3. รูปแบบการถูกคุกคาม	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็น ปฎิบัติ และแบบ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็น ปฏิบัติ และแบบ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็น ปฏิบัติ และแบบ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็น ปฏิบัติ	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็น ปฏิบัติ
4. ลักษณะการถูกคุกคาม	เริ่มจากการคุกคามโดยแสดงท่าทาง ส่งสายตากุ่มกุ่ม แอบจ้องมองหน้าอก และคุกคามทางกามสันได้สร้างกายตามมา จับแขน จากนั้นจึงคุกคามด้วยวาจาขึ้นข้อเสนอเลื่อนตำแหน่งงาน	การคุกคามทางร่างกาย ด้วยการล้อลงงเพื่อมีเพศสัมพันธ์ โดยขยอใจกามสันได้คุกคามไม่ได้ดี	คุกคามด้วยวาจา วิจารณ์ รุปร่างให้อับอาย เช่น ขยายเหยียดแห้งผิวเฉยไม่เอา ฯลฯ คุกคามทางกามสันได้สร้างกาย เช่น จับหน้าอก จับก้น	คุกคามด้วยวาจา เช่น หยอดคำหวาน และคุกคามทางการสัมผัสร่างกาย เช่น สบไหล่	คุกคามด้วยวาจา โดยการพูดจาสองแง่สองงามเรื่องเพศ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณเชื้อ	คุณช้อย	คุณวรรณ	คุณเจ๊ก	คุณโบว์
5. ปฏิเสธได้ต่อบกั้มของผู้อื่น คุณตาม	เยี่ยม ทำหน้าที่ไม่พึงพอใจ เช่น ชิงตาไฟ และปรีกษาเพื่อน ร่วมงาน	ไม่มีการโต้ตอบ เพราะหมดสติ	หากเป็นการคุกคามตัวเขาจาก สร้างความอับอาย มักไม่ โต้ตอบกลับ เพราะถูกพูดบ่อย จนเกิดความเขินระอา รู้สึก เมื่อ จนกลายเป็นชิน แต่หาก เป็นการคุกคามตัวเขากลั้มมีส ร้างกายจะตอบโต้ด้วยการถ่า กลับ	โต้ตอบด้วยการถ่ากลับ และผู้ จะฟ้องภรรยา	เยี่ยม ึ่ง พูดไม่ออก
6. ผู้ร้องทุกข์	ผู้ถูกคุกคามเป็นผู้ร้องทุกข์ด้วย ตัวเอง	บิดาของผู้ถูกคุกคาม	ผู้ถูกคุกคามเป็นผู้ร้องทุกข์ด้วย ตัวเอง	เพื่อนร่วมงาน	เพื่อนร่วมงาน
7. การสนับสนุนทางสังคม	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อนร่วมงาน	มีการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว คือ บิดา	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น หัวหน้างาน	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อนร่วมงาน	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อนร่วมงาน
8. บุคคลรับแจ้งเรื่องหรือ ร้องทุกข์	ผู้อำนวยการกอง	ผู้อำนวยการกอง	ผู้อำนวยการกอง	ผู้อำนวยการกอง	ผู้อำนวยการกอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณเชื้อ	คุณช้อย	คุณวรรณ	คุณจิ๊ก	คุณโบว์
9. แนวทางการแก้ไขของผู้รับเรื่องหรือร้องทุกข์	ตอบ ลง ผู้ดูแลนักศึกษาแต่ละท่านไม่ให้เกิดซ้ำอีก แต่ไม่มีการทำทัณฑ์บน	รับเรื่องแต่ไม่มีการลงโทษ เพราะเรื่องไม่ส่งต่อขึ้นผู้บังคับบัญชาระดับสูง และแสดงท่าทีในเชิงพยายามประนีประนอมเรื่อง	ตกเรียน ไม่มีการลงโทษ	ตกเรียนผู้ดูแล ไม่มีการลงโทษ	ตกเรียนและทำทัณฑ์บน เพราะได้รับเรื่องร้องทุกข์กรณีคล้ายคลึงกันก่อนหน้านี้อแล้ว (กรณีคุณจิ๊ก)
10. ข้อเสนอผู้ถูกคุกคามทางเพศ	อยากให้มีหน่วยงานสำหรับเรื่องร้องเรียนโดยตรงและองค์กรควรใส่ใจในประเด็นนี้ให้มากขึ้น และที่สำคัญคือ ควรปฏิบัติและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกคุกคามอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ตัดสินที่สถานภาพสมัคร	อยากให้เห็นหน่วยงานได้ลงรอยบ้างใส ไม่แบ่งแยกความเป็นคนใจ / คนนอกองค์กร	-	-	-

การคุกคามทางเพศที่ไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกองทัพ

การแยกประเด็นการคุกคามทางเพศที่ไม่ได้ดำเนินการร้องเรียนขึ้นมา เนื่องจากผู้ถูกคุกคามส่วนใหญ่ซึ่งถูกคุกคามจริงแต่มิได้ร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจัดหมวดหมู่ และแบ่งการตอบได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

การโต้ตอบแบบฉบับพลัน

กรณีศึกษาที่ 4 คุณจิ๊ก อายุ 21 ปี ประสบการณ์ทำงาน 2 ปี สถานภาพ โสด วุฒิมัธยมศึกษา ปวช. ตำแหน่งงาน : ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

การคุกคามทางเพศจากคนที่ 2 (คุณจิ๊ก)

ผู้ชายคนที่สอง พี่อ้น (ชื่อสมมุติ) อายุประมาณ 35 ปี เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร เธอเล่าว่าในครั้งแรกนั้นเธอไม่แน่ใจ ขณะที่เธอกำลังนั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะรับสิ่งส่งตรวจนั้น พี่อ้นได้มายืนด้านหลังแล้วพยายามยัดตัวมาเบียด ใจเบียดเธอเพื่อให้อวัยวะเพศของเขาเสียดสีไปมาด้านหลังเธอ โดยทำทีว่าเขาส่งส่งตรวจมาส่งให้ ครั้งนั้นเธอมิได้ใส่ใจเอาความ เพราะคิดว่าเป็นความบังเอิญ เธอจึงมิได้โต้ตอบแต่อย่างใด “แล้วแกก็ใช้มุขเดิมอีก หนูก็สงสัยอยู่แล้ว...เขาเดินเขย่ามาเลย เรียกหนูจิ๊กจ๋า แล้วก็มาลูบที่หลังหนูอีก” แล้วครั้งนี้ทำอย่างไร “ศอกก๊อกลบเลยพี่...หนูแก้งหันมาแล้วใช้ศอกกระแทกเข้าเป้าไปเลย...แกหน้าซิดเลยพี่...ยืนกุ่มแป็บหนึ่ง...หนูก็แก้งพูดขอโทษคะพี่อ้น หันผิตจ้งหวะไปหน่อย นึกว่าพี่เรียก...ดูแกอายๆ นะเจ็บด้วยแล้ว พูดว่าไม่เป็นไรจ๊ะ...เดี๋ยวพี่มานะ...แล้วแกก็วิ่งไปเข้าห้องน้ำเลย หายไปนานเลยพี่” เธอเล่าด้วยน้ำเสียงสะใจปนหัวเราะ “หลังจากนั้นแกไม่กล้าใช้วิธีนี้กับหนูอีกเลยพี่” แล้วแกเลิกคุกคามหนูเลยมัย ผู้ศึกษาถามต่อ “ไม่...แกเปลี่ยนวิธีมาจับท้องหนูบ้าง ลูบขึ้นลูบลง หนูก็ว่า “พี่ไม่เล่น” มีอยู่ครั้งหนึ่งแกนั่งข้างๆ หนูแล้วเอามือมาลูบขาหนูแล้ว พี่พิชัย (ผู้ร่วมงานเห็น) แกก็ว่า “เฮ้ยอ้น ไปทำนองอย่างนั้นได้ไง น้องเป็นผู้หญิง” ... มันตอบว่าไม่รู้มัยพี่ (สรรพนามเริ่มเปลี่ยนไปตามอารมณ์เธอรู้สึกโกรธ) ...โอ๊ย ...ไม่เป็นไรหรอกไอ้จิ๊กมันไม่ว่า บางทีแกก็มาเล่าเรื่องลามกให้ฟัง “เนี่ยตอนบวชพระ...อยากมาก...อยู่ดีๆ มันไต่มีน้ำไหลออกมา...ทุเรศมากเลยพี่ว่ามัย (เล่าไปหัวเราะไป)” แต่ที่รู้สึกว่ารุนแรงที่สุด คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะอยู่เวรป่วย ตอนนั้นเวลาประมาณสาม หรือ สี่ทุ่ม “หนูอยู่กับพี่อ้นสองคน หนูจะเดินเข้าไปทำธุระส่วนตัวในห้องน้ำ แกเดินตามเข้ามาตอนหนูกำลังจะปิดประตู หนูตกใจด้วยโกรธด้วย...ถาม พี่เข้ามาทำไมเนี่ย...เขาตอบหัวเราะคิกคัก...เข้ามาเล่นด้วย...หนูโมโหเลยพูดสวนไปเลย...พี่จะเข้ามาทำไมเนี่ยหนูจะเปลี่ยนผ้าอนามัย...หนูเป็นแมนส์...เน้นเสียงดังๆ

ให้แก่วัยรุ่น...แกก็อ้าวหรือ...รีบออกไปเลย...บางทีก็รู้สึกแย่นะพี่ ทำงานไม่ค่อยมีความสุขเลย” แล้วเรื่องแรงขนาดนี้หนูได้ฟ้องหมอนิดหรือเปล่าผู้ศึกษาถามต่อ

“ไม่ได้ฟ้องพี่...พูดไปใครจะฟัง...หนูแค่ไหน...เขาแค่ไหน...เขาเป็นนายทหารสัญญาบัตร...เขามีสิทธิสั่งหนูได้ทุกอย่างอยู่แล้ว หนูแค่ลูกจ้าง...พูดขึ้นมาแกต้องปฏิเสธอยู่แล้ว อะไรก็พี่ไม่ได้อะไรเลยนะ (ผู้ศึกษาพอนึกถึงน้ำเสียงปฏิเสธนั้นออก เขามักปฏิเสธอย่างนั้นเสมอ เมื่อทำอะไรผิด) พยานก็ไม่มีด้วยพี่ เวลาแกทำแกไม่ได้ทำให้ใครเห็นแล้วใครจะเชื่อหนู อีกอย่าง (น้ำเสียงเธออ่อนลง) ...หนูส่งสารพี่ก็ก (ชื่อสมมุติ) เมียแก (ปกติพี่ก็ทำงานเป็นนักเทคนิคการแพทย์อยู่คนเดียว)...แกดีกับหนูมากเลยนะพี่...พูดจากับหนูดีดี...ถ้าเอาเรื่องแล้วคนอื่นรู้...เขาคงอายตายเลยถ้ารู้ว่าแฟนเขาเป็นอย่างนี้...หนูก็รู้ว่าทำไมพี่ก็ชอบพี่คนนี้สงสัยเขาคงเห็นแต่ด้านดีของพี่อื่น”

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 3 (คุณจิ๊ก)

ผู้ชายคนที่สาม พี่มิตร อายุประมาณ 38 ปี ตำแหน่งงาน ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ) พี่มิตรเป็นคนเจ้าชู้ เท่าที่ผู้ศึกษาทราบมาเขามีภรรยาถึง 4 คน พี่มิตรโดยตำแหน่งหน้าที่แล้วเขาเป็นลูกจ้างและทำหน้าที่เช่นเดียวกันกับจิ๊ก แต่ด้วยอายุงานที่ยาวนานถึง 15 ปี เขาก็กว้างขวางในโรงพยาบาล และไม่ค่อยเกรงกลัวนายทหาร หรือผู้บังคับบัญชามากนัก ด้วยความเป็นรุ่นพี่เขาจึงรับหน้าที่ สอนงานให้จิ๊ก และคอยดูแล ทั้งสองสนิทกัน ผู้ศึกษาเคยได้ยินฉายาที่เพื่อนร่วมงานชายด้วยกัน ตั้งให้พี่มิตร “ตาหวัง” บ้างก็ตั้งฉายาที่สอนัยทางเพศ “เนี่ยเชื้อจีนแน่ๆ เลย...’หวังปี้เจ้า’...แล้วก็ให้ฮากันสนุกปาก “และกลายเป็นที่รู้กันในกองว่า ‘จิ๊กเป็นเด็กพี่มิตร’ ผู้ศึกษาเห็นจิ๊กตั้งแต่มาเข้าทำงานใหม่ๆ และเข้าใจว่าเธอต้องมีที่พึ่ง เพราะเธอเป็นคนทำงานช้า เรียนรู้งานได้ช้า และทำงานผิดบ่อย จำได้ว่าเธอโดนรุ่นพี่ซึ่งเป็นลูกจ้างด้วยกันดุว่าว่ากล่าวทุกวัน มีเพียงพี่มิตรที่คอยช่วยเหลือเธอ ดังนั้นเธอจึงไปไหนมาไหนกับพี่มิตรตลอด ทั้งคู่สนิทสนมกัน บ้างก็ว่า “เนี่ยมันเสร็จไฉมิตรแล้ว” เกือบทุกคนเข้าใจว่าเธอมีอะไรกับพี่มิตร เพราะพี่มิตรก็มักทำให้หลายคนเข้าใจอย่างนั้น ผู้ศึกษาก็เป็นคนหนึ่งซึ่งเข้าใจในอย่างนั้นในครั้งแรก แม้จะยังกังขาในความสัมพันธ์ แต่ก็ไม่กล้าถามจิ๊กโดยตรงเพราะถือเป็นเรื่องส่วนตัว

เธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า พี่มิตรก็เป็นคนหนึ่งที่คุกคามเธอบ่อยครั้งทั้งที่เล่นที่จริง ด้วยความคับข้องใจก่อนเริ่มคำถามผู้ศึกษาจึงขออนุญาตเธอถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับพี่มิตร “หนูไม่ได้คิดอะไรเขาเลยนะพี่ ไม่ได้มีอะไรกับเขาด้วย...ใครๆ ก็เข้าใจว่าหนูเป็นเมียพี่มิตรแล้วทั้งนั้นเลย”

การถูกคุกคามจากพี่มีตรครั้งที่ 1 รูปแบบการคุกคามในระยะแรกๆ มักเป็นการ ลวนลามสัมผัสทางกาย จูบแขนเธอมั่ง นั่งอยู่ข้างๆ กันก็เอามือมาลูบต้นขาเธอบ้าง ซึ่งเธอก็ปิด มือออก พร้อมกับตอบโต้ด้วยคำพูด “มือโวจริงนะ...พอๆ เอาออกไป” แต่น้ำเสียงเธออาจไม่ค่อย เด็ดขาดเธอว่าเขาแต่เธอก็ยังต้องฟังเขา เธอเล่าว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งพี่ชายเห็นเข้าพอดี จึงช่วยต่อว่า “มีตรมันจะมากไปหรือเปล่า...น้องเป็นผู้หญิงนะ (เสียงข่ม)” โดยปกติแล้วพี่ชายเป็นคนอารมณ์ดี ไม่ค่อยดุหรือต่อว่าใครเขาคงเห็นว่ามันน่าเกลียดเกินไปจริง ๆ

การถูกคุกคามจากพี่มีตรครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในห้องพักแรม ซึ่งถือเป็นสถานที่ปิดมิดชิด เนื่องจากไม่มีหน้าต่างหรือช่องระบายอากาศเลย เขาเรียกให้จิกเข้าไปปูผ้าปูที่นอนในห้องพักแรม เนื่องจากเป็นหน้าที่ของเธอ ขณะที่เธอกำลังก้มลงปูที่นอนอยู่นั้น เขาก็ตามเข้าไปแล้วกดลื้อคอง แล้วเดินเข้ามากดเธอทางด้านหลัง พร้อมกับพูดว่า ‘ชอกอดหน่อย’ “โอ้โหเสียง...ฟังแล้วขนลุก เลยพี่...หนูตกใจไม่คิดว่าแกจะทำขนาดนี้ หนูปิดมือออกแล้วต่อว่า จริงๆ หนูก็รู้นะว่าเขาคิดยังไง กับหนู...แต่หนูไม่คิดว่าเขาจะกล้าทำ...เขาไปรับไปส่งหนูที่บ้านรู้จักพ่อแม่หนู แล้วมาทำอย่างนี้ ...ไม่รู้ลึกละอะไรบ้างหรือไง...บางที่พอแกเห็นหนูคุยกับพลทหารที่มาใหม่เราก็คุยเล่นกันตามประสา เด็ก“เรียกเล่นนะพี่...อ้อจิก...ปั่น UA ไว้...ไปดูเดี๋ยวนี้เลย เดี่ยวเขาโทรมาตามแลบ...พอหนูวิ่งมาดู ไม่เห็นมีอะไรเลย...แกหวงเป็นเจ้าของเข้าเจ้าของหนู...เที่ยวไปบอกใครว่า เป็นผ้าหนู โกรธมากเลย”

การถูกคุกคามจากพี่มีตรครั้งที่ 3 เหตุการณ์ค่อนข้างรุนแรง เธอและเขาทะเลาะกัน อย่างรุนแรง ไม่เหลือมิตรภาพความเป็นพี่เป็นน้องเหมือนเคย “เขาหึงหนูเห็นมีผู้ชายมาหา...ดำหนู หยาบๆ คายๆ ...อีดอก อีกะหรี...ด่าเสียงดังมากเลยพี่ได้ยินกันทั้งห้อง หนูอายมากเลย...แล้วก็ เข้ามาตีหนู หนูก็สู้ละสิ...ตีกันนัวเนีย...แกก็ตีไปดำไป... อีเหี้ย...มึงสู้กูเหรอ...ผลักหนูกระเด็นไป กระแทกโต๊ะเจ็บมากเลยพี่...ขาเขี้ยวเดินกะเพลก แล้วคนในห้องก็มารุมดู จับหนูกับพี่มีตร แยกกัน...พี่พิภพหัวหน้าห้องก็พูด ‘มีตรๆ อย่าทำน้อง’ มันก็ไม่หยุดตีหนูต่อ...” แล้วเรื่องจบ อย่างไม่รู้ ผู้ศึกษาถามต่อ วันรุ่งขึ้นหนูก็ถูกจับย้ายห้องไปอยู่ห้องอื่น...ต้องไปฝึกงานใหม่อยู่ตั้งนาน เพราะงานแบบนี้ไม่เคยทำ... แล้วก็ไม่พูดกับพี่มีตรอีกเลย...หลังจากนั้นเมียใหม่เขา (พี่มีตร) ก็มา ตามราวีหนูอีก...เมียเป็น care clean ในโรงพยาบาลนี่แหละพี่...แกแสบมัยละมีเมียใหม่อีกแล้ว... หนูว่าพี่มีตรมันต้องไปเล่าอะไรให้เมียเขาฟังแน่ๆ...ตามมาหาเรื่องหนูถึงห้องแลบ” แล้วจิกเคยได้ ยินเพื่อนคนอื่นๆ ประสบเหตุการณ์คุกคามทางเพศแบบจิกมัย เธอเล่าว่า “มีโบว์กับหนูสองคนที่ โดนจากพี่มีตร และพี่อ้น...แล้วน้องมาใหม่ๆ ไม่โดนบ้างเหรอ ผู้ศึกษาถามต่อ... “หนูถามมัน มัน บอกว่าไม่เคยโดน...สงสัยแกคงเลือกจะทำคนไหน... อ้อ! แล้วก็มีเพื่อนหนู (ลูกจ้างมาใหม่มา ฝึกงาน 1 เดือนแล้วย้ายไป) มันเล่าให้ฟังหนูแปลกใจมากเลย หนูบอกมันว่า พี่เส็งยม (ชื่อสมมุติ) หนูเรียกป้าเส็งยมเป็นคนดี แกไม่ทำ แกไม่เคยทำอะไรหนูกับไอโบว์เลยนะ (ผู้ศึกษารู้จักพี่เส็งยม

เนื่องจากเคยทำงานด้วยกัน พี่เสี้ยวเป็นคนเงียบๆ และไม่มีทีท่าเป็นคนเจ้าชู้กุ่มกุ่มเลย) พอเพื่อนหนุ่มมันตอบ หนูตกใจ...”ไม่ทำอะไร...พอเช้าที่มีด...จับนมกุเลย” คำบอกเล่าของจิกทำให้ผู้ศึกษารู้สึกตกใจเพิ่มมากขึ้น...เริ่มแยกแยะไม่ออกแล้วว่า ใครเป็นผู้ตีใครเป็นผู้ร้าย สงสัยแกคงเลือกทำมั่งพี่เพื่อนหนุ่มมันสวยนะ...แต่หนูไม่เคยจริงๆ แคเป็นคำพูดแกยังไม่เคยพูดเลย”

กรณีศึกษาที่ 6 คุณเฟื่อง อายุ 38 ปี ประสบการณ์ทำงาน 5 ปี สถานภาพเป็นแม่หม้าย แต่ปัจจุบัน เธอเลือกที่จะเป็นอนุภรรยาของนายทหารสัญญาบัตรตำแหน่งค่อนข้างสูงคนหนึ่งที่วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ตำแหน่งงาน: ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

คุณเฟื่องได้เล่าเหตุการณ์ที่เธอถูกคุกคามด้วยวาจาจากนายทหารสัญญาบัตรตำแหน่งค่อนข้างสูงท่านหนึ่ง ให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“คนใช้ก็แรงผล เราก็เข้าใจว่าเขาต้องอดอาหารมากกว่าจะได้เจาะเลือด ไหนจะต้องมารอรับผลอีก...งานเราเราก็เครียดเพราะต้องบริการคนเยอะ...บางที่เจ้าหน้าที่กับคนใช้ก็ทะเลาะกันบ้าง บางที่เขาหาว่าเราแข่งคิวให้คนอื่นก่อน แต่หนูเข้าใจม๊วยเคสวิไอพีนะมันต้องให้เขา...เราก็ลำบากใจ...บางที่เราก็ทะเลาะกับพวกบักๆ”

“มีอยู่ครั้งหนึ่งพี่เคยทะเลาะกับนายทหารค่อนข้างใหญ่ นะ พี่จำได้เป็น... (ขอสงวนตำแหน่ง) ด้วยเขาโวยวายรอนานไม่ได้เจาะเลือดซักที แกรอยังไม่ถึงชั่วโมงเลยนะ...โอโหตาฮีตาสามารถตั้งแต่มืด...พี่ก็ไม่ยอมเถียงกันไปมา มาด่าพี่... “โง่งอย่างนี้ไง...ถึงได้เป็นแค่ลูกจ้าง”...โอโหตาแบบดูถูกกันมาก คนใช้ได้ยินกันทั่วแล้วขู่ว่าจะร้องเรียนพี่... “เดี๋ยวโดนไล่ออกแน่”...ฟังแล้งก็รู้สึกท้อแท้เหมือนกัน...เราก็อุตสาหตั้งใจทำงาน...แต่พี่ก็ว่าพี่ไม่กลัวหรอก ให้รับมาฟ้องด้วย...เขาโกรธใหญ่เลย”

ผู้ศึกษาได้ถามพี่เฟื่องว่า แล้วพี่เฟื่องได้ร้องเรียนทางหน่วยงานมั๊ย เธอตอบว่า “ไม่ได้ร้องเรียนหรอก...คงไม่มีใครร้องเรียนหรอก กรณีแบบนี้ พี่ไม่เคยได้ยินเลยทนได้ก็ทนไป...แล้วยังพวกนายทหารยศใหญ่วิไอพี นะไม่ต้องพูดถึง เงียบไว้จะดีกว่าไม่คุ้มเสียหรอกพี่ว่า...แกเป็นคนดำเรา ยังจะมาร้องเรียนเราคิดดูสิ” ในประเด็นความต้องการของผู้เสียหายต่อหน่วยงานเธอได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“อยากให้หน่วยงานเรามี หน่วยงานที่รับเรื่องฟ้องร้องเรื่องนี้โดยตรง... โดยเฉพาะการถูกคุกคามจากคนใช้เนี่ยพี่ไม่เคยได้ยินใครฟ้องร้องเรียนเลยนะเพราะไม่มีคนรับ เพราะทะเลาะกันหรือถูกร้องเรียนเสร็จก็แยกย้ายกันไป...จะไปฟ้องผู้บังคับบัญชา เขาก็ไม่มีอำนาจเรียกคนใช้มาตักเตือนหรอก เขาก็คงช่วยได้แคในหน่วยงานเดียวกันเท่านั้นแหละ...อย่างพี่เคยได้ยินพวกผู้ช่วยพยาบาลเซ็ด

เนื้อเซ็ดตัวคนไข้ก็มีโดนคุกคามนะ...อวัยวะเพศแข็งบ้าง สายตากุ่มกุ่มบ้าง ถูก
เนื้อต้องตัวโดยไม่จำเป็นบ้าง ไม่มีที่ให้ฟ่องหรือ...อย่างมากที่สุดก็เปลี่ยนให้ญาติ
คนไข้มาทำเอง...ก็แก้ปัญหาค้นแล้ว”

กรณีศึกษาที่ 7 คุณตึก อายุ 24 ปี ประสบการณ์ทำงาน 2 ปี สถานภาพ โสด วุฒิ
การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ตำแหน่งงาน : ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

ผู้ศึกษาผู้จักคุณตึกจากการแนะนำของคุณจิ๊กและคุณโบว์ เนื่องจากพวกเขาเป็นลูกจ้าง
เหมือนกันจึงรู้จักกันเป็นอย่างดี แต่อยู่กันคนละกอง เนื่องจากคุณตึกอนุญาตให้นำเรื่องราว
ของเธอเป็นกรณีศึกษาโดยมีเงื่อนไขว่า ขอให้ปกปิดกองที่เธอทำงานอยู่ ด้วยเธอเกรงว่าจะเป็น
การเปิดเผยตัว ผู้ศึกษาจึงทำตามความประสงค์ของเธอ

คุณตึกเป็นผู้หญิงหน้าตาธรรมดาค่อนข้างดู ผิวสีน้ำตาล เธอมีบุคลิกที่ค่อนข้างห้าว
ทะมัดทะแมง พูดคุยเสียงดังห้วนๆ เธอเล่าว่าด้วยความที่เธอมีนิสัยลุยๆ เหมือนผู้ชายและเพื่อน
ร่วมงานส่วนใหญ่เธอก็เป็นผู้ชาย เธอจึงคลุกคลีอยู่ในกลุ่มผู้ชาย การพูดจาจึงมาพาวอย เป็นเรื่อง
ปกติวิสัยและด้วยความที่เธอรู้สึกว่าคุณตึกเองไม่ค่อยเป็นผู้หญิงการออกไปกินเหล้ากับกลุ่มเพื่อน
ผู้ชาย จึงไม่มีอะไรต้องกังวล เธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า “บางที่พวกมันก็ปากดี...พอเริ่มเมา
มาแล้ว ‘ไอ้ตึกหน้าอกใหญ่ตุ้มเห็นแต่ไกล’...‘ตึกเทอริโบ’ ก็แล้วแต่ปากมันจะพาไป...แต่ตึกก็ไม่ได้
โกรธมันนะพี่เพราะรู้ว่ามันเมา...ไม่เมาปากมันก็อย่างนี้อยู่แล้ว ก็มีสวนตาคับบ้างแต่ไม่ได้โกรธ”
แล้วปกติเวลาไปกินเหล้าด้วยกันเนี่ย ตึกเป็นผู้หญิงคนเดียวเลยหรือเปล่า “ก็...ส่วนใหญ่มีผู้หญิง
คนอื่นด้วยนะ บางทีก็พวกแฟนพี่ๆ เขา แต่มาแป๊บเดียวก็กลับ...แต่หนูกินนานจนกว่าจะเมา
เธอเล่าให้ฟังว่าด้วยความที่เธอดื่มเหล้าลักษณะนี้เป็นประจำจึงไม่ได้เฉลียวใจ เธอเล่าว่า “วันนั้น
ไปกินกันปกติ แล้วก็ทยอยกลับกันปกติ ตึกจะ กลับกับเพื่อนซี้หนูอีกคน แต่พอดีวันนั้นมันไม่ได้ไป
กินด้วย...พี่เขาก็เลยอาสาไปส่งหนูก็กลับกับเขา... วันนั้นก็เมาๆ นะแต่รู้สึกตัวจะไม่กินจนหลับ
หรืออก แล้วไม่รู้ยังงั้นแกขับ ๆ อยู่ แก่เลยเข้ามานรูดเฉยเลย” แล้วตึกทำอย่างไร ผู้ศึกษาถามต่อ

“วอยวอยเลยพี่...ขึ้นมึงขึ้นกูเลย...มันพาเข้า อย่างนี้ก็ไม่ต้องถนอมน้ำใจกันแล้ว
...กูไม่ได้เมานะว้อย...ยังรู้เรื่อง...ถ้ามึงไม่เลี้ยงกลับออกไปกูจะฟ่องเอาเรื่องให้ถึง
ที่สุดเลย...มันเลยรีบขับกลับออกไป...บางที่ขู่จะฟ่องก็ได้ผลนะพี่ ถ้าคนนั้นมันไม่
หน้ามีตจริงๆ แล้วหนูก็ดูๆ แล้วแกเป็นคนซึ่กแล้วด้วย...แกคงกลัวติดคุก...คุกทหาร
คงไม่ค่อยน่าอยู่เท่าไร”

แล้วหลังจากนี้ ตึกได้ร้องเรียนหน่วยงานมั้ย “คือเขาไม่ได้เอ่ยถึงเรื่องเดียวกับหนูหรืออก แต่
เพื่อนแกอยู่ แต่เห็นแกบ่อยแกมาหาเพื่อนประจำ...เลยเป็นก๊วนเหล้าเดียวกัน ตอนแรกหนูก็ว่าจะ
ไปฟ่อง ผอ.กองแก แต่เกริบมาขอโทษหนูก่อน แกว่าแกเมา” แล้วตึกก็เลยไม่ได้เอาเรื่อง

ผู้ศึกษาดำเนิน “จริงๆ แล้วมันไม่ใช่แค่แกอ้างว่าเมาหรือฟี...หนูสงสัยเกี่ยวกับลูกแกมากกว่า ไม่รู้ว่าเอาเรื่องไปแล้วแกจะถูกลงโทษยังไงเกิดต้องออกจากราชการลูกเมียลำบากแยะ...อีกอย่างหนูก็ประมาณเองไปกับเขาเอง แกคงคิดว่าเรารักสนุก”

กรณีศึกษาที่ 8 คุณน้อง อายุ 29 ปี วุฒิมัธยมศึกษา อนุปริญญา (พนักงานวิทยาศาสตร์ สถานภาพ โสด ตำแหน่งงาน : นายทหารชั้นประทวน (พนักงานวิทยาศาสตร์)

ผู้ศึกษาจักคุณน้องจากการแนะนำของเพื่อนร่วมงาน ในครั้งแรกเธอปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล จนผู้ศึกษาได้ทำความรู้จักมักคุ้นกับเธอเป็นอย่างดี เธอจึงยอมเล่าประสบการณ์ การถูกคุกคามของเธอ โดยขอเล่าเหตุการณ์เพียงคร่าวๆเท่านั้น คุณน้องเป็นผู้หญิงหน้าตาดี รูปร่างสูง ผิวขาว บุคลิกคล่องแคล่ว พูดจาตรงไปตรงมา เธอเล่าให้ฟังว่า ผู้คุกคามเป็นนายทหารชั้นประทวน เหมือนกัน และเป็นผู้ร่วมงานกองเดียวกัน อายุไล่เรี่ยกันและยังโสด โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น 4-5 ปีมาแล้ว เธอเล่าว่า ในวันที่เกิดเหตุ เธอมีหน้าที่อยู่เวรบาย-ดึก ในห้องปฏิบัติการ เนื่องจากเป็นเวรออน คอล (on call เป็นเวรเตรียมพร้อม เมื่อมีคนใช้โทรเรียก จึงออกปฏิบัติงาน) เธอจึงนอนพักอยู่ในห้องพักเวรเพียงลำพัง โดยเปิดประตูห้องไว้เล็กน้อย (เพื่อสามารถได้ยินหากคนไข้มากดสัญญาณเรียกหรือโทรศัพท์ดังซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป) ขณะที่เธอครึ่งหลับครึ่งตื่นอยู่นั้น เวลาประมาณเที่ยงคืนเศษ เธอรู้สึกตัวว่า มีคนเข้ามาในห้อง เธอจึงลุกขึ้นด้วยความตกใจ ปราบก๊วร้าง ผู้คุกคามยืนอยู่ข้างเตียงนอน และเข้ามาพยายามปลุกปล้ำเธอ โดยให้เหตุผลว่า “เขาชอบเธอ” เธอเล่าว่าผู้คุกคามนั้นเข้ามาหาเธอด้วยอาการเมาสุรา ทั้งยังพูดจาไม่รู้เรื่อง เธอจึงตื่นรนต่อสู้โดยใช้เท้ายันผู้คุกคามออกไป พร้อมทั้งด่าว่าเสียงดังเพื่อเตือนสติ แล้วหนีออกจากห้องพักเวรประจำที่เหมาะสมที่คูเวรของเธอซึ่งเป็นรุ่นน้องผู้ชายของผู้คุกคามกลับเข้ามา จึงได้ช่วยเธอไว้ทัน โดยจับผู้คุกคามออกไปนอกห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งต่อว่าเตือนสติผู้ศึกษาเริ่มประเด็นแรกด้วยการร้องเรียน เธอได้ให้เหตุผลว่า

“พี่ไม่ได้ร้องเรียน...ไม่อยากจะเล่าเรื่องดังอยากให้เรื่องจบๆไป...อายนะ...พูดกันทั้งกองเลย...ไอ้ น้องโดนปล้ำ...”แล้วคนอื่นๆทราบเรื่องได้อย่างไร ผู้ศึกษาดำเนิน “เรื่องมันดังก็เพราะนาย (ผู้บังคับบัญชา) พี่เปิด(ชื่อสมมติ/ผู้คุกคาม) นั้นแหละ...แกก็พยายามจะปกป้องลูกน้องตัวเอง “เปิดมันเมา...มันไม่ได้ตั้งใจ”... พูดไปทั่ว...จากคนที่ไม่รู้เรื่อง เลยรู้กันทั่วเลย”

แล้วกรณีนี้ผู้ใหญ่ผู้บังคับบัญชาทราบเรื่อง โดนลงโทษอย่างไรบ้างหรือคะ “ก็โดน ผอ.เรียกไปตักเตือนเฉยๆโทษหนักไม่มี...คงเพราะพี่ไม่ได้เอาเรื่องด้วยมั้ง ไหนจะนายเขาอีก (นายทหารอาวุโส) ช่วยแก้ตัวปกป้องขนาดนี้” แล้วถ้านายเขาไม่ปกป้องพี่จะร้องเรียนมั๊ยคะ ผู้ศึกษาดำเนินย้ำอีกครั้ง

“พี่ก็อายนะ มากด้วย...อยากให้เรื่องเงียบจะได้จบๆ ไป...แล้วเพื่อนๆ ร่วมงานหลายคนก็มาพูดกับพี่ประมาณว่าให้ยกโทษให้พี่เปิดเถอะ ยิ่งไงก็ยังไม่ได้มีอะไรเสียหาย ไม่น่าจะเป็นอะไร แล้วแกก็ทำไปเพราะ ‘ชอบพี่’ ถึงพี่ไม่ชอบแกก็เถอะ ก็น่าจะให้อภัยกันได้”

หลังจากเหตุการณ์ที่พี่น้องประสบพี่มองว่าการเข้าเวรนอกเวลาเป็นปัญหาในการทำงานของ บุคลากรผู้หญิงมั้ยะ

“พี่ว่าเป็นมากเลยด้วย...งานอะไรก็ตามที่มันต้องเข้ากะเวรตอนดึกๆ ตื่นๆ เนี่ย พี่ว่าอันตรายทั้งนั้นแหละ...กลัวทั้งผี กลัวทั้งคน...แต่คนน่ากลัวกว่าเยอะ อย่างหมอนิสิตแพทย์หญิง พยาบาลเล่าให้พี่ฟังว่าวันนั้นเขาออกเวรบายก็หลังเที่ยงคืนแล้วแหละ แกย็นรอเพื่อนหรือไงเนี่ย อยู่ในโรงพยาบาลนี้แหละ ถูกมอเตอร์ไซด์ที่ปาดหน้าแล้วเอามือมาจับหน้าอก...เลวจริงๆ หรือหมอผู้หญิงที่แกถูกจี้ข้างๆ ตึกบริจาศโลहित (ตอนกลางคืนค่อนข้างมืดและเปลี่ยว) คือแกออกเวรบายเหมือนกัน แล้วจอดรถไว้แถวนั้น พอพวกโจรมันเห็นแกกำลังไขกุญแจเลยเข้ามาประกบจี้ ดีว่าแกตื่นหนีออกมาได้ เพราะรู้สึกมันจะบังคับให้ขึ้นรถไปด้วยกันด้วย อีกตัวอย่างนึง...ชัดเจนเลยแล้วก็น่ากลัวด้วย...ที่ผู้ช่วยพยาบาลถูกรุมข่มขืนจากคนงานก่อสร้าง...พอดีตอนนั้นโรงพยาบาลสร้างตึกเพิ่มด้านหลัง แล้วพอดีผู้ช่วยพยาบาลคนนี้เขาออกเวรบายเหมือนกันจริงๆ เขาเดินไปกับเพื่อนแล้วนะ ออกเวรพร้อมกันไง...ที่นี้แกไปออกประตูหลังโรงพยาบาล...ที่นี้เจอกลุ่มไอ้พวกนี้ นั่งกินเหล้ากันอยู่ พอดีเพื่อนเขาหนีออกมาได้ทัน แกหนีไม่ทันเลย...”

“นี่แหละพี่ว่าเป็นปัญหามากเลย...ก็ต้องระวังตัวกันเอาเอง...พี่ก็พยายามระวังแล้วนะ...หลังจากเหตุการณ์ก็ยิ่งต้องระวังเพิ่มขึ้นอีก ต้องลือคห้องตลอดแต่อย่างเข้าเวรเนี่ยพี่จะพยายามไม่เข้าแต่เวรบาย เพราะเวลากลับบ้านลำบากอีกถึงเรามีรถแต่ตอนไปขึ้นรถนะลำบาก...พี่เลยต้องควงเวร บ่าย – ดึก ติดกันไปเลย แล้วเช้าเราต้องทำงานต่อใช่ไหม เวลาราชการ ก็ยุ่งมากเลย...แต่จำเป็นเพราะมันปลอดภัยกว่า” ผู้ศึกษาถามเธอต่อว่าเธอเคยถูกคุกคามจากเพื่อนร่วมงานอื่นๆ อีกหรือไม่ “ถ้าโดนหนักแบบกรณีพี่เปิดเนี่ยไม่มีนะ...ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องตลกขบขันบ้างละ ประสบการณ์ทางเพศที่ขยันสรรหามาเล่าสู่กันฟังบ้างละ...โอ้ยเยอะสารพัด” แล้วพี่ทำอะไรเวลาได้ยินเรื่องพวกนี้ “พี่ใช้ไม้ตายละ...พี่เดินออกจากห้องเลย ถ้ามันพูดทะเล่ๆ กันพี่เดินหนีเลยไม่ฟัง...ไม่จำเป็นต้องทน...ที่นี้พี่ไปไม่มีคนทำงานนะสิแล้วผลตรวจคนไข้ต้องออกด่วนด้วย มันเลยต้องมาทำสวนของพี่เพิ่ม เพราะพี่ไป พี่จะไปนานเลย มันจะได้เซ็ด...แล้วได้ผลนะ มันไม่ค่อยกล้าพูดกัน ถ้าพี่อยู่ด้วย เพราะไม่อย่างนั้นพวกมันต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น”

กรณีศึกษาที่ 9 คุณอ้วน อายุ 31 ปี ประสบการณ์ทำงาน 9 ปี สถานภาพโสด วุฒิ การศึกษาปริญญาตรี(กายภาพบำบัด) ตำแหน่งงาน : นายทหารสัญญาบัตร(นักกายภาพบำบัด)

ผู้ศึกษารู้จักคุณอ้วน จากการแนะนำของเพื่อนนักกายภาพบำบัด คุณอ้วนเป็นคนที่มีรูปร่างค่อนข้างท้วม และหน้าตาดี เธอค่อนข้างเป็นคนโผงผาง ตรงไปตรงมา และมักทำอย่างที่เราคิด ไม่ค่อยเกรงกลัวใคร ในครั้งแรก ๆ ที่ผู้ศึกษารู้จักคุณอ้วน ผู้ศึกษาค่อนข้างเกร็ง ๆ ในการเข้าหา แต่เมื่อคุยกันบ่อยครั้งขึ้น เรามักคุยกันถูกคอเพราะมีคุณพ่อเป็นทหารเหมือนกัน ทำให้ผู้ศึกษามองเห็นข้อมูลในเบื้องต้นในระบบทหาร เธอค่อนข้างเข้าใจในประเด็นการคุกคามทางเพศเป็นอย่างดี และยินดีที่จะถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้ศึกษาฟัง เธอเล่าว่าเธอเคยถูกคุกคามทางเพศในลักษณะที่คล้ายคลึงกันถึงสองครั้ง

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 1 (คุณอ้วน)

โดยครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อเธอเข้ามาทำงานใหม่ ๆ ซึ่งในขณะนั้นเธอยังไม่ได้บรรจุเป็นทหาร เธอทำงานในสถานภาพลูกจ้างชั่วคราว โดยผู้คุกคามคือคนไข้ที่เธอให้การรักษา

“คนไข้ก็แก่ครวพ้อแล้วละ...คือแกมาด้วยอาการปวดหลัง มาทำกายภาพ พี่ก็ต้องสอนคนไข้ ทำ Pelvic tilt²⁰ พี่ก็จัดทำให้ แล้วให้แกลองทำขึ้นลง ทีนี้ก็มีพฤติกรรมแปลก ๆ คือแกตั้งสูงมาก เหมือนจะโชว์ให้ดู แล้วมองหน้าพี่ด้วย อธิบายไม่ถูก สายตามันฟ้อง...พี่หยุดเลยนะ โกรธมากเลยเราอุตสาหกรรม ตั้งใจรักษาแก...รู้สึกเสียความรู้สึกมาก... พี่เลยสวนกลับด้วยคำพูดเลย ลุงทำอย่างนี้มันไม่ใช่แล้วละ ทำอย่างนี้ก็ไปทำกับป่าที่บ้านนะ ...พี่สวนเลยไม่ต้องคิดมากเพราะคนไข้แบบนี้ เข้าข่ายโรคจิตไม่ต้องให้เกียรติ ที่เขายังไม่ให้เกียรติเราเลย ถ้าไม่พูดตอบโต้จะยิ่งได้ใจ”

ผู้ศึกษาถามว่า พบเคสลักษณะนี้บ่อยมั๊ย และนักกายภาพคนอื่น ๆ พบเจอรูปแบบไหนกันบ้าง “ก็ถ้าเป็นเคสที่ตั้งใจแฉะแรง ขนาดนี้พี่เจอครั้งเดียวนะ คนไข้โดยทั่วไปก็น่ารัก เขาก็อยากหายมีพวกนี้ต้องความรู้สึกไวหน่อย เพื่อนพี่เคยเจอก็ไม่เฉลียวใจเลยแรก ๆ เขาไม่แสดงออกทางสีหน้า บางทีสอนเดินพุงตัว ก็มาโอบเราแบบไม่จำเป็นอะไรแบบนี้”

เหตุการณ์ที่ถูกคุกคามทางเพศในครั้งนี้ คุณอ้วนตัดสินใจไม่ดำเนินการตาขั้นตอนของกองทัพ และเลือกใช้วิธีการโต้ตอบแบบฉับพลัน โดยการต่อว่าผู้คุกคาม เพื่อให้ผู้ถูกคุกคามทราบ

²⁰ การบริหารกล้ามเนื้อหลังและเชิงกรานด้วยการนอนหงายแล้วยกสะโพกขึ้นลง เพียงเล็กน้อย โดยปกติแล้วสะโพกควรห่างจากเบาะที่นอนราบประมาณ 1 นิ้ว

และให้หยุดพฤติกรรมทันที อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจของผู้ถูกคุกคามไม่ได้มีแบบแผน เลือกรูปแบบการโต้ตอบด้วยวาจาทุกครั้งเสมอไป เธอถูกคุกคามทางเพศซ้ำครั้งที่สองในลักษณะท่าทีที่คล้ายคลึงกัน แต่คนไข้มีสถานภาพและตำแหน่งที่แตกต่างกัน ดังนั้น การตัดสินใจเลือกที่จะตอบโต้จึงต่างไปจากเดิมด้วย

วิเคราะห์

กรณีศึกษาที่ 4,6-9 เป็นการโต้ตอบแบบจับพลัด ซึ่งบุคคลกึ่งนิสสัยส่วนตัวมีผลอย่างยิ่งต่อการตอบโต้ ผู้ถูกคุกคามในกรณีศึกษาที่ 4,6-9 มีสถานภาพที่แตกต่างกัน โดยกรณีที่ 4 ถูกคุกคามจากผู้บังคับบัญชา กรณีที่ 6 ถูกคุกคามจากคนไข้ระดับวีไอพี กรณีที่ 7 ถูกคุกคามจากรุ่นพี่ในโรงพยาบาลเดียวกัน กรณีที่ 8 ถูกคุกคามจากเพื่อนร่วมงาน และกรณีที่ 9 ถูกคุกคามจากคนไข้ โดยเป็นรูปแบบการคุกคามทางเพศแบบสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์ ซึ่งลักษณะของพฤติกรรม เป็นการตำหนิกล่าวให้อับอาย พุดส่อนัยทางเพศ การแสดงท่าทางส่อนัยทางเพศ การสัมผัสร่างกาย รวมทั้งเจตนาพาเข้าโรงแรมม่านรูด โดยทั้ง 5 กรณี มีปฏิกิริยาโต้ตอบแบบจับพลัด โดยกรณีที่ 4 ตอบโต้ด้วยวาจา ใช้น้ำเสียงดังกับผู้คุกคามคนที่ 2 และตอบโต้ทางด้านวาจาพร้อม ๆ กับด้านร่างกาย ตีกลับกับผู้คุกคามคนที่ 3 กรณีที่ 6 เลือกโต้ตอบด้วยวาจา ทำทนายผู้คุกคาม กรณีที่ 7 เลือกการตอบโต้ด้วยวาจา ชูอ้างถึงการร้องเรียน ส่วนกรณีที่ 8 ตอบโต้ทางด้านร่างกาย และวาจา ใช้ทำยันทัวผู้คุกคามพร้อมทั้งต่อว่า และกรณีที่ 9 ตอบโต้ด้วยวาจา ซึ่งทั้ง 3 กรณีมีข้อสังเกตที่เป็นรายละเอียดดังนี้

ปฏิกิริยาโต้กลับ (Reflect actions) สามารถหยุดพฤติกรรมที่ผู้คุกคามกระทำได้ ซึ่งเป็นทางออกรูปแบบหนึ่งที่ตั้งก่อนภาวะผู้กระทำ(Agency) แก่ผู้ถูกคุกคาม ผู้ถูกคุกคามสามารถเลือกกระทำได้ ดังเช่นทั้ง 5 กรณี เลือกการโต้ตอบแบบจับพลัด

ทัศนคติของคนในองค์กรยังไม่ค่อยมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ จึงมุ่งแต่ผลกระทบที่ร้ายแรง เช่น การถูกข่มขืน หรือ การเสียชีวิตเท่านั้น จึงทำให้มีการประนีประนอมและไม่ได้ดำเนินการร้องเรียนในที่สุด ดังเช่นกรณีของคุณน้อง คุณตึก

วาทกรรมรักโรแมนติก สามารถหยุดยั้งการฟ้องร้องเอาผิดต่อผู้คุกคามได้ ภายใต้ข้ออ้างกระทำไปเพราะ “ความรัก” กลายเป็นประเด็นที่ใช้ประนีประนอมยอมความกันได้

วาทกรรม กินเหล้าเข้าสังคม ส่งผลต่อประเด็นการคุกคามทางเพศ โดยมี 2 กรณี คือ คุณน้องและคุณตึก ที่เกิดจากการกระทำเนื่องจากการเมาสุรา แต่กลับได้รับการยอมความ

ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากทัศนคติของคนในองค์กร มองว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติวิสัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม และสามารถประนีประนอมยอมความกันได้

ปัจจัยเอื้อต่อการเกิดการคุกคามทางเพศ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อม เวลาและสถานที่ เป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญ ดังเช่นในกรณีของคุณน้องที่เกิดในสถานที่ห้องพักรแวง และช่วงเวลาเวรนอกเวลาราชการ

ผู้ที่สามารถแก้ไขวิกฤตการคุกคามทางเพศที่ต้องเสี่ยงภัยทุกวัน ต้องอาศัยทักษะชีวิตและประสบการณ์พอสมควร เช่นรู้จักการตีความคำพูด การแสดงท่าทาง ดังเช่น ในกรณีของคุณอ้วนและคุณน้อง ซึ่งรู้จักหาช่องทางป้องกันตนเองโดยอาศัยประสบการณ์จากการทำงาน

ลักษณะงานที่ผู้ถูกคุกคามต้องปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญและเพิ่มความเสี่ยงต่อการคุกคามทางเพศมากยิ่งขึ้น ดังเช่นในกรณีของคุณอ้วน(นักกายภาพบำบัด) การรักษาเป็นแบบประชิดตัวและมักต้องอยู่สองต่อสองกับผู้ป่วย

ความหวั่นวิตกของผู้หญิงเองที่มีต่อบทบาทของตนในการรักษาสภาพการเป็น ‘ผู้หญิงที่ดี’ คือต้องไม่มีเรื่องต่างพร้อยให้เสียประวัติ ทำให้เธอเลือกที่จะประนีประนอมยอมความในที่สุด ดังเช่นกรณีคุณน้อง

ผู้หญิงที่มีตำแหน่งงานไม่สูงมาก มักถูกคุกคามได้ง่าย ดังเช่น กรณีของคุณจิ๊กผู้หญิงสามารถมีการตัดสินใจเลือกการตอบโต้ในแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น กรณีคุณอ้วน และกรณีคุณจิ๊ก

จำนักรหอสมุด

ตารางที่ 3

ผลสรุปการศึกษาคูตามทางเพศโดยกรได้ดอบแบบจับพัตัน

หัวข้อ	คุณเล็ก			คุณเื่อง	คุณเล็ก	คุณเื่อง	คุณช้วน
	ผู้ติดตาม คนที่ 2	ผู้ติดตามคนที่ 3	ผู้ติดตามคนที่ 3				
1. ตำแหน่งงาน และ ประสบการณ์ทำงาน	ระบุไว้ในตารางที่ 2			- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริษัท) ระยะเวลาทำงาน 2 ปี	- ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริษัท) ระยะเวลาทำงาน 2 ปี	- นายทหารชั้นประทวน (พนักงานวิชาศาสตร์) - ระยะเวลาทำงาน	- นายทหารชั้นสัญญาบัตร (นักลายภาพนำบัตร) ระยะเวลาทำงาน 9 ปี
2. ผู้ติดตาม	เพื่อร่วมงาน นาย ทหารชั้นสัญญาบัตร	ผู้พี่ที่ทำงาน	คนใช้ระดับโอพี นายทหารชั้นสัญญาบัตร	เพื่อนร่วมงาน	ผู้ร่วมงาน ระดับเดียวกัน คือ นายทหารชั้นประทวน	ผู้ร่วมงาน ระดับเดียวกัน คือ นายทหารชั้นประทวน	คนใช้
3. รูปแบบการศึกษาคูตาม	กำลังสภาพการ ทำงานที่เป็นปฏิบัติ	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติและแบบแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติ	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติ	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติ	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติ	กำลังสภาพการทำงานที่เป็นปฏิบัติ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณเจ็ก			คุณพี่อง	คุณเด็ก	คุณน้อง	คุณเข้าน
	ผู้ติดตามคนที่	ผู้ติดตามคนที่ 3					
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
4. สักขณะการดูคุณ	ผู้ติดตามคนที่ คุณตามทางกาง สัมผัสร่างกาย เช่น กางจงใจ เบียดให้อวัยวะเพศมา สัมผัสกับหลัง มากกว่า 1 ครั้ง . อูบท้องขึ้นลง อูบขา และเดินตามเข้ามากในห้องน้ำ	ครั้งที่ 1 มากในลักษณะที่เดิน พึงใจ โดยเริ่มจาก คุณตามทางกาง สัมผัสร่างกาย เช่น อูบแขน อูบต้นขา	ครั้งที่ 2 คุณตามทางกางสัมผัสร่างกาย เช่น ลือตประสูต และจะเข้ามาถอด และคุณตามด้วยจาก โดยประจักษ์ให้คนอื่นเห็นว่า เป็นสามี	ครั้งที่ 3 คุณตามด้วยจาก จากโดย กางดำใจให้เกิดความอับอาย และมีความอับอาย โดนได้ออก	คุณตามด้วยจาก เช่น ลือเลียนขนาดหน้าอก และคุณตามด้วยกางกระทำ เช่น ขี้นก เลี้ยงพาเข้าบ้าน ใต้	คุณตามทางกาง สัมผัสร่างกาย เช่น โอบกอด, ทำท่าทางสองแง่สองง่าม อวดโชว์อวัยวะเพศ	ผู้ติดตามคนที่
5. ปฏิบัติใช้คอมกับของใช้ของคุณตาม	ใช้ตอกกะแหกกลับที่ อวัยวะเพศ , กางพูด ใช้คอมกับด้วยเสียงดัง	ใช้มือมีดออก และ ได้คอมกลับด้วยคำพูดที่ไม่เด็ดขาด เนื่องจากต้องฟังพาดื่องงาน	ใช้จากดำหอกกลับและใช้กำลังต่อสู้	ใช้คอมกลับด้วยจาก	ใช้คอมกลับด้วยจาก และข่มขู่ว่าจะฟ้องเอาเรื่องกลับ	ใช้คอมด้วยกางใช้เท้ายื่นและดำกลับเพื่อให้ได้สติ และพยายามหนี	ใช้คอมกลับด้วยจาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณเจ๊				คุณพี่อง	คุณเด็ก	คุณน้อง	คุณช้วน
	ผู้ติดตามคนที่	ผู้ติดตามคนที่ 3						
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3				
6. การสนับสนุนทางสังคม	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อนร่วมงาน	ไม่ต้องมีการมีเรื่อง	ไม่ต้องมีการมีเรื่อง	ไม่ต้องมีการมีเรื่อง	ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนทางสังคม	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น รุ่นน้องของผู้ติดตาม	ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนทางสังคม	
7. เหตุผลที่เลือกไม่ดำเนินการร้องทุกข์	ผู้ติดตามเป็นแต่ลูกจ้าง มีตำแหน่งน้อยกว่า และไม่มีหลักฐานมากพอ ไม่มีพยาน และสงสารภรรยาของผู้ติดตาม ซึ่งเป็นคนที่ยู่ด้วยกัน				เพราะคิดว่าไม่คุ้มค่ากับผลที่ตามมาหากจะร้องเรียนและไม่เคยใหญ่ และไม่เคยคิดว่าจะเป็นเรื่องที่ร้องเรียนได้	ผู้ติดตามมาขอโทษและอ้างว่าอยู่ในอาการที่ขาดสติ และผู้ถูกติดตามสงสารลูกและภรรยาของผู้ติดตาม	ไม่ต้องมีการมีเรื่อง	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณเจ้า			คุณพี่อง	คุณเด็ก	คุณน้อง	คุณชวน
	ผู้ติดตามคนที่	ผู้ติดตามคนที่ 3					
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
8.ชื่อเล่นของผู้ถูกติดตามทางเพศ	-			อยากให้มีหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนโดยตรง	-	งานที่มีลักษณะเข้าเวรนอกเวลา เป็นการทำงานเป็นต่งงให้ผู้หญิงถูกติดตามทางเพศง่ายขึ้น	-

การโต้ตอบแบบประนีประนอม

กรณีศึกษาที่ 10 คุณเก๋ อายุ 25 ปี ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี สถานภาพโสด การศึกษาปริญญาตรี (เทคนิคการแพทย์) ตำแหน่ง : ลูกจ้างชั่วคราว (เทคนิคการแพทย์)

ผู้ศึกษารู้จักคุณเก๋เป็นอย่างดี เนื่องจากประกอบวิชาชีพเดียวกัน คือเป็นนักเทคนิคการแพทย์ คุณเก๋เป็นรุ่นน้องซึ่งทำงานอยู่ในโรงพยาบาลแห่งเดียวกัน คุณเก๋เป็นเด็กที่น่ารัก ขยัน ตั้งใจทำงาน เป็นคนบุคลิกหน้าตาดี มนุษย์สัมพันธ์ดี และค่อนข้างเกรงใจผู้อื่น ในครั้งแรกที่ผู้ศึกษาสอบถามคุณเก๋ โดยแจ้งเจตจำนงว่าผู้ศึกษากำลังหาข้อมูลและกรณีศึกษา ซึ่งเคยมีประสบการณ์ถูกคุกคามทางเพศ เธอกลับปฏิเสธผู้ศึกษาในคราแรก และกล่าวว่าเธอไม่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวเลย “ทำไมพี่มาถามเก๋ละ...เก๋ไม่เคยโดนคุกคาม (พูดน้ำเสียงปนขบขัน)” ทั้งที่ในความเป็นจริง ผู้ศึกษาเคยพบเห็นเธอประสบเหตุการณ์ดังกล่าวอยู่บ้าง แต่เธออาจไม่ทราบว่ามัน คือ การคุกคามทางเพศ เพราะผู้ศึกษาจำได้ว่า เธอเคยมาปรึกษากับผู้ศึกษา เนื่องจากเหตุการณ์ที่เธอถูกตามจับชำซากจากเพื่อนร่วมงาน จำได้ว่าเธอรำพึงรำพันให้ผู้ศึกษาฟังว่า “หนูรำคาญจังเลยพี่...อึดอัด...ไม่รู้เมื่อไหร่เขาจะเลิกยุ่งกับหนู” ผู้ศึกษาจึงเริ่มคำถามที่ว่าเธอเข้าใจการคุกคามทางเพศว่าอย่างไร “ก็เข้าใจว่าต้องเป็นการคุกคามที่รุนแรง เช่น ข่มขืน หรือจับต้องอะไรแบบเนี่ยพี่” ซึ่งเมื่อผู้ศึกษาให้ข้อมูลถึงขอบเขตคำว่าคุกคามทางเพศ แล้ว ข้อมูลต่างๆ จึงเริ่มพรุ้งพรูออกจากปากของเธอ “พี่ถ้าอย่างนั้นพวกเราโดนกันบ่อยเลยสิพี่... เพราะพวกผู้ชายบางที่เขาก็พูดลามกหรือใช้คำทะเลาะล้อเราเนี่ยเป็นประจำเลยนะ...แล้วเราก็ไม่ชอบเลยซักรุ่น...บางเรื่องก็ชินไปเอง...บางเรื่องก็ฝันเอา”

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 1 (คุณเก๋)

เธอให้ข้อมูลว่าเธอพบเจอหลากหลายรูปแบบ เป็นต้นว่า การพูดวิจารณ์รูปร่างเธอ” ใส้เก๋...อกไซ้ดาววะ” ฟังแรกๆ ตกใจนะพี่ อยู่ทีอื่นไม่เคยเจอ ก็คือ เข้าใจนะว่าสังคมที่นี้ผู้ชายผู้หญิงเขาสนิทกัน...บางทีหนูฟังก็โกรธเขาเนาะ แต่จะว่าก็ยังไงเดียวจะกลายเป็นว่าเราเรื่องมาก เข้ากับเพื่อนร่วมงานไม่ได้ เพราะผู้หญิงคนอื่นเวลาโดนแซว ก็ไม่เห็นเขาไว้วายเลย แล้วเก๋ตอบโต้อย่างไรผู้ศึกษาถามต่อ “หนูเงียบทำทำไมพอใจ...ใช้วิธีเงียบเดินหนีแล้วไม่พูดด้วยอีก ให้เขารู้ว่าเราไม่ชอบ...ถ้าอยากจะคุยกับเราก็ต้องให้เกียรติเราสิ” เธอเล่าต่อว่ารูปแบบอื่นๆ ก็ยังมีอีก เช่น การติดรูปโป๊เล็กๆ ไว้ข้างลิ้นเกอร์บ้าง กล่องไม้ขีดแก้วน้ำในห้องอาหารเป็นรูปโป๊บ้าง “คือจริงๆ แล้วถ้าผู้บังคับบัญชา หรือ ผอ.รู้มาเห็นโดนเรียกอยู่แล้ว เขาห้ามนะมีกฎระเบียบ แต่ก็แอบทำบ้าง ดูหนังโป๊กันบ้าง เราก็ไม่ชอบหรอก แต่ก็ไม่กล้าไปฟ้อง...มันไม่ได้ร้ายแรงพอทนไหว...แต่เขาก็ไม่ได้เป็นกันหมดทุกคนหรอกนะ แบบนี้ บางคนเท่านั้นที่ทำให้เราแยะ” อ้อ!

มีอีกตัวอย่างหนึ่ง (เธอนึกขึ้นมาได้)...บางทีพวกผู้ชายคุยเรื่อง เซกซ์กันไม่เกรงใจเราเลย สอนท่ากัน (เธอก็อ้อก้อที่จะเล่า) ถ้าเอาทำนี้แล้วชาติดี...ให้წყองๆ อะไรแบบนี้ สอนกันเหมือนไม่สนใจว่าเราเป็นผู้หญิงเลย บางทีก็ถามกันหน้าตาเฉย “เฮ้ยอ้น (ชื่อสมมุติ) มึงเคยเลียให้ผู้หญิงหรือเปล่าวะ...โอ้ย...ทำให้ทุกคนแหละ...ทำให้หมดแหละ ทุเรศนะพี่ไม่รู้จะพูดให้เราได้ยินทำไม”

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 2 (คุณเก๋)

แล้วเธอก็ได้เล่าเหตุการณ์หนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อความรู้สึกของเธอ ค่อนข้างมาก โดยเธอได้ถูกคุกคามจากอาจารย์หมอมืออายุราวๆ 50 ปี เธอเล่าว่า

“วันนั้นหนูจะไปหาพี่สุรสีห์ (ชื่อสมมุติ) ซึ่งอยู่อีกกองหนึ่งเพื่อติดต่อเรื่องงานแล้ว หมอคนนี้ก็เพื่อนสนิทกับพี่สุรสีห์ พอหนูเข้าไปพบที่ห้องก็เห็นว่าพวกเขากำลังคุยกัน...ก็เลยขออนุญาตพ้ออิตาหมอนั้นหันมาเห็นหนู แกก็มองแบบแปลกๆ ตั้งแต่หัวจรดเท้าเลยพี่...ทำสายตารู่มกริม...แล้วแกก็พูดขึ้นมา “สวายนะเนี่ย”...แล้วก็หันมามองตั้งใจจ้องหน้าหนู”

เธอบอกว่าเธอไม่ได้รู้สึกดีใจเลยเพราะเธอทราบว่าจะไม่ใช่คำชม “อึดอัดมากพี่...แกก็จ้องยักคิ้วหลิวตา... โอ้ยขนลุกหนูจะบอกว่า มันขยะแซงไม่รู้จะแรงไปรีเปล่า...มันไม่ชอบแก่ครวพอแล้วนะทำไมไม่ได้” เธอเล่าว่านอกจากนั้นยังแก้งตั้งกระเป๋าทิ้งไปแล้วยึดไว้ เธอขอคืนด้วยความสุภาพแต่เขาปฏิเสธ

“แกลอยหน้าลอยตา...นำตบขะมัด แต่หนูก็ไม่กล้าทำอะไรเกรงใจพี่สุรสีห์...ได้แต่ยิ้มแห้งๆ ตามมารยาท...พอหนูจะไปหยิบออกจากมือแก นึกว่าแกจะเลิกเล่นแล้ว เพราะมันนานมากเลยพี่...แกกระตุกกลับแล้วโผล่เข้ามาอดหนู...ไซคี่ ที่หลบทัน...หนูทนไม่ไหวเลยเดินออกไปข้างนอกโดยทิ้งกระเป๋าวีกับแก...แล้วเดินไปทำธุระที่อื่นก่อนแล้วค่อยกลับมาเอา”

หลังจากนั้นเธอก็จึงเดินกลับเข้ามาคุยเรื่องงานกับพี่สุรสีห์ พร้อมกับรับกระเป๋ากลับห้อง เธอเล่าว่าตอนแรกโล่งใจที่ไม่เจอ แต่เธอต้องลงมาเจอเขาอีกจนได้ “หนูช่วยมากเลยพี่ยังลงลิฟต์มาเจออีก หนูลงมาจกชั้น 3 แกมากดลิฟต์ ที่ชั้น 2 แล้วหนูก็อยู่คนเดียว ในลิฟต์ไม่มีใครเลย...พอแกเห็นหนูแกดีใจเดินเข้ามาในลิฟต์โผล่เข้ามาอด...หนูโกรธมากเลย...จ้องแกแบบเอาเรื่องให้รู้ว่าเราขยะแซง...พอดีมีผู้ช่วยพยาบาลสองคนวิ่งเข้ามาในลิฟต์ แกเลยหยุดออกไปยืนห่างหนูแล้วหันไปเล่นกับผู้ช่วยแทน...พี่รู้มั๊ยแกทำอะไร...แกกระตุกสายกางเกงหนูดู ของผู้ช่วยคนหนึ่ง (ปกติกางเกงชุดที่ใช้ในห้องผ่าตัดจะเป็นกางเกงหนูดู) ผู้ช่วยคนนั้นเขาคงรู้จักกันเด็กมันร้องว่า “อย่าคะอาจารย์”...แล้วตั้งกางเกงไว้ก่อนที่มันจะหลุดลงมา...เห็นแล้ว ยิ่งรู้สึกสมเพชแกเข้าไปใหญ่.....คือ อ่านอาการแกออก แกพยายามแสดงให้หนูเห็นว่าแกจะทำอะไรก็ได้” ผู้ศึกษาถามต่อ

ถึงเรื่องร้องเรียน "ไม่ได้ฟ้องหรือทนาย ไม่รู้สิ" เมื่อก่อนหนูไม่รู้ด้วยซ้ำว่ามันเรียกคุกคามทางเพศแล้วสามารถร้องเรียนได้ แล้วอีกอย่างแกยังไม่ถึงตัวเราด้วย แต่แค่คำพูดกับสายตาก็รู้สึกแสบแล้วนะ.....หนูจะไปฟ้องแล้วเค้าคงไม่สนใจหรอก.....อีกอย่างแกเป็นอาจารย์หมอบด้วย....หนูยังนึกไม่ออกเลยว่าจะไปฟ้องกับใคร" ผู้ศึกษาถามต่อในประเด็นเคยพบเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดกับนักเทคนิคการแพทย์รูปแบบใดบ้าง

"นักเทคนิคการแพทย์เนี่ยคงไม่โดนกับคนไข้ เพราะลักษณะงานไม่ค่อยได้พบปะคนไข้มากนัก ถ้าจะเจอน่าจะเป็นกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชามากกว่า อ้อ ! แต่เพื่อนหนูเคยเล่าให้ฟังมีบ้างเหมือนกันนะที่โทรศัพท์โรคจิตโทรมาพูดให้เรากลัว บอกว่ารู้ที่เราอยู่ที่ไหนออกเวรก็โมง....บางทีโทรมาตอนเวรดึก เรานึกว่าโทรมาตามแลบ โทรมาเล่าเรื่องลามก.....น้ำเสียงชวนขนหัวลุก ส่วนที่สำคัญคือตอนเข้าเวรบาย และเวรดึก"

ในส่วนของการต้องการของผู้เสียหายต่อองค์กรเธอให้ความเห็นไว้ว่า

"หนูว่าองค์กรน่าจะมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องนี้โดยเฉพาะไปเลยนะที่ให้ข้อมูลมากกว่านี้ เพราะหนูยังไม่รู้เลยว่าขอบเขตการคุกคามมันแค่ไหน...คือ เราจะได้รู้สิทธิของเรา เกิดเหตุจะมีฟ้องร้องยังไง ป้องกันตัวยังไง อีกอย่างห้องพักเวรในโรงพยาบาลส่วนใหญ่เค้าก็ไม่ค่อยแยกเป็นสัดส่วนนะ...ก็อยู่กันแบบนี้มีห้องเดียวชายปนหญิง แต่บางทีผู้ชายเขาเกรงใจก็ออกไปนอนที่ห้องอาหารเอง... บางทีไปพัฒนาคุณภาพของงาน, ความรู้ของบุคลากร แต่ลืมพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรไป"

วิเคราะห์

สำหรับกรณีศึกษาที่ 10 จัดเป็นการได้ตอบแบบประนีประนอมที่ไม่ได้ร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งทางออกที่ผู้หญิงเลือกแบบประนีประนอมนั้นส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากบุคลิกนิสัย แต่ทว่า เหตุผลสำคัญที่ผู้หญิงเลือกวิธีประนีประนอมนั้น เนื่องมาจากตัวผู้คุกคามมักมีอำนาจเหนือกว่าตัวผู้หญิงเอง ดังเช่นกรณีของคุณเก้ ผู้คุกคามนั้นเหนือกว่าเธอด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ และตำแหน่งหน้าที่การงาน จึงทำให้เธอต้องฝืนใจประนีประนอม ทั้งที่ในใจเธออยากจะโต้ตอบกลับรูปแบบการคุกคามทางเพศสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์ โดยลักษณะพฤติกรรมเป็นการลวนลามด้วยคำพูดและสายตา และพยายามเข้าประชิดตัว ซึ่งจากกรณีศึกษาที่ 10 มีข้อสังเกตที่เป็นรายละเอียดดังนี้

ผู้หญิงตีความลักษณะของคำพูดโดยใช้ประสบการณ์และความรู้สึก ดังเช่นกรณี คุณเก๋ ซึ่งผู้คุกคามใช้คำพูด"สวายนะเนี่ย" แต่กลับส่งผลกระทบต่อความรู้สึกเธออย่างมาก

อัตราส่วนผู้ร่วมงานชาย ที่มีมากกว่าหญิง สามารถเอื้อให้เกิดการคุกคามทางเพศได้ง่ายบริบทสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่ม มีผลต่อการทำความเข้าใจให้ความหมายต่อการคุกคามทางเพศที่แตกต่างกัน และวัฒนธรรมต่อองค์กรมีผลต่อการสร้างทัศนคติ และการมองปัญหาของผู้หญิง

การครอบงำทางวัฒนธรรมของกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้การคุกคามทางเพศบางรูปแบบกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา ที่ผู้หญิงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น การเล่าเรื่องตลกกลามกในขณะทำงาน การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่าง

การที่ผู้หญิงเลือกที่จะไม่ฟ้องร้องนั้น ไม่ใช่เพียงเพราะผู้หญิงไม่คิดตีใจเอาความ แต่เนื่องจากผู้หญิงขาดชุดความรู้ในประเด็นการคุกคามทางเพศ ดังเช่น กรณีของคุณเก๋ ซึ่งเธอไม่ทราบว่ ขอบเขตของการคุกคามทางเพศ หมายถึงระดับไหน จึงมุ่งความสนใจไปที่การถูกคุกคามทางร่างกาย หรือการเสียตัวเท่านั้น

ตารางที่ 4

ผลสรุปการถูกคุกคามทางเพศโดยการโต้ตอบแบบประนีประนอม

หัวข้อ	คุณเก๋	
	ผู้คุกคามคนที่ 1	ผู้คุกคามคนที่ 2
1. ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน	- ลูกจ้างชั่วคราว (เทคนิคการแพทย์) - ระยะเวลาการทำงาน 3 ปี	
2. ผู้คุกคาม	เพื่อนร่วมงาน	อาจารย์หมอ
3. รูปแบบการถูกคุกคาม	การสร้างสภาพการทำงานที่เป็นปฏิปักษ์	
4. ลักษณะการถูกคุกคาม	คุกคามด้วยวาจา เช่น ถูกแซว เรื่องขนาดหน้าอก พูดคุยเรื่องเช็กส้อย่างโจ่งแจ้ง หรือพูดจาหยาบโลนในเรื่องเพศ เพื่อให้ได้ยิน คุกคามด้วยการกระทำเช่น ตีตรูปโป๊เล็ก ๆ ไขว้ข้างลิ้นเกอ์ กลองซัด แก้วน้ำ เป็นต้น	เริ่มจากการคุกคามโดยแสดงท่าทาง ส่งสายตากรุ่มกริ่ม จ้องมอง ยกคิ้ว ลีวตา คุกคามด้วยวาจา เช่น การชมว่า "สวายนะเนี่ย.." แต่สร้าง ความรู้สึก ละลาบละล้วงและอึดอัดใจ คุกคามด้วยการกระทำ เช่น แกล้งดึงกระเป๋ไปถือไว้ ทำท่าโผจะกอด
5. ปฏิกริยาโต้ตอบกลับของผู้ถูกคุกคาม	เงียบ ทำท่าไม่พอใจ เดินหนี	จ้องด้วยสายตาวาไม่พอใจ
6. การสนับสนุนทางสังคม	ไม่มีการสนับสนุนทางสังคม	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

7. เหตุผลที่เลือกไม่ดำเนินเรื่องร้องทุกข์	เพราะไม่ทราบว่า เป็นลักษณะของการถูกคุกคามทางเพศ และไม่ทราบจะต้องดำเนินเรื่องกับใคร
8. ข้อเสนอผู้ถูกคุกคามทางเพศ	องค์กรควรจัดอบรมเรื่องการคุกคามทางเพศ เพื่อให้ผู้หญิงได้ทราบถึงสิทธิของตน และแนวทางแก้ไขเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ถูกคุกคาม

การอดทนหรือจ่ายอมต่อเหตุการณ์

กรณีศึกษาที่ 5 คุณโบว์ อายุ 21 ปี ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี สถานภาพโสด วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ลูกจ้างชั่วคราว (พนักงานบริการ)

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 2 (คุณโบว์)

ผู้ชายคนชายคนที่ 2 พี่อ้น (กรณีเดียวกับที่คุกคามจิก) เธอถูกคุกคามในรูปแบบเดียวกันกับจิก คือ ขณะที่เธอนั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะ "โบว์กำลังนั่งเตรียมเมล็ดกฐิป (เตรียมอุปกรณ์น้ำยาในการตรวจรูปีเลือด) อยู่แกก็เดินเข้ามาข้างหลัง เอาจานมาให้ แล้วแกก็ถูหลังโบว์ โบว์เคยโดนแบบนี้ สองสามครั้ง แหนะ... อยู่ย่นานเลยพี่ไม่ใช่แค่เฉียด... ขยะแขยงมาก... ขนลุกไม่ชอบเลย" แล้วโบว์ตอบโต้ยังไง "ไม่ได้ทำอะไรเลยพี่... ไม่กล้า... พอมานั่งคุยกับไอ้จิกมันมันกล้า... โบว์ไม่กล้าแล้วนั่งอยู่เฉยๆอย่างนั้นแหละ ครั้งแรกก็นั่งอยู่เท่านั้นเลย หลังๆโบว์จะขยับตัวแล้วหันไปมอง... แกจะไม่หยุดทำ แล้วโดนรูปแบบอื่นๆอีกม๊ยะ ผู้ศึกษาถามต่อมืออยู่ครั้งหนึ่งโบว์กำลังถือใบแลบอยู่อย่างนี้ (เธอทำท่าประจบถือติดไว้กับหน้าอก) แกเข้ามาดึงใบแลบจากหน้าอกโบว์... คือ อากาแบบเข้ามาตะครุบที่หน้าอกเลย... โดนด้วย ไม่ขอโทษด้วย "แล้วโบว์ทำอะไร" โบว์ก็พูด "ไม่ต้องมาดึงก็ได้" เดี่ยวโบว์เอาไปให้เค้าเอง คือแค่พูดให้เค้ารู้... แต่ไม่กล้าสวนเหมือนจิกมัน บางทีแกก็มา หนูโบว์จำ เรียกเสียงหวานน่าขนลุก... ทำงานไปต้องนั่งระแวงไป... แกเข้าถึงตัวเมื่อไหร่ ตกใจทุกที แล้วโบว์ฟ้องหมอนิด(ผอ.กอง)ม๊ยะ (ผู้ศึกษาถามเสียงอ่อนเพราะรู้สึกสงสารน้อง) "ไม่ได้ฟ้องพี่...(เหตุผลหนึ่งซึ่งเธอตอบมาแม้จะเป็นเหตุผลเดียวกันกับจิกซึ่งผู้ศึกษาเคยได้ยิน แต่ก็ยังรู้สึกสลดใจ)... หนูสงสารพี่ก็ก (น้ำเสียงเธอพูดซ้ๆและแผ่วเบา)... เมียเค้าไม่ผิดอะไรด้วยเลย... แกจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน แกเป็นนายทหารระดับพันโทเลยนะพี่... มันน่าอาย แล้วเรื่องแบบนี้รู้กันเร็วแป๊บเดียวก็รู้ทั่วโรงพยาบาลแล้ว หนูคิดว่าถ้าหนูเป็นเขาหนูคงอายมากๆแน่ๆ... แล้วแกก็ตีกับหนูมากเลย คอยเป็นห่วงเป็นใย เลี้ยงข้าวขนมหนูอยู่บ่อยๆ... ทำไม่ได้หรอก"

กรณีศึกษาที่ 7 คุณอ้วน อายุ 31 ปี ประสบการณ์ทำงาน 9 ปี สถานภาพโสด
วุฒิมัธยมศึกษา ปริญญาตรี (กายภาพบำบัด) ตำแหน่งงาน : นายทหารสัญญาบัตร
(นักกายภาพบำบัด)

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 2 (คุณอ้วน)

หลังจากเหตุการณ์ที่คุณอ้วนถูกคุกคามทางเพศในครั้งแรกต่อมา เธอได้บรรจุเข้ารับราชการ ขณะนั้นเธอเป็นนายทหารสัญญาบัตรยศร้อยตรี โดยคนใช้ผู้คุกคามครั้งที่สองจัดเป็นคนใช้วีไอพีในระบบทหาร เธอเล่าว่า

“คนใช้อายุ ก็พอ ๆ กับเคสที่พี่เคยโดน (ครั้งแรก) แกมาด้วยอาการ Frozen shoulder²¹ (ข้อไหล่ติด) พี่เลยต้องช่วยยกแขนให้ แล้วทีนี้...(เธอเงยบไปเล็กน้อยก่อนเล่าต่อด้วยความเขินอาย) ช่วงแขนแกมาสะกิดกับหน้าอกพี่ มันไม่ได้เจ็บ ครั้งเดียวแล้วจบ เวลาเราให้การรักษาก็ต้องให้ต่อเนื่อง ทีนี้แกก็มาอีก แล้วแกก็ไม่ยอมรักษากับนักกายภาพคนอื่นเลยนะ แกจะขอให้พี่ทำให้ บางทีเราดูคนใช้ คนอื่นอยู่ต้องออกมาเปลี่ยนคนอื่นไปแทน ก็ต้องยอมเพราะเป็นคนใช้ วีไอพี แล้วครั้งต่อมาเป็นอย่างไร ผู้ศึกษาถามต่อ “พี่ว่าแกตั้งใจเอาครั้งที่สองนี้แหละ คือพอแยกแขนแกก็สะกิดอีก คือปกติมันไม่ได้โดนกันง่ายนักนะ เพราะเราก็ระวังอยู่ถ้าไม่ตั้งใจ ไม่น่าจะโดนเพราะเวลาที่พี่รักษา คนอื่น ไม่เห็นเคยโดนเลย ... แต่แกก็ทำหน้าตายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น แล้วเวลาสอนก็ไม่ยอมหัดทำเองด้วยนะ จะเรายกให้อย่างเดียว”

แล้วพี่ตอบโต้อย่างไร ผู้ศึกษาถามต่อ “พี่ไม่ได้ตอบโต้อะไร รู้สึกโกรธมากเหมือนกันนะ แต่ไม่รู้จะตอบโต้หรือพูดยังไง อยากจะดึงแขนแกแรง ๆ เหมือนกัน แต่พี่ก็ไม่กล้า กลัวมีปัญหาตำแหน่งเขาค่อนข้างใหญ่ แล้วอาการแกก็ไม่ได้ชัดเจน จนเราไว้วางใจได้.. คิดดูนะถ้าพี่ไว้วางใจหรือฟ้องร้องแล้วบอกว่าพี่คิดไปเองละ... พี่จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนอายเหมือนกันนะ” แล้วตกลงพี่แก้ปัญหาอย่างไร พี่ก็ปรึกษาหัวหน้าผู้หญิงว่าพี่ไม่ยอมรับเคสนี้เพราะอย่างนี้ แกก็เข้าใจ แล้วก็พยายามสลับที่ให้พี่ พอผู้ใหญ่คนนั้นเข้ามาทำกายภาพ พี่เขาก็เปลี่ยนเป็นนักกายภาพผู้ชายไปแทนจะได้ปลอดภัย แกก็ไม่ค่อยพอใจ แต่ในหน่วยก็จะโกหกว่าพี่ติดงานอื่น.. ”นอกจากนี้ด้วยความที่พี่อ้วนคลุกคลีอยู่ในเขตทหารมาหลายสิบปี ประสบการณ์ในการทำงานภายใน รพ.ทหารร่วม 10 ปี และประสบการณ์ในวัยเด็กเนื่องจากคุณพ่อเป็นทหาร เธอให้ความเห็นเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศว่า

²¹ Frozen shoulder(ข้อไหล่ติด) ในการรักษาต้องช่วยยกแขนคนไข้ เพื่อให้เคลื่อนไหวได้ดีขึ้น โดยปกติการรักษาจะสอนคนไข้ในช่วงแรก แล้วให้คนไข้หัดทำเอง หรือให้ญาติช่วย

“ไม่รู้ล่ะ พี่มองว่าที่นี่(รพ.ทหาร) ไม่เหมือน รพ.ทั่วไป ไม่เหมือน สาธารณสุข,เอกชน มันมีปัจจัยอะไรเข้ามาเกี่ยวข้องเยอะแยะที่เราต้องรักษาก็มีความหลากหลายไว้อีพียก็เยอะ มันไม่สามารถปฏิเสธได้อย่างสะดวกนักใจนักหรอก คืออย่าง รพ.เอกชน โอเคที่เรารักษาคอนไซ์ได้ค่าแรงเป็นราย ชม. อย่างที่ไปทำพาร์ท ไทม์รพ.เอกชน ถ้าเจอคนใช้ลักษณะนี้ เราไม่นิดเงิน เราก้ไม่จำเป็นต้องยอม ไซ์ใหม่ละ แต่ที่นี้มันไม่ใช่เรื่องเงิน...”

คำถามสุดท้าย ผู้ศึกษาได้ถามความต้องการ หรือมาตรการในการแก้ปัญหาการคุกคามทางเพศ โดยผู้ศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งกฎหมายในประเทศและต่างประเทศ หน่วยงานที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ พร้อมทั้งยังได้ให้ข้อมูล ข่าวสารการจัดการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ในกองทัพสหรัฐอเมริกาแก่เธอไว้ด้วย

“พี่ว่าบ้านเราน่าจะเริ่มทำแบบเมืองนอกเขาบ้างนะ อย่างน้อย ๆ กฎหมายออกให้ได้เร็ว ๆ ก่อนเถอะ คนจะได้ตื่นตัวมากขึ้น อย่างน้อยก็มีกฎหมายคุ้มครองอีกอย่าง องค์กรควรให้การสนับสนุน... พี่ชอบข้อมูลของน้องนะ อ่านแล้วมีความหวังมากขึ้น คือถ้าบ้านเรา องค์กรเรามีการรณรงค์ในเรื่องนี้ พี่ว่าเราในฐานะผู้เสียหาย จะรู้ว่าควรแก้ปัญหา หรือจัดการอย่างไร”

กรณีศึกษาที่ 11 คุณน้ำ (นามสมมติ) อายุ 32 ปี ประสบการณ์ทำงาน 9 ปี สถานภาพโสด วิชาชีพ พยาบาล

ผู้ศึกษาได้รับการแนะนำให้รู้จักคุณน้ำ จากรุ่นพี่นักเทคนิคการแพทย์ท่านหนึ่ง โดยได้ติดต่อกับเธอทางโทรศัพท์ก่อนในครั้งแรก ที่ผู้ศึกษาได้พูดคุยกับเธอนั้น เธอคุยตอบรับกับผู้ศึกษาเป็นอย่างดีซึ่งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่เมื่อผู้ศึกษาได้แนะนำตัวและได้บอกถึงเจตจำนงกับเธอว่า กำลังทำวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับ การคุกคามทางเพศในกลุ่มบุคลากรการแพทย์หญิง และอยากให้คุณแนะนำกรณีศึกษา หรือ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ศึกษา เธอลืบทกใจและน้ำเสียงเปลี่ยนขึ้นมาทันที พร้อมกับตัดบทว่า เธอไม่ค่อยรู้เรื่องพวกนี้ ถ้ายังไงควรติดต่อกับหัวหน้าพยาบาล พร้อมกับตัดบทสนทนาแล้ววางโทรศัพท์ทันที ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเริ่มลังเลใจในการที่จะเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากคุณน้ำเป็นกรณีศึกษาแรกซึ่งผู้ศึกษาไม่รู้จักมาก่อนแต่ต้องเข้าไปหาเธอเพื่อเก็บข้อมูล และเหตุการณ์นั่นเองเกือบทำให้ผู้ศึกษาเลิกล้มความตั้งใจที่จะเข้าถึงข้อมูลโดยผ่านทางเธอ แต่ทว่ารุ่นพี่ซึ่งเป็นผู้แนะนำได้ให้กำลังใจผู้ศึกษาพร้อมทั้งพาไปพบคุณน้ำถึงห้องฉุกเฉิน หลังจากนั้นผู้ศึกษาจึงได้ทำความคุ้นเคย และชักชวนเธอ

พูดคุยในเรื่องต่าง ๆ รอบตัว เช่น เรื่องงาน การทำ HA²² ในโรงพยาบาล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ผู้ศึกษาเพียงไปเยี่ยมเยียนทักทายเธอที่ห้องฉุกเฉิน เพื่อให้เธอรู้สึกคุ้นเคย และลดความคลางแคลงใจ จนเราเริ่มสนิทคุ้นเคยและคุยกันถุกคอ ผู้ศึกษาจึงเริ่มหยั่งเชิงและพูดคุยถึงวิทยานิพนธ์อีกครั้ง โดยผู้ศึกษาได้เน้นย้ำถึงประโยชน์คุณูปการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจนเธอเริ่มเข้าใจและรู้สึกไว้วางใจในตัวผู้ศึกษา พร้อมทั้งได้เล่าให้ฟังว่า เธอก็เคยประสบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเหมือนกัน และไม่อยากจะเล่าหรือหวนคิดถึงอีก เธอจึงปฏิเสธผู้ศึกษาในตอนแรก

คุณน้ำเป็นพยาบาลห้องฉุกเฉิน ซึ่งเธอได้บรรจุเข้ารับราชการทหารตั้งแต่เรียนจบพยาบาล โดยปัจจุบันเธอเป็นนายทหารสัญญาบัตรยศ ร้อยโท เธอเป็นผู้หญิงค่อนข้างสวย ตัวเล็กดูทะมัดทะแมง ทำงานคล่องแคล่วสมกับเป็นพยาบาลห้องฉุกเฉิน เธอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่าเมื่อก่อนเธอเป็นคนทำอะไรซ้ำมาก แต่เมื่อมาเรียนพยาบาล เธอกลายเป็นคนที่ระเบียบวินัยขึ้น ละเอียตรอบคอบมากขึ้น เนื่องจากเธอถูกฝึกมาอย่างนั้น ในโรงเรียน และหอพักพยาบาลทหาร เธอเล่าว่า เธอเคยถูกคุกคามทางเพศถึงสองครั้ง ซึ่งทำให้เธอรู้สึกกลัวและไม่อยากจะเล่าถึง

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 1 (คุณน้ำ)

โดยประสบการณ์ครั้งแรกเธอเล่าว่า วันหนึ่งขณะที่เธอเข้าเวรตึก ตอนนั้นเวลาประมาณตีห้า เธอได้ไปเข้าห้องน้ำ แต่เนื่องจากห้องน้ำสำหรับเจ้าหน้าที่หญิงที่ใช้อยู่ประจำนั้นไม่ว่าง ด้วยความจำเป็นเธอจึงเสี่ยงไปเข้าห้องน้ำอีกตึกหนึ่ง ขณะที่เธอกำลังทำธุระส่วนตัวอยู่ในห้องน้ำนั้น ผู้ชายคนหนึ่ง ซึ่งเธอไม่ทราบว่าเป็นใคร และไม่แน่ใจว่าเป็นคนไข้หรือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ได้แอบมองลอดช่องใต้ประตูห้องน้ำหญิง ซึ่งเว้นช่องว่างไว้ประมาณครึ่งฟุต แล้วใช้สายตาล่วงละเมิดทางเพศกับเธอ เธอเล่าว่าเธอตกใจมากเพราะไม่คิดว่าจะมีใครอุตรมุดดูในลักษณะนี้

“...พีตกใจมากเลย กลัวมาก ๆ เลย จำได้ว่า กลั้นหายใจไว้ ไม่กล้าหายใจเลย แล้วนั่งทำนั่นอยู่ชั่วขณะ... แล้วมันดูเสร็จ มันก็ไม่ได้ไปเลยทันทีนะ มันยืนรอหน้าห้องน้ำประมาณ 5 นาที พี่รู้สึกเหมือนมีคนยืนอยู่หน้าห้องน้ำก็ไม่กล้าออกไป พอมันเห็นว่าพี่ไม่ยอมออกไป มันก็เดินวนไปมาหน้าห้องน้ำ แล้วกลับมาทูปประตูห้องน้ำพี่ดังปัง! ...พีตกใจมากเลย ใจมันเต้นแรงมาก ๆ เลย กลัวมันเปิดประตูเข้ามาได้ ใจก็คิดว่า จะทำอย่างไรดี... มันรออยู่สักพักแล้วก็หายไป พี่ก็ไม่กล้าออกมา กลัวมันแอบอยู่ใกล้ ๆ ต้องปีนกล่องใส่กระดาษทิชชู ขึ้นไปมองด้านบนว่ามันไปหรือยัง พอไม่เห็นมัน พี่ก็รีบออกจากห้องน้ำอย่างรวดเร็ว ออกไปมองซ้ายขวาไม่มี รีบวิ่งกลับตึกเลย...”

²² HA ย่อมาจาก Hospital Accreditation คือการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ ทำให้โรงพยาบาลทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

ผู้ศึกษาถามเธอว่า เธอเห็นหน้าคนร้ายหรือไม่ เธอตอบว่า “เห็นไม่ชัด เห็นเพียงครึ่งหน้า เลยไม่ทราบว่าเป็นใคร ทราบแต่เพียงว่า มันใส่แว่นสายตาเนื่องจากเห็นเลนส์สะท้อนขึ้นมาชัดมาก” แล้วพี่ได้แจ้งเรื่องร้องเรียนหน่วยงานมัย ผู้ศึกษาถามต่อ... เธอบอกว่าเธออายุเกินกว่าจะเล่าให้ใครฟังด้วยซ้ำ อีกทั้งแจ้งไปก็ไม่รู้ว่าไปเอาผิดกับใครอยู่ดี...

“...เราเป็นผู้หญิง ลำบากใจที่จะเล่าเรื่องแบบนี้ มันน่าอายมากเลยนะ ใครรู้จะคิดยังไง คือมันเหมือนมันไม่บริสุทธิ์แล้วนะ คือพี่ว่ามันเห็นของพี่ชัดมากเลยนะ... แล้วถ้าใครเอาไปพูดว่าเราโดนเห็นหมด พี่จะเหลืออะไร เราจะแน่ใจได้อย่างไร ก็รู้ ๆ อยู่ว่าปากคนยาวกว่าปากกาอีก...”

การถูกคุกคามทางเพศจากคนที่ 2 (คุณน้ำ)

อีกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งก็ทำให้เธอเกิดความอับอายไม่แพ้กัน โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ 7-8 ปีมาแล้ว เธอเล่า เธอมีโรคประจำตัวเกี่ยวกับกระดูกสันหลัง ทำให้เธอต้องเข้ารับการ X-ray ที่กองรังสีกรรม ซึ่งขณะเธอไปตรวจ ไม่ต้องขึ้นบัตรแต่อย่างใด และได้รับการต้อนรับค่อนข้างดี

“ก็อย่างที่รู้ กองรังสีกรรมมีแต่ผู้ชายทั้งหลาย พี่เข้าไป และพอเขารู้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ในรพ.เหมือนกันเท่านั้นแหละ แหมมารูมแซวพี่ อายจะตาย แล้วเวลา x-ray ก็ต้องถอดเสื้อผ้า(รวมทั้งชุดชั้นใน)ไว้ในห้อง แล้วใส่เสื้อคลุมไซ้มัย พี่ก็เงินจะแยะแล้ว เธอเล่าเหตุการณ์ที่ทำให้เธอรู้สึกแยะและอายมาก ๆ คือ ตอนดูฟิล์ม x-ray เพราะเขามารูมยื่นดูฟิล์มพี่กัน” ในครั้งแรกผู้ศึกษาก็ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องอายด้วยในเมื่อมันเป็นแคฟิล์ม x-ray ก็ต่อเมื่อเธอเล่าจึงได้เข้าใจ เธอเล่าอย่าง อาย ๆ ว่า กางเกงชั้นในที่เธอใส่เป็นแบบมีชิบข้างซึ่งโลหะเหล็กเวลา x-ray จะเห็นชัด ผู้ศึกษานึกภาพตามผู้ชาย 5-6 คนรูมวิจารณ์กันอย่างสนุกสนานว่ามันเป็นชิบอะไร โดยไม่เกรงใจเธอสักนิด “พี่นะอายมาก หน้าร้อนหาไปหมด บอกไม่ถูก นึกภาพออกใหม่ว่า แถวนั้นไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้หญิงเลยนะมีแต่ผู้ชาย 5-6 คน แล้วรูมวิจารณ์พี่ พร้อมกับหันมาถามพี่ว่าชิบอะไร บ้างก็ตะโกนล้อเลียนว่า x-ray ใหม่ เชื้อมัยว่าพี่อายมาก จนไม่กล้าไปกองนั้นอีกเลย

“พี่ว่ามันคงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพวกผู้ชายที่นี่มั้ง พอเห็นผู้หญิงหน้าตาดีที่ไร พี่เห็นชอบจับกลุ่มกันวิพากษ์วิจารณ์แต่ก็ไม่ใช้ผู้ชายทุกคนนะ เดี่ยวจะกลายเป็นเหมารวม แรก ๆ พี่ก็ตกใจอยู่ ๆ ไปเห็นเป็นประจำได้ยิน บ่อย ๆ ก็ชิน” บางทีเขาก็เรียกกัน “พี่ ... มาดู ผู้แทนยาคนนั้นสิสวยเนอะ Sexy วะ” บางทีก็เรียกพี่ไปด้วยแล้ววิจารณ์ว่า เนี่ยใส่กางเกงในแบบ G sting แน่ ๆ เพราะใส่กางเกงรัดแบบนี้ แต่ไม่เห็นขอบกางเกงใน...โอ๊ย พี่จะบ้าไม่รู้มันจะไปยุ่งอะไรกับผู้หญิงเขา...”

นอกจากนี้เธอนึกขึ้นได้จึงเล่าให้ผู้ศึกษาฟังอีกเหตุการณ์หนึ่ง “มีอยู่ครั้งหนึ่ง พี่จนมากเลย เพื่อนพี่แวะไปหาพี่ที่โรงพยาบาล เพื่อนพี่เขาสวยมากเลยนะและเคยถ่ายแบบด้วย พอเขามาถึง

กฎกันเข้ามาดู พี่อายนะที่มีเพื่อนร่วมงานแบบนี้ พอเพื่อนไปมันก็วิจารณ์กัน “โอให้ พี่... เห็นเปล่า เข้ามาถึงชี้หน้าด่าเลย” แล้วก็หัวเราะกันสนุกสนาน เธอบอกว่าตอนแรก เธอก็ไม่เข้าใจพอมานเข้าใจ ที่หลังว่ามันหมายถึงหน้าอก ก็รู้สึกโกรธแทนเพื่อนเลย แล้วก็ไม่ได้ให้เพื่อนเข้ามาหาในห้องอีกเลย ถ้าเพื่อนแะมาเธอจะเป็นคนออกไปหาข้างนอกเอง ผู้ศึกษาย้อนกลับไปถามว่าแล้วเหตุการณ์ที่ เธอถูกวิพากษ์วิจารณ์ที่กองรังสีกรรมเธอได้แจ้งร้องเรียนผู้บังคับบัญชาหรือไม่ “พี่ไม่ได้ร้องเรียน อะไร.. แล้วมันร้องเรียนได้ด้วย ไปร้องเรียนจะไม่ว่าเราหุยมหิมหรือ”

วิเคราะห์

กรณีศึกษาที่ 5, 7 และ 11 จัดเป็นการอดทนหรือจำยอมต่อเหตุการณ์ โดยในกรณีที่ 5 ถูกคุกคามจากผู้บังคับบัญชา กรณีที่ 7 ถูกคุกคามจากคนใช้ระดับ วิไอพี และกรณีที่ 11 ผู้คุกคาม ประสบเหตุการณ์การถูกคุกคามทางเพศถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกไม่ทราบตัวผู้กระทำผิด และอีกครั้ง ผู้คุกคามคือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลเดียวกัน รูปแบบการคุกคามทางเพศเป็นแบบสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์ โดยมีลักษณะของพฤติกรรมการพูดวิพากษ์วิจารณ์ผู้หญิงและแอบดูขณะเข้าห้องน้ำ แสดงท่าทางส่อนัยทางเพศ สัมผัสร่างกายด้วยการเบียด ปฏิกริยาตอบโต้ของผู้ถูกคุกคามทางเพศทั้ง 3 เลือกว่าจะนิ่งเงียบ จำยอมต่อเหตุการณ์ มีข้อสังเกตที่เป็นรายละเอียดดังนี้

บริบทเรื่องเวลาและสถานที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการคุกคามทางเพศ ซึ่งในกรณีของคุณน้ำเธอเล่าว่าในเวลาปกติ ห้องน้ำบริเวณนั้นจะมีคนพลุกพล่าน ส่วนคุณอ้วน บริบทในเรื่องสถานที่ เหตุการณ์เกิดในห้องที่ให้การรักษาต้องอยู่สองต่อสองกับคนใช้

วาทกรรมรักนวลสงวนตัว หรือวาทกรรมสาวพรหมจรรย์ มีผลต่อการเลือกหาทางออกของผู้หญิง ในกรณีคุณน้ำ เธอเลือกที่จะไม่เล่าให้ใครฟัง และไม่ร้องเรียนเหตุการณ์ อันเนื่องมาจากความอับอาย เกรงว่าคนอื่นจะมองว่าเธอไม่บริสุทธิ์

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกองรังสีกรรม เธอเข้าไปในฐานะคนใช้ วาทกรรมทางการแพทย์จึงเข้ามา มีบทบาทควบคุมเธอ และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ชาย 5-6 คน ในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์เธอ นอกจากนี้ เหตุการณ์ดังกล่าวยังเป็นลักษณะของวัฒนธรรมผู้ชาย (male culture) ซึ่งกลุ่มผู้ชายเมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่มมักแสดงการวิพากษ์วิจารณ์ การเล่าเรื่องตลกกลามก เพื่อแสดงออกถึงอำนาจทางเพศของตน

สถานภาพและตำแหน่งของผู้คุกคามมีผลต่อการตัดสินใจตอบโต้หรือร้องเรียนของผู้หญิง ดังเช่นในกรณีของคุณอ้วน ในบริบทแวดล้อมทั่วไป เธอเลือกใช้วิธีตอบโต้ด้วยวาจา แต่หากผู้คุกคามมีอำนาจหน้าที่ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหน้าที่การงานของเธอได้ ผู้หญิงกลับมีการเลือกใหม่ในการหาทางออกให้กับตัวเอง

ตารางที่ 5

ผลสรุปการศึกษาคู่ตามทางเพศโดยการขอตนหรือจ่ายขอต่อเหตุการณ์

หัวข้อ	คุณโบว์		คุณข้าว		คุณน้ำ	
	ผู้ติดตามคนที่ 2	ผู้ติดตามคนที่ 1	ผู้ติดตามคนที่ 2	ผู้ติดตามคนที่ 1	ผู้ติดตามคนที่ 2	ผู้ติดตามคนที่ 1
1. ตำแหน่งงาน และ ประสบการณ์ทำงาน	ระบุไว้ในตารางที่ 2	ระบุไว้ในตารางที่ 2	ระบุไว้ในตารางที่ 3	- วิชาชีพพยาบาล - ระยะเวลาทำงาน 9 ปี		
2. ผู้ติดตาม	เพื่อร่วมงาน		คนใช้ระดับวีไอพี	ไม่แน่ใจว่าเป็นคนใช้ หรือเจ้าหน้าที่ใน โรงพยาบาล	เจ้าหน้าที่ชายกองรังสี กรรม	
3. รูปแบบการถูกคุกคาม	แบบสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์		แบบสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์		แบบสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปฏิปักษ์	
4. ลักษณะการถูกคุกคาม	คุกคามทางกายสัมผัสร่างกาย เช่น การจ้องเป็นยอ ให้ร้อยละเพศมาสัมผัสกับหลังมากกว่า 1 ครั้ง หรือแก๊งตะตะคุบหน้าอก	คุกคามทางกายสัมผัสร่างกาย เช่น จ้องเอาจาน มากโตเห็นบริเวณหน้าอกมากกว่า 1 ครั้ง	คุกคามทางกายสัมผัสร่างกาย เช่น จ้องเอาจาน	คุกคามโดยแสดง ท่าทาง ถ้ามองใน ห้องน้ำ	คุกคามด้วยวาจา โดย การวิพากษ์วิจารณ์ รูปร่างในฟีด X-ray และคุกคามโดยแสดง ท่าทาง กางจับต้องมอง ด้วยสายตา	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หัวข้อ	คุณบัว		คุณอ้วน		คุณน้ำ	
	ผู้ถูกถามคนที่ 1	ผู้ถูกถามคนที่ 2	ผู้ถูกถามคนที่ 1	ผู้ถูกถามคนที่ 2	ผู้ถูกถามคนที่ 1	ผู้ถูกถามคนที่ 2
5. ปฏิกริยาโต้ตอบกลับของผู้ถูกคุกคาม	ไม่กล้าทำอะไร นั่งอยู่ๆ ปล่อยให้ผ่านไป ไม่กล้าทำอะไร ร้องไห้ และเสียใจจะไม่ได้ไป	ไม่กล้าทำอะไร ไม่กล้า	ไม่ได้ทำอะไร ร้องไห้	ไม่ได้ทำอะไร ร้องไห้	ไม่ได้ทำอะไร ร้องไห้	ไม่ได้ทำอะไร ร้องไห้
6. การสนับสนุนทางสังคม	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อน (อีก) ที่โดนในลักษณะคล้ายคลึงกัน จะมีการแลกเปลี่ยนวิธีการตอบโต้กลับ	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น หัวหน้าผู้หญิงให้เสียงไม่รักขาดใจ	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น หัวหน้าผู้หญิงให้เสียงไม่รักขาดใจ	มีการสนับสนุนทางสังคม เช่น หัวหน้าผู้หญิงให้เสียงไม่รักขาดใจ	มีการสนับสนุนทางสังคม	มีการสนับสนุนทางสังคม
7. เหตุผลที่เลือกไม่ดำเนินเรื่องร้องทุกข์	ไม่กล้า อาย และสงสารภรรยาของผู้ถูกถาม	ไม่กล้า เพราะคนใช้มีตำแหน่งในระดับสูงของทหาร	ไม่กล้า และไม่รู้จะไปเอาผิดใคร	ไม่กล้า และไม่รู้จะไปเอาผิดใคร	ไม่กล้า และไม่รู้จะไปเอาผิดใคร	ไม่กล้า และไม่รู้จะไปเอาผิดใคร
8. ข้อเสนอของผู้ถูกคุกคามทางเพศ		น่าจะมีความเสี่ยงที่คุ้มครองผู้หญิงได้มากกว่านี้ โดยเฉพาะกฎหมาย และองค์กรก็ควรจะต้องตระหนักเห็นความสำคัญอย่างจริงจัง มีการรณรงค์ให้มาก				